

Tisdagen den 15 mars

Kl. 13.00–15.55
18.00–21.28

§ 1 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Peter Jeppsson* (S) avsagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden från och med den 18 mars.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Liberalernas riksdagsgrupp anmält Fredrik Malm som suppleant i civilutskottet samt att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält Alexandra Völker och Johan Andersson som suppleanter i EU-nämnden.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

suppleant i civilutskottet
Fredrik Malm (L)

Tredje vice talmannen förklarade vald *från och med den 18 mars* till

suppleant i EU-nämnden
Alexandra Völker (S)

Tredje vice talmannen förklarade vald *från och med den 31 mars* till

suppleant i EU-nämnden
Johan Andersson (S)

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2015/16:26 för torsdagen den 10 mars i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från trafikutskottet.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:454

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:454 Samarbetet med AWEPA
av Kerstin Lundgren (C)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 april 2016.

Skälet till dröjsmålet är att kammaren är fullbokad tisdagen den 15 mars 2016.

Stockholm den 11 mars 2016

Utrikesdepartementet

Isabella Lövin (MP)

Enligt uppdrag

Elinor Hammarskjöld

Tf. expeditionschef

Interpellation 2015/16:472

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:472 Jägarnas finansiering av det allmänna uppdraget om viltvård

av Sten Bergheden (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 5 april 2016.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 11 mars 2016

Näringsdepartementet

Sven-Erik Bucht (S)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

§ 5 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2015/16:FPM54 Direktiv och förordning om ändring av datum i vissa EU-rättsakter på värdepappersmarknadsområdet KOM(2016) 56, KOM(2016) 57 till finansutskottet

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Näringsutskottets betänkande

2015/16:NU11 Genomförande av mätinstrumentdirektivet och direktivet
om icke-automatiska vågar

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

2015/16:AU6 Integration

Försvarsutskottets betänkande

2015/16:FöU7 Beredskap för kris och krig

Justitieutskottets betänkande

2015/16:JuU21 Kriminalvårdsfrågor

Socialförsäkringsutskottets betänkande

2015/16:SfU12 Socialavgifter

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande och utlåtande

2015/16:MJU10 Skogspolitik

2015/16:MJU13 Cirkulär ekonomi

Finansutskottets betänkande

2015/16:FiU26 Kommunala frågor

§ 7 Svar på interpellation 2015/16:425 om strandskyddet

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman, åhörare, interpellant och riksdagsledamöter! Edward Riedl har frågat statsrådet Sven-Erik Bucht vad statsrådet ämnar göra för att lätta på strandskyddet i Sverige. Arbetet i regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Det svenska strandskyddet är tillsammans med allemansrätten unikt i ett internationellt perspektiv. Strandskyddsreglerna syftar till att skapa förutsättningar för allmänhetens tillgång till naturupplevelser och för bevarandet av biologisk mångfald i strandnära områden. Strandzonen är särskilt viktig för biologisk mångfald. Samtidigt finns vissa möjligheter i strandskyddsreglerna för att främja landsbygdsutveckling och lokalt beslutsfattande.

Som jag utvecklade vid interpellationsdebatten den 4 februari rörande interpellation 2015/16:326 av Johan Hultberg, Moderaterna, kräver ett väl fungerande strandskydd ett ändamålsenligt regelverk och en god tillämpning.

Strandskyddsdelegationens insatser med att i enlighet med sitt uppdrag utföra och samordna en informations- och kunskapsinsats om tillämpningen av strandskyddsreglerna har fyllt en viktig funktion, och delegationens betänkande kommer nu att hanteras vidare i Regeringskansliet.

Fru talman! Flera förändringar i strandskyddslagstiftningen har gjorts under de senaste åren. Framför allt har ändringarna från 2009 och 2010

förändrat förutsättningarna genom att beslutsrätten i högre utsträckning har flyttats till kommunerna och dispensmöjlighet för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS, har tillkommit. Vidare trädde en regel om nya möjligheter för upphävande av strandskyddet vid små sjöar och vattendrag i kraft så sent som år 2014.

Jag och regeringen följer noga frågan om strandskyddsreglernas tillämpning och betydelse för både samhällsutvecklingen och bevarandet av de värden som reglerna syftar till att skydda.

Anf. 2 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Strandskydd är en fråga som engagerar i många olika dimensioner, inte minst eftersom vi människor tycker om att bo i nära anslutning till vatten. Drömmen för många är att bo helt eller delvis i vattennära områden.

Huvudregeln i strandskyddsreglerna gäller 100 meter. Det kan utvidgas till 300 meter om särskilda skäl föreligger för det. Det ska då utnyttjas endast vid särskilda skäl. Tyvärr finns det väl mycket som talar för att det på olika sätt missbrukas i länsstyrelsernas bedömning av den lagstiftning man har att förhålla sig till, det vill säga lagstiftarens intention var något helt annat än det sätt som man gör bedömningarna på ute på länsstyrelserna. Det är inte rimligt att den politiska viljan inte följs.

Vi har i Sverige nästan en kilometer strand per kvadratkilometer. Det är väldigt mycket strand och strandlinje i vårt land. Det är inte bara rimligt att vi bygger strandnära, utan det är också helt nödvändigt i många delar av landet för att vi ska kunna fortsätta att expandera när det gäller boenden.

Länsstyrelserna har gjort en översyn av det utvidgade strandskyddet. Den är färdig. Strandskyddsdelegationens arbete är klart, och slutbetänkandet är överlämnat. En majoritet i Sveriges riksdag har beslutat om ett tydligt tillkännagivande till regeringen om att man ska återkomma med reformerade strandskyddsregler.

Fru talman! Avser regeringen att återkomma till riksdagen med ett förslag till reformerade strandskyddsregler enligt riksdagens tillkännagivande?

Anf. 3 LARS TYSKLIND (L):

Fru talman! Strandskydd verkar vara en ständigt aktuell fråga. Det har väl sin förklaring i det som Edward Riedl tog upp, att människor gärna vill bo och vistas vid stränder. Som ministern talade om handlar det om både tillgänglighet och biologisk mångfald. Det är viktiga saker.

Från Liberalernas sida kan vi vara väldigt tydliga med att vi står bakom ett generellt starkt strandskydd utifrån de grundläggande syften som nämndes här: tillgänglighet och biologisk mångfald. Det var även grunden och utgångspunkten när vi gjorde de förändringar som skedde 2009 och 2010. Huvudinriktningen var att vi skulle kunna differentiera strandskyddet utifrån skyddsvärdhet, naturligtvis, men också utifrån exploateringsgrad. Det skulle kunna bli vissa möjligheter inom glest befolkade områden i landet att få lättare regler kring strandskyddet. Man skulle då ha större möjligheter att bygga strandnära.

Det handlade mycket om bostadsbyggande och om att man skulle kunna skapa ett attraktivt boende i hela landet. Vilken betydelse det kan ha kan man alltid spekulera i. Men Edward Riedl tog upp att människor gärna

vill bo strandnära, så vi kan väl ändå dra slutsatsen att det är ett attraktivt boende.

Det som sedan var en stor förändring var att man skulle se över alla områden med utvidgat strandskydd. Det fanns ju även i den gamla lagstiftningen ett utvidgat strandskydd på 300 meter. Men under diskussionen när lagstiftningen togs fram var ett av huvudmotiven till att det skulle ses över att det hade skett väldigt schablonmässigt. Man kunde egentligen inte motivera varför det var 300 meter på just dessa avsnitt. Man hade tagit hela kuststräckor eller hela sjöar rakt av. Det var det viktiga och huvudinriktningen i fråga om att man före den 31 december 2014 skulle ta nya beslut kring det här.

Jag vill påstå att de beslut som sedan togs var nästan lika schablonmässiga som de var tidigare, så den delen av lagstiftningen fick egentligen aldrig något genomslag. Jag ser inte att de intentioner som fanns fick något genomslag. Det är väl en av de saker som vi måste kunna diskutera vidare.

Det andra som inte har fått genomslag gäller LIS-områdena. Man har inte utnyttjat den rättigheten. Varför har man inte gjort det? Det hänger väl på kommunerna, på lagstiftningen och på tillämpningen, skulle jag tro. Men det gäller ändå att se var haken ligger någonstans.

Då kommer vi till slut fram till det som är det viktiga. Det handlar om tillämpningen. Precis som ministern redovisar i sitt svar har Strandskyddsdelegationen tittat på det, och det hanteras nu vidare i Regeringskansliet. Det är väl ett svar som många ministrar både i den här och i föregående regeringar har gett.

Nu finns det ett tillkännagivande om att vi vill ha de här mer ändamålsenliga strandskyddsreglerna och att det känns brådsakande, så vad händer i den frågan nu, ministern? Vad är nästa steg?

Från Liberalernas sida har vi poängterat hur väldigt viktig den här frågan är kopplat just till bostadsbyggandet. Landsbygd, bostadsbyggande och tillämpning är nyckelord i sammanhanget.

Anf. 4 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Tack för intressanta frågor kring en fråga som jag ofta är här i kammaren och diskuterar med olika ledamöter! Som jag redovisade i svaret var det en interpellationsdebatt för endast några veckor sedan.

Jag förstår självklart att intresset är stort kring hur vi ytterligare kan stimulera inte minst bostadsbyggandet i hela Sverige. Hela Sveriges land behöver användas.

Sverige är ett vattenrikt land. Vi som bor här gillar att vistas nära vatten, och det är också en av grunderna till att strandskyddsreglerna har vuxit fram i vårt land. Allmänhetens tillgång till de strandnära zonerna har nämligen varit så viktig.

Detta blir en målkonflikt i det lokala perspektivet om det är några som vill bo och avskärma dessa stränder så att en vidare allmänhet inte kan nyttja dem. Sedan har vi, vilket också poängterades i svaret, naturligtvis den, som man kan tycka, schablonmässiga men vetenskapligt baserade ståndpunkten att just strandzonen, mellan det biologiska livet i hav och sjöar och det biologiska livet på land, är en väldigt känslig zon.

Ett generellt skydd och stöd till de insatser som görs för biologisk mångfald i den zonen skulle jag säga är en nyckel till att vara både kostnadseffektiv och effektiv när det gäller implementeringen av målsättningar

som handlar om att vi ska levande sjöar, hav och skogar i Sverige och en biologisk mångfald på alla ledder. Detta bidrar strandskyddslagstiftningen till på ett effektivt sätt just i och med att strandzonen har dessa kvaliteter.

Jag har i många år deltagit i debatter i den här kammaren kring avvägningar, och de ganska stora åsiktsskillnader som finns mellan partierna har hittills hanterats väl genom att vi diskuterar igenom vilka justeringar och steg framåt man kan ta. Det gäller bland annat steg för att säkerställa tillräckligt med utrymme på lokal nivå på landsbygden för att planera för en utveckling som också innebär bostadsbyggande, till exempel att det finns särskilda skäl för ett decentraliserat beslut för strandnära boenden. I andra delar av landet, till exempel i storstadsområdena där allmänheten är mycket större, är det i stället extra viktigt att hävda strandskyddsbestämmelserna i förhållande till allmänheten.

Detta återges också i den lagstiftning som nu finns kring landsbygdsutveckling och de så kallade LIS-områdena, som nämndes av Tysklind.

Jag har förstått att flera länspartier är väldigt besvikna över vad man åstadkom med de ändringar som man genomförde under den förra mandatperioden, och jag tror att det är viktigt att vi ser och verkligen tar till oss vad som händer i tillämpningen. Där var Strandskyddsdelegationens arbete viktigt, inte minst för att sprida information och likvärdighet kring detta i hela Sveriges land.

Om man vill slå vakt om de här bestämmelserna ska man inte tro att det jobbet är gjort i en handvändning och någonting som man snabbt kan återkomma med som en pamflett till Sveriges riksdag, för då tror jag bara att förändringen blir till det sämre. Vi har sett att de förändringar som gjordes under den förra mandatperioden inte alla gånger har avsedd effekt, och vi ser också att reglerna är ganska komplexa och komplicerade.

Regeringen kommer att återkomma och svara på tillkännagivandet; det gör alltid regeringen.

Anf. 5 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Det är klart att strandskyddet engagerar, precis som ministern tar upp här i sitt anförande och som jag sa, just för att människor tycker om att bo och vistas i vattennära miljöer, och just därför debatterar vi de här frågorna väldigt ofta. Det handlar både om att kunna bebygga fler delar av våra städer och om att öka attraktiviteten på landsbygden och på mindre orter, där man skulle kunna uppnå det genom att öppna upp fler områden nära stränderna.

Den sammanlagda längden på den svenska fastlandskusten är drygt 386 000 kilometer. Det är lite drygt nio och ett halvt varv runt jorden. Hela denna sträcka kan inte vara lika skyddsvärd som lagstiftningen ytterst gör gällande när det gäller att nyttja 300-metersregeln. Man måste kunna bebygga mer än vad man gör i dag.

Fru talman! Ministern följer frågan, säger hon. Jag menar att ministern borde göra mer. Hon kanske andas det i sitt andra svar här i kammaren, att regeringen avser att på något sätt återkomma. Det är ju fullt rimligt att regeringen gör det när det finns ett tillkännagivande.

Visst finns det en viss besvikelse från oss som tyckte att den lagstiftning som genomdrevs under allianstiden borde ha lett till mer. Vår ambition var ju att tillgängliggöra mer bebyggelse i strandnära områden, och då är det klart att det är det vi hade velat se och inte en hårdare tillämpning.

Min allianskollega Lars Tysklind var inne på att en del givetvis också handlar om tillämpningen av de lagar och regler vi har, och därför är det viktigt att man även följer den delen.

Jag ställer frågan en gång till: Kan ministern tänka sig att göra mer än att bara följa frågan? Jag menar att det bör göras mer. Det kanske var det ministern menade, och då får hon gärna säga det igen.

Anf. 6 LARS TYSKLIND (L):

Fru talman! I grunden tror jag faktiskt inte att det finns så stora meningsskiljaktigheter och motsättningar kring det här, och jag tycker fortfarande att den lagstiftning som jag var med och tog fram 2008 och som började gälla 2009 i grunden är bra. Den var tydlig i många stycken och lade fast vissa saker. Det handlade inte om att bygga på stränder och stänga av stränder, utan det var tydlighet kring att det alltid var tvunget att finnas passagemöjligheter, och även om det var ett lågexploaterat område fick man liksom inte ta hela stranden i anspråk.

Det finns alltså väldigt mycket bra i den lagstiftningen, så jag tycker att den måste kunna utvecklas bättre.

När det handlar om att stränderna är viktiga ur tillgänglighetssynpunkt och när det gäller biologisk mångfald kan vi också vara helt eniga. Att lägga ut 100 meter generellt är att göra en schablon, men det tycker jag är helt rimligt att göra utifrån att det inte går att detaljbedöma allting. Så kan man göra på vetenskaplig grund.

Men när man sedan går vidare upp emot 300 meter tycker jag nog att man får ställa högre krav på vetenskapen och att det måste få vara differentierat. Man skulle kunna hårdra och säga att på vissa ställen kanske det ska vara 150, 200, 300 eller till och med 500 meter, men nu säger lagstiftningen 300 meter. Det krävs lite mer vetenskap.

Den stora frustrationen från Liberalernas sida är väl snarare att lagstiftningens intentioner inte har slagit igenom i tillämpningen. Det handlar mest om möjligheten att i glesbebyggda områden och på landsbygden kunna utnyttja möjligheten att bo på attraktiva ställen i strandnära lägen, naturligtvis inte på stranden utan i strandnära lägen. Det är den frustrationen som finns, och det är väl det hela tillkännagivandet handlar om.

Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Tack för engagerade inlägg i en fråga som livligt diskuteras! Jag hör dock lite nyansskillnader från de två debattörerna här, där särskilt den interpellation som ursprungligen ställdes av Edward Riedl till Sven-Erik Bucht, där han skriver att strandskyddet kategoriskt hämmar tillväxt och värdeökning på landsbygden, ganska tydligt är generellt skeptisk till vad strandskyddsreglerna har för värde. Det är att inte se till vad den lagstiftningen har för syfte, det vill säga att bidra till en attraktiv landsbygd, ett effektivt arbete med biologisk mångfald och ett effektivt arbete för att göra bebyggda miljöer attraktiva.

Vi känner alla att det behöver byggas mer i Sverige. Jag vet att det finns många anledningar till att det byggs och inte byggs. Numerärt sett på hur mycket byggande som kan komma igång får vi konstatera att också helt andra frågor spelar roll, inte minst frågan om infrastruktur. Om områden ska bebyggas krävs det också framdragen infrastruktur. Här finns en betydligt större uppgift för staten att säkerställa den.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Det är självklart att de strandnära lägena är attraktiva att vistas i, att bo i och att utveckla områden i. För det ska vi ha en adekvat lagstiftning som tar hänsyn till de värdena.

Regeringen följer frågan och tittar på om det finns anledning att göra ändringar, men jag tror att man får vara klok och titta på om det enbart handlar om regeländringar eller om det finns andra typer av ändringar som man behöver titta på – sett till de erfarenheter som inte minst den förra regeringen gjorde. Det fanns vissa intentioner som i stora delar sammanföll med hela riksdagens uppfattning men som inte kunde realiseras på ett tillräckligt tydligt sätt, vilket har lett till frustrationen i dag.

Låt mig ställa ett par frågor tillbaka till Moderaterna. Står man bakom strandskyddsbestämmelserna? Vad menar man i så fall ska skyddas av strandskyddet? Så som interpellationen är formulerad finns det frågetecknen.

Anf. 8 EDWARD RIEDL (M):

Fru talman! Ministern hör nyansskillnader mellan Moderaterna och Liberalerna i debatten. Det vore möjligen en underdrift av mig att påstå att det säkert kan vara så att det finns en del nyansskillnader mellan regeringens två samarbetspartier Socialdemokraterna och Miljöpartiet, men vi kanske ska lämna den debatten därhän. Så skulle jag vilja påstå i alla fall.

Vi står givetvis bakom det tillkännagivande som en majoritet av riksdagen, däribland Moderaterna, har skickat till regeringen. Det är väl egentligen det som den här interpellationsdebatten handlar om, tidigare interpellationsdebatter har handlat om och möjligen också framtida interpellationsdebatter om strandskyddet kommer att handla om. Vad avser regeringen att göra för att uppfylla det som finns i tillkännagivandet? Det är vad debatten handlar om.

Jag tackar för debatten. Jag har ingen annan uppfattning än att det är bra att i så bred samstämmighet som möjligt göra den här typen av förändringar. Låt mig ställa min första fråga till ministern igen. Tycker ministern att tillämpningen av lagstiftningen i dag fungerar bra eller inte? Om den inte fungerar bra, är ministern beredd att göra någonting åt det i enlighet med riksdagens tillkännagivande?

Anf. 9 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Även jag får tacka för debatten. Jag upprepar mitt svar att regeringen kommer att återkomma till riksdagen med svar på de tillkännagivanden som riksdagen beslutar om. Det kommer vi att göra även i denna fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2015/16:448 om energipolitiken

Anf. 10 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Lars Hjalmered har frågat mig om det är min och regeringens uppfattning att vattenkraften ska hanteras först i Energikommissionen

för att sedan följas av eventuella beslut, eller om regeringen tänker hantera förslag om vattenkraften ensidigt och vid sidan av Energikommissionen.

Jag vill inleda med att konstatera att vattenkraften spelar en central roll för Sveriges elförsörjning som enskild produktionskraft men också när det gäller stora och medelstora kraftverk som regler- och balanskraft. Vattenkraften bidrar starkt till ett konkurrenskraftigt energisystem med trygga leveranser av energi och är avgörande för omställningen till ett helt förnybart energisystem.

Den proposition som aviserats för riksdagen är inte en riktad proposition om vattenkraft utan handlar generellt om vattenverksamheter, vilket alltså är betydligt bredare. Ett underlag för den aviserade propositionen är Vattenverksamhetsutredningens betänkanden. Denna utredning tillsattes av den förra regeringen, som ansåg att delar av den nuvarande regleringen av vattenverksamheter var föråldrad och därför behövde ses över. En central utgångspunkt för propositionen är dessutom att säkerställa att Sverige följer de åtaganden som följer av medlemskapet i Europeiska unionen.

Av direktiven till Energikommissionen framgår att det ska göras en översyn av energipolitiken som omfattar långsiktiga förutsättningar för produktion, överföring, lagring och användning av energi. Fokus för arbetet är förhållandena för elförsörjningen efter åren 2025–2030. Vissa frågor inom energiområdet behöver givetvis hanteras samtidigt som kommissionens arbete pågår eftersom det gäller frågor som behöver hanteras före 2025. Ett sådant exempel är propositionen om förlängd effektreserv som nyligen överlämnades till riksdagen.

Energikommissionens arbete handlar om att lämna underlag till en bred politisk överenskommelse om den långsiktiga energipolitiken med särskild tonvikt på den framtida försörjningen med el. Vattenkraftens roll i energisystemet kommer naturligtvis att vara en helt central del i detta arbete.

Anf. 11 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Energi är helt avgörande för både hushåll och företag. Det är viktigt att dessa kan kräva en trygg elförsörjning. Det är viktigt för att trygga jobben. Historiskt har vi klarat den uppgiften väl i Sverige. Jag menar att om Sverige ska fortsätta att vara ett industriland och företagarnas land måste vi hålla fast vid en trygg elförsörjning också i framtiden.

Vi kan se att det finns ett antal utmaningar för Sverige på både kort och lite längre sikt. Det finns ett antal utmaningar kortsiktigt vad gäller den svenska kärnkraften. Över tid finns stora möjligheter, inte minst med ny förnybar energi. Det sker mycket teknikutveckling. Vi har också att diskutera hur villkoren ser ut för investeringar över tid. Men vattenkraften, fru talman, kommer att vara en nyckelfråga framåt i den svenska energipolitiken.

Vattenkraft är närmast att betrakta som en kronjuvel i det svenska energisystemet. Andra länder önskar att de har vattenkraft i den omfattning som Sverige har haft. Den ger både baskraft och reglerförmåga på ett kostnadseffektivt sätt.

Det är lite märkligt, fru talman, att det har varit en debatt i Sverige där man nästan självpåtagat har velat minska ned, ändra om och trycka tillbaka vattenkraften när den har ställts mellan olika miljö- och samhällsintressen.

Prot. 2015/16:80

15 mars

Svar på
interpellationer

Samtidigt ser vi ekonomiska utmaningar för förnybar energi som vindkraft och ekonomiska svårigheter för exempelvis den svenska kärnkraften.

Vårt parti är tydligt med att vi i det landskap vi nu befinner oss i, med de utmaningar som finns, måste göra alltmer för att politiskt värna och utveckla vattenkraften, inte vid omprövningar trycka ned utan tvärtom trycka upp effektuttaget i den svenska vattenkraften för att ytterst trygga företagsamhet och jobb.

För oss handlar det om att titta på vad Havs- och vattenmyndigheten kan göra som ansvarig myndighet i vissa delar. Det handlar om att se till att leva upp till EU:s vattenkrav utan att slumpa bort viktig vattenkraftsproduktion. Energimyndigheten kan göra saker för att se hur effektuttaget kan utökas.

Sedan kommer jag in på frågan om Energikommissionen. Det pågår en statlig utredning som har att titta på hur en framtida energipolitik kan se ut. Kommissionen ska jobba hela 2017. Samtidigt har regeringen sagt att det i september ska komma en proposition om vattenkraft. Det är en nyckelfråga. Därför är det rimligt att fråga ministern hur vattenkraften ska hanteras.

Vi vet att regeringen ensidigt och vid sidan om Energikommissionen förra året fattade ett antal energipolitiska beslut med stor effekt. Till exempel höjdes kärnkraftsskatten kraftigt, vilket fick negativa effekter och har bidragit till en del av den situation vi kan se på området. Ska vattenkraften hanteras i eller utanför Energikommissionen?

Fru talman! Jag tycker inte att Ibrahim Baylan var jättetydlig i det svar han precis läste upp. Menar man från regeringens sida allvar med att man ska föra samtal mellan partierna och ta en seriös diskussion och värna både vattenkraften och storheten i energisystemet bör de tas inom kommissionen.

Den andra fråga som inställer sig är: Vad vill regeringen? Vad vill Socialdemokraterna och Miljöpartiet med vattenkraften? Moderaterna är tydliga med att vi måste fatta ett antal beslut som gör att vi värnar och utökar vattenkraftsproduktionen.

Fru talman! Också på detta område vet vi inte vad Ibrahim Baylan och resten av regeringen tycker. För att runda av: Ska vattenkraften hanteras i eller utanför Energikommissionen? Vad vill Ibrahim Baylan och regeringen med den viktiga vattenkraften?

Anf. 12 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, Lars Hjälmered, för viktiga frågor i en angelägen fråga, nämligen energipolitiken!

Låt mig till att börja med slå an en positiv ton. Jag välkomnar Moderaternas ändrade inställning till den svenska industrin. I regeringsställning hade Moderaterna inställningen att industrin tillhörde gårdagen. Den var någonting som vi hade haft men inte längre hade. Jag tror att det exakta citatet från före detta statsministern var: The industry is basically gone.

Det verkar nu vara andra ljud i skällan. Det tycker jag är bra. Jag delar uppfattningen att industrin inte bara har varit viktig för Sverige historiskt utan också är väldigt viktig för Sverige i framtiden när det gäller såväl sysselsättning som exportinkomster för landet. I det sammanhanget är det

precis som Lars Hjalmered säger: Energipolitiken är en mycket viktig faktor i detta, särskilt när det gäller basindustrins mycket stora behov av elektricitet.

Vi vet att vi i dag har ett väldigt gott läge. Vi har historiskt låga priser och stora överskott av elektricitet. Vi hade den största exporten av elektricitet någonsin under förra året, fru talman. Det var lite drygt 20 terawatt-timmar elektricitet. Men vi vet också att det händer väldigt mycket inom energisektorn.

Många positiva saker händer när det gäller innovationer och tillförsel av el, användning av el, överföring av el och lagring av el. Det ger helt nya möjligheter men skapar också utmaningar. En del av de utmaningarna ser vi nu med väldigt låga priser och bekymmer för en del av tillförseln. Det gäller inte minst kärnkraften, som Lars Hjalmered själv tog upp.

Det är mot den bakgrunden som regeringen har tillsatt Energikommisionen. Vi ska gemensamt sätta oss ned och komma överens om de långsiktiga förutsättningarna för energisektorn i Sverige. Det behövs. Hitintills har politiken varit fylld av konflikter. Men den har ändå vilat i trygghet i den meningen att vi har haft tillgång till den energi vi behövt. Nu sker det stora förändringar. Därför krävs det att vi ger långsiktiga förutsättningar för energisektorn.

Lars Hjalmered ställer två konkreta frågor, som jag ska besvara så tydligt som möjligt. Jag tyckte att jag gjorde det redan i mitt första inlägg. Men det hör väl till det politiska spelet i kammaren att hävda att man inte hörde svaret. Jag ska upprepa det igen: Ja, vattenkraften ska naturligtvis, som en viktig del av ett energisystem, också hanteras i Energikommisionen.

Vad är då regeringens hållning? Vattenkraften är på många sätt en välsignelse för vårt land, precis som Lars Hjalmered själv lyfte fram. Den är förnybar, reglerbar och lagringsbar. I ett framtida europeiskt system med alltmer av vind- och solex blir vattenkraften en enorm tillgång. Det är just därför att den kan reglera mycket av den väderberoende elen.

Man ska komma ihåg att det också finns utmaningar. Det var mot den bakgrunden som den förra moderatledda regeringen tillsatte utredningen. Utmaningen är att se till att vi följer EU:s vattendirektiv och att se till att den här verksamheten också gör insatser för att minimera miljöpåverkan. Detta har det funnits stor enighet om i Sverige.

För oss handlar det om att hantera och hitta balansen så att vi fortsatt kan utveckla vattenkraften, men vi ska samtidigt se till att minimera miljöpåverkan. Det är inga lätta saker att hantera vare sig ekonomiskt eller för den delen miljömässigt.

Anf. 13 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Låt mig börja med att säga att det är ett tydligt och välkommet besked från Ibrahim Baylan: Energikommisionen ska börja med att ta en diskussion, och sedan ska regeringen hantera den övriga frågan. Det är på förekommen anledning jag ställer frågan.

Vi vet att regeringen har sagt att samtal är viktigt. Samtidigt har man gått fram med förslag som kraftigt höjd kärnkraftsskatt och ändringar i elcertifikatssystemet vid sidan av Energikommisionen. Det kan vara i sin ordning att fråga: Menar regeringen allvar med den här typen av samtal? Därav har jag ställt den delen av frågan.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Vi går sedan in i den viktiga sakfrågan. Det är egentligen det som avgör för svenska hushåll och svenska företag. Jag instämmer i en del av det Ibrahim Baylan säger om en del av de omdaningar och utmaningar vi kan se på den svenska energimarknaden. Det är historiskt låga elpriser. Det är en rätt pressad lönsamhet oaktat kraftslag. Då måste man ta ett politiskt ansvar.

Energiministern brukar ofta säga att det är tid för partierna att tänka till, ta ansvar och samtala. Den uppfattningen delar jag. Jag menar också att det är tid för politisk handling. Vi har från Moderaterna varit tydliga med ett antal åsikter. Varför är det viktigt? Det är i konkret policy vi kan utveckla den svenska energipolitiken, trygga elförsörjningen och grunda fler jobb och växande företag.

Det är i ljuset av det man ska se våra förslag om den svenska kärnkraften. Det handlar om ytterligare sänkningar eller till och med ett borttagande av effektskatten, givet att man kan finna en ansvarsfull finansiering. Det gäller till exempel våra besked vi har gett våra med allianskollegor om elnäten och det välkomnande vi försöker göra av mycket av den nya tekniken och den förnybara energin.

Men det gäller också detta med vattenkraften. Det är en fråga som på något sätt är både svår och enkel samtidigt. Det handlar om att ytterst väga av mellan olika miljö- och samhällsintressen. Vill man göra det enkelt kan man säga att vi å ena sidan har biologisk mångfald och å andra sidan har produktion och klimat.

Man måste politiskt säga: Vad är viktigast för Sverige sett i svenska jobb och svensk företagsamhet och sett i det svenska energisystemet? Ser vi till de utmaningar vi har i övrigt kring den svenska kärnkraften och den positiva utvecklingen med mer av förnybar energi blir för min och Moderaternas del vattenkraften allt viktigare. Vi måste ta konsekvenserna av detta och säga: Då är produktion och klimat viktigare.

Vi kan inte ha en ordning i Sverige där vi hela tiden gör omprövningar och trycker ned energi och effekt efter en omprövning. Vi tar ut mindre av den svenska vattenkraften när andra länder står och tittar på Sverige och säger: Vi önskar att vi hade vattenkraft på det sätt Sverige har haft. Vi måste politiskt ta ansvar att juridiskt se till att vi kan ha en ordning där man kan utöka vattenkraftsproduktionen. Det måste vara den omedelbara slutsatsen.

Fru talman! Jag tycker inte att Ibrahim Baylan kom så långt i sitt resonemang. Jag delar grundsynen han pekar på. Vattenkraften är viktig. Vi måste seriöst analysera de rätt svåra juridiska frågor som kommer ur detta. Det jag tycker är väsentligt är att komma in på principuppfattningen. Vi kan inte uppfylla alla miljö- och samhällsmål samtidigt.

Fru talman! Vi vet också att det historiskt har funnits en konflikt mellan S och MP i synen på vattenkraften. Miljöpartiet har tidigare haft förslag om både höjda skatter på vattenkraften och att man ska ny- och ompröva alla befintliga tillstånd, en uppfattning som jag inte har känt att Socialdemokraterna haft.

Det skulle vara intressant att höra ministern utveckla detta lite. Ska man ompröva och nypröva alla tillstånd? Delar han den syn som Miljöpartiet tidigare har haft om att ytterligare höja vattenkraftsbeskattningen? Hur

ska man döma av mellan olika miljö- och samhällsintressen? Vad är viktigast, Ibrahim Baylan? Är det produktion och klimat, eller är det biologisk mångfald?

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 14 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag tror att var och en som lyssnar på debatten kan bli något förvånad. I ärlighetens namn är inte skillnaden mellan dagens två debattörer eller för den delen mellan regeringen och oppositionen särskilt stor. Likväl ingår det i oppositionens roll. Jag har själv varit åtta år i opposition i den här kammaren. Jag vet att det ingår i oppositionens roll att försöka visa på åsiktsskillnader och konflikter med regeringen.

Dock lämpar sig den här frågan väldigt illa för konflikter. Det är just därför att den är ganska akut, inte minst av de skäl som Lars Hjalmered redogör för. Den är dessutom en grundläggande faktor för hela vårt samhällsbygge. Vi tänker inte särskilt ofta på det. Vi räknar med rätta med att det bara ska fungera. Vi har el i våra väggar, våra lampor lyser och vårt vatten är varmt när vi behöver det, för det mesta.

Samma sak gäller industrin. En av huvudanledningarna är just det att vi genom åren har dragit nytta av vattenkraften, men vi får inte blunda för att det också har haft konsekvenser. Inte minst denna balansakt blir nu en viktig del av kommissionens arbete.

Lars Hjalmered försöker visa på någon form av klyfta mellan regeringens två partier. Att det är två olika partier är ju ingen nyhet. Om jag vore inriktad på konflikt skulle jag kunna kontra med att fråga hur det ser ut mellan Centerpartiet och Moderaterna i den här frågan. Det är väl ingen slump att man inte kom vidare i den här frågan i den förra regeringen? Det finns åsiktsskillnader mellan partierna. Så är det ju.

Likväl måste vi ställa oss över dessa åsiktsskillnader och hitta gemensamma nämnare. Även om vårt energisystem i dag fungerar alldeles utmärkt kommer det inte att göra det för evigt. Här krävs det att vi hittar gemensamma hållningar både när det gäller vattenkraften och när det gäller övriga energisektorn, i fråga om såväl tillförsel som överföring och användning samt på marknadssidan, så att vi kan skapa långsiktiga förutsättningar för nödvändiga investeringar i vårt energisystem, oavsett om det är vattenkraft eller andra typer av kraftslag. Det är detta som är utmaningen. Det är därför vi har kommissionen.

Jag ser fram emot att ta en ordentlig diskussion, även om jag är fullt medveten om svårigheterna. Den som har följt energidebatten vet att den har präglats av låsningar, såväl inom blocken som mellan blocken. Men tiden har nu kommit för oss att försöka sätta oss över detta, för nu är det allvar. Regeringen har en och samma uppfattning i frågan, nämligen att vi ska göra ett ordentligt försök att skapa just dessa långsiktiga förutsättningar.

Vad innebär då detta för vattenkraften? Vattenkraftens utmaning är, skulle jag säga, inte huvudsakligen konflikten i den här kammaren, utan utmaningen – och anledningen till att vi över huvud taget kan diskutera den här frågan – är EU:s vattendirektiv, som Sverige som EU-medlem måste implementera. Det var mot den bakgrunden som den förra regeringen tillsatte den utredning som vi nu har att hantera. Så är det ju.

En del är enkelt, annat är juridiskt väldigt komplicerat, precis som Lars Hjalmered själv framhåller. Detta behöver vi bena ut.

Vi ska göra vårt yttersta för att värna vattenkraften, och om det är för- enligt med våra övriga miljömål, inte minst biologisk mångfald, ska vi också utveckla den. Men jag ska avsluta med att ställa en fråga. Jag tror inte att Lars Hjalmered egentligen menar att vi ska ge oss på de outbyggda älvar som finns i Sverige, men för säkerhets skull frågar jag: Är det detta du menar, eller är det de redan utbyggda älvarna vi talar om?

Anf. 15 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Låt oss börja med den sista frågan. Nej, det handlar såklart inte om de fyra outbyggda Norrlandsälvarna. Det vi ska ta fasta på i den här debatten är att vi i Sverige har haft en diskussion där vi har sagt att vi självpåtaget ska minska vattenkraftsproduktionen. Annars är det en marknadsmekanism med låga elpriser och en hög beskattning från regeringens sida som förstör för energibolagen, men här säger man alltså att man självpåtaget vill minska. Det vänder jag mig mot.

Slutsatsen måste vara att vi för att trygga jobb och företag i Sverige måste värna vattenkraften. Den enkla frågan, där partierna måste landa, är principfrågan. Det handlar om att väga miljö- och samhällsintressen mot varandra. Sedan kommer det svåra juridiska frågor att hantera i detta.

Ibrahim Baylan säger att det här i kammaren ibland handlar om konflikter och om att hitta skillnader. Det må så vara, men det handlar också om att avkräva besked. Ibrahim Baylan tillhör ju regeringen, som styr riket. Jag tycker att man kan kräva mer av honom och regeringen när det gäller konkreta besked. Vad vill de konkret göra för att värna och utveckla vattenkraften?

Jag håller med om det som Ibrahim Baylan säger om att vi ska överväga och analysera och att det är viktigt att värna. Från vårt parti har vi lagt fram en konkret lista med ett antal uppdrag vi tycker att myndigheter skulle ha och ett antal beslut man skulle kunna fatta för att ta några steg på den här vägen. Jag saknar fortfarande besked från regeringspartierna i detta, och det är det jag skulle önska.

Det finns ändå en god förhoppning framåt för ministern, och jag hoppas också att han tecknar firma inte bara för sitt eget parti utan också för samregerandet med Miljöpartiet. Vi vet ju att det har funnits en stor splitt- ring i synen på vattenkraften som faktiskt oroar.

Anf. 16 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag vill bara upplysa ledamoten om att när statsråd svarar på interpellationer eller frågor i riksdagen gör de det alltid för hela rege- ringen. Det finns inget utrymme för personliga uppfattningar i den här kammaren.

I grunden har vi nog en gemensam syn. Jag tror dessutom att det är en bred uppslutning kring den i Sveriges riksdag. I det energisystem vi ser växa fram inte bara i Sverige utan i hela Europa är vattenkraften en väldigt viktig tillgång.

Sedan har vi en del knepiga juridiska frågor att hantera när det gäller hur man ska tillämpa EU:s vattendirektiv på ett sätt som gör att vi fortsatt kan ha både en god miljöhållning och ett uttag av elektricitet från vatten- kraften. Principen är enkel, men det gäller att hitta de juridiska vägarna framåt. Hittills har det inte funnits så mycket vägledning. Det är först nu som det börjar komma domar i Europa som kan bli en vägledning. Jag tror

att detta är bra när vi nu ska sätta oss ned i Energikommissionen och se vad som är möjligt att göra.

Låt mig avslutningsvis säga att även om det för den som lyssnar på debatten kan te sig som att det finns en konflikt skulle jag vilja försäkra att just i synen på vattenkraft tror jag inte att det gör det. Vattenkraften är på många sätt en tillgång för vårt land i dag, och det är, tror jag, både vår och oppositionens förhoppning att det ska vara så också framöver. Men tyvärr räcker det inte, utan vi kommer också att behöva se över andra delar i energisystemet. Det är därför regeringen väldigt proaktivt har tillsatt en energikommission. Jag ser fram emot tuffa men också goda samtal med kommissionen för att hitta vägar framåt, så att vår energisektor, vår industri och våra hushåll kan få långsiktiga förutsättningar och tillgång till el till konkurrenskraftiga priser, gärna så hållbart som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

§ 9 Svar på interpellation 2015/16:416 om Mehmet Kaplans uttalande om arbetet på Finansdepartementet

Anf. 17 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Niklas Wykman har frågat mig om det pågår ett arbete på Finansdepartementet om förändringar i bostadsbeskattningen samt min syn på hur en skatteväxling mellan reavinstskatten och ränteavdragen skulle påverka de offentliga finanserna och hushållens ekonomi.

Regeringen har gjort de största bostadspolitiska satsningarna på 20 år och kommer att fortsätta vidta kraftfulla åtgärder. Det är viktigt med långsiktiga spelregler på bostadsmarknaden. Regeringen har därför inlett breda politiska samtal om bostadspolitiken med Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Vänsterpartiet.

Flera partier tog upp skattefrågorna i de första samtalen, och jag ser fram emot att få diskutera dessa frågor vidare med Moderaterna inom ramen för de bostadspolitiska samtalen.

Anf. 18 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Jag tackar finansministern för inlägget i debatten men noterar samtidigt att hon inte ens är i närheten av att svara på de frågor som jag ställer. Ibrahim Baylan stod nyss i talarstolen och sa att det inte finns något utrymme att tala för annat än hela regeringen om man är statsråd. Det belyser bakgrunden till denna interpellation till finansministern. Bostadsministern har ju uttryckt sig som om han avser att avskaffa ränteavdragen till förmån för en avskaffad reavinstbeskattning. Vidare har bostadsministern sagt att det pågår ett arbete på Finansdepartementet, det vill säga Magdalena Anderssons departement, med just detta.

När vi nu har hört energiministern inskräpa att en minister bara kan tala för hela regeringen hade det varit på sin plats med ett tydliggörande från finansministern om vad som är regeringens uppfattning i dessa frågor.

Fru talman! Det är givetvis enkelt att vara regering och säga att det pågår samtal. Vi fikar och diskuterar! Men utanför mötena och kommissionerna finns en verklighet som många gånger är väldigt dramatisk och som

man behöver hantera här och nu. Som sittande regering har man ett ansvar för att hantera den.

Fru talman! Bostadsmarknaden riskerar att orsaka ekonomin mycket stora skador om den inte hanteras på rätt sätt. I närtid har vi sett det i USA, Holland och Danmark, och vi har också sett det i den svenska ekonomin i början av 90-talet. Bostadsmarknaden är en mycket känslig del av ekonomin.

I enkelhet fungerar det ungefär så här: Priserna på bostäder kan falla något. Då blir människor oroliga och höjer sitt sparande. Då sjunker konsumtionen i ekonomin och arbetslösheten stiger. När arbetslösheten stiger behöver fler sälja sina bostäder, samtidigt som färre kan köpa dem. Då faller bostadspriserna. Då ökar sparandet, då faller konsumtionen och då stiger arbetslösheten. Sedan är man inne i en ond spiral.

Här har bostadsministern lämnat skarpa besked som påverkar den finansiella stabiliteten och påverkar bostadsmarknaden. Och det blir inget klarläggande från finansministern om vad som de facto gäller. Om bostadsministerns besked gäller betyder det att hushåll som har en bostadsrätt skulle drabbas av höjda månadskostnader på ungefär 2 000–4 000 kronor. Om vi vidare får tro på bostadsministerns besked skulle det innebära att man skulle kvitta detta mot en sänkning eller ett slopande av reavinbetskattningen, som skulle omfördela mycket stora ekonomiska resurser från alla arbetande familjer till ett litet fåtal, många gånger förmögna äldre personer, som har ägt sitt boende under en mycket lång tid. Det skulle troligtvis vara en av de största förmögenhetsöverföringar som vi någonsin har sett genomföras i det svenska skattesystemet.

När finansministern nu får raka frågor om detta kan finansministern inte ge besked utan hänvisar i stället till blocköverskridande samtal. Det vore därför önskvärt med ett tydligt besked från finansministern om huruvida detta är aktuellt att genomföra eller inte. Vad är regeringens ingångsvärde i de här samtalen? Är detta aktuellt eller inte? Talade bostadsministern bara för sig själv, eller talade bostadsministern för regeringen? Har regeringen en annan uppfattning? Detta behöver tydliggöras.

Fru talman! Det är svåra tider när det kommer olika besked från Riksbanken och Finansinspektionen, när vice statsministern inte är vice statsminister, när en annan minister, Ylva Johansson, har något slags övergripande ansvar i regeringen, när bostadsministern uttalar sig i finansministerns frågor och finansministern inte ger tydliga besked om vad som gäller – detta samtidigt som vi riskerar att gå mot en mycket dramatisk utveckling.

Anf. 19 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag vill göra ett påpekande när det gäller vad Ibrahim Baylan sa i kammaren. Det är ju inte ovanligt att ministrar uttrycker uppfattningar.

Jag vill påminna om att när Niklas Wykman jobbade i Regeringskansliet och vi hade en alliansregering hade vi en vice statsminister som ville gå med i Nato och en statsminister som inte ville gå med i Nato. Det var en tydligt skild uppfattning mellan statsminister och vice statsminister i en väldigt grundläggande fråga för landets säkerhet. Vi hade också en skolminister som ville förstatliga skolan och en statsminister som inte ville

förstatliga skolan. Vi hade en socialminister som ville förstatliga sjukvården och en statsminister som inte ville göra det. Det var tydliga menings-skiljaktigheter i regeringen när Niklas Wykman jobbade i Regeringskansliet.

Vad gäller regeringens politik med ränteavdragen har vi varit tydliga med att vi inte har några förslag om att förändra ränteavdragen. Men vi har också varit väldigt tydliga med att om hushållens skuldsättning fortsätter att utveckla sig på ett oroande sätt och bostadspriserna utvecklas på ett sådant sätt att det inte är hållbart, då går det inte att utesluta att vi behöver vidta ytterligare åtgärder.

Den förra regeringen har vidtagit viktiga åtgärder i form av att höja kapitaltäckningskraven för bankerna och bolånetaket för hushåll. Vi har sedan gått vidare med amorteringskrav, och det har vi gjort i ett bra samarbete över blockgränsen. Sedan måste vi naturligtvis fortsätta att följa utvecklingen och se om det krävs ytterligare åtgärder, men regeringen har inte några sådana förslag.

Däremot har flera partier i samtalen fört upp att de vill att vi ska titta på ränteavdragen. Då får vi naturligtvis diskutera det med de partier som har tagit upp det. Vi får naturligtvis analysera förslagen, och vi analyserar kontinuerligt på Finansdepartementet den typen av förslag som läggs fram i riksdagen. Till exempel har Niklas Wykmans partikollega Fredrik Schulte varit tydlig med att han tycker att man borde slopa ränteavdragen och i stället sänka skatten på annat sätt, och självklart analyserar vi också den typen av förslag från delar av Moderaterna.

Jag har varit tydlig med min ingång, och det är att jag inte kommer att stå för något som innebär några dramatiska förändringar i hushållens ekonomi. Det är viktigt att hushållen känner sig lugna och trygga när de gör en så stor och viktig investering som att köpa ett hus. Alla eventuella förändringar måste ske på ett mycket ansvarsfullt sätt.

Anf. 20 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Det är svårt att förstå varför finansminister Magdalena Andersson är så rädd för att lägga korten på bordet och diskutera de här frågeställningarna öppet med svenska folket, så att även människor hemma vid köksborden kan diskutera, överväga och delta brett i en samhällsdiskussion och så att professionella aktörer och bedömare kan recensera, utvärdera och komma med feedback på regeringens förslag. Att alla samtal och diskussioner ska ske bakom lyckta dörrar är dåligt för samhällsutvecklingen och dessutom, tycker jag, i viss mån odemokratiskt. Det vore bättre med en regering som tydligt kunde meddela vad det faktiskt är man avser att göra, vad man har för viljeinriktning, än en regering som säger: Vi lyssnar på allt och analyserar allt, men vi gör ingenting. Det är inte så viktigt, fru talman, att lyssna om man ingenting gör.

Vi står inför ett mycket problematiskt läge på bostadsmarknaden. Vi vet att Sverige investerade väsentligt mindre i bostäder från 90-talets mitt fram till ungefär nu än vad OECD-länderna gjorde. Magdalena Anderssons partikamrater och Finansdepartementet har tagit på sig skulden för den 90-talskris som utbröt efter den mycket oansvariga ekonomiska politik som Socialdemokraterna förde under många år. Bland annat var det i stället mycket stora överinvesteringar i bostäder i förhållande till befolkningsutvecklingen.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Nu, fru talman, har vi i stället en kraftig befolkningsutveckling. Men av kända skäl har den ökade befolkningen låg eller nästan ingen betalningsförmåga över huvud taget för tillfället. Vi har nyanlända svenskar som står långt, många gånger mycket långt, från arbetsmarknaden och egen försörjning. Det är givetvis problematiskt, fru talman, att bygga för den här gruppen som inte kan betala. Självklart behöver alla människor en bostad, men ur stabilitetssynpunkt adderar man givetvis risk till ekonomin när man behöver göra väldigt stora investeringar som det inte finns någon betalningstäckning för.

Det här väcker svåra frågor kring hur finansministern ser på detta. Hur kan finansministern säkra den finansiella stabiliteten? Hur kan finansministern säkra att människor som kommer till Sverige får någonstans att bo?

Fru talman! Ingenstans hörs några besked. Det ska diskuteras, det ska fikas och det ska pratas med enskilda partier. Men finansministern vill inte på något sätt ge en indikation på den egna positionen eller riktningen.

Som utomstående aktör kan man inte tolka det på annat sätt än det som synes vara svaret på det mesta i svensk politik just nu, att regeringspartierna helt enkelt inte är överens. Socialdemokraterna och Miljöpartiet har helt olika uppfattningar om saker och försöker att hantera det i olika kommissioner. Men de pratar runt, om och bredvid varandra i stället för att ge någon form av besked till svenska folket om hur detta stora problem ska hanteras, hur vi ska kunna vidta åtgärder som skapar stabilitet, ordning och reda och som säkrar att vi inte drabbas av kriser på bomarknaden eller, för den delen, finansiella kriser generellt.

Vi hör Riksbanken representera Sverige med en viss åsikt ibland och Finansinspektionen med en annan ibland. Vi hör ministrar uttala sig i helt olika frågor.

Fru talman! Finansministern tar upp att man tycker olika saker, och det är rätt självklart att det är så. Mellan partier och inom partier har vi alla givetvis olika uppfattningar. Det är delvis därför att man är engagerad. Men det blir, fru talman, en annan sak när man i egenskap av statsråd sätter sig i en radiointervju och ger uttryck för vad man tycker. Då har man inte definierat vad man personligen tycker utan vad regeringen tycker. Det är olyckligt att finansministern inte kan ge ett tydligt besked om att det bostadsministern sa helt enkelt inte gäller.

Anf. 21 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! De som lyssnade på Magdalena Anderssons anförande här kanske noterade en formulering som hon använde sig av. Hon sa: Vi har inga förslag på att ta bort ränteavdragen. Det är en formulering som jag har noterat tidigare från finansministern.

Varför är den här formuleringen så intressant? Jo, därför att Magdalena Andersson upprepade gånger under valrörelsen sa: Jag tänker inte ta bort RUT och ROT. Jag tänker inte höja skatten för vanligt folk. Jag tänker inte höja bensinskatten. Jag tänker inte ta bort överskottsmålet.

Sedan blev hon finansminister. Ganska snabbt ändrades ”jag tänker inte” till ”vi har inga konkreta förslag”. När hon fick frågor om hon skulle röra RUT och ROT sa hon: Jag har inga konkreta förslag på att röra RUT och ROT. När hon fick frågor om att höja skatten för vanligt folk sa hon: Nej, jag har inga förslag på att höja skatten för vanligt folk. När hon fick

frågan om bensinskatten sa hon: Nej, jag har inga förslag på att höja bensinskatten. När hon fick frågor om överskottsmålet sa: Nej, jag har inga förslag på att ändra överskottsmålet.

Ytterligare några månader senare kom förslagen. Hon ska halvera taket för RUT och sänka ROT kraftigt. Hon ska höja skatten för mer än 1 miljon i huvudsak vanliga inkomsttagare. Hon ska höja bensinskatten, och hon ska ta bort överskottsmålet.

Det finns något cykliskt i hur finansministern uttrycker sig. Hon går från ”jag ska inte” till ”jag har inga förslag” och vidare till att lägga konkreta förslag på riksdagens bord.

För att återknyta till det som Niklas Wykman var inne på: När det handlar om en sådan viktig fråga som att ta bort ränteavdragen – något som skulle drabba många hushåll hårt om man inte gör det på ett balanserat sätt – finns det ett stort behov av att föra en öppen och ärlig politisk debatt om vad det är man vill åstadkomma.

Detta har finansministern systematiskt visat att hon inte gör, utan hon ska på något sätt spela och politisera också debatten om sakförslagen. Hon uttrycker inte tydligt var hon står, vad hon tycker och vad hon vill, utan rätt vad det är ligger förslagen bara på riksdagens bord. Det blir fait accompli för svenska folket.

Det är särskilt allvarligt ur ett demokratiskt perspektiv om man före en valrörelse säger vad man ska och inte ska göra och sedan efter valrörelsen gör det rakt motsatta. Det är problematiskt. Det vore därför önskvärt om finansministern kan ställa sig i riksdagens talarstol eller på en presskonferens och tydligt deklarerat vad det är hon vill i denna centrala fråga.

I ett tidigare inlägg hänvisade finansministern till det faktum att jag har uttalat mig i medierna och skrivit motioner om att jag anser att ränteavdragen är problematiska, vilket jag gör. Men det regeringen antyder om hur man vill hantera ränteavdragen är ännu mer problematiskt. I grund och botten inser de flesta problemen med ränteavdragen, men det innebär inte att man kan ta bort dem hur som helst.

Jag har fått en rapport från riksdagens utredningstjänst som konstaterar att om man tar bort ränteavdragen är nio av tio av dem som drabbas barnfamiljer. Det är i stor utsträckning vanligt folk. Att då göra som finansministerns ministerkollega föreslår, att höja skatten för vanligt folk och sänka den för de allra rikaste, är problematiskt.

Skulle vi kunna få ett besked, finansministern?

Anf. 22 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte säger att det skulle få enorma konsekvenser om man avskaffar ränteavdragen. Det är helt korrekt. Därför kommer vi i alla samtal som förs att vara väldigt tydliga med att värna och ta hänsyn till vanliga familjers ekonomi. Vi vill inte föreslå något som skulle dra undan mattan för hushållens ekonomi. Det har jag varit tydlig med hela vägen, och det gäller givetvis i alla situationer.

Jag önskar absolut inte att man ska göra något åt ränteavdragen, men det går inte att utesluta att man hamnar i en situation där det är nödvändigt att göra något för att värna den finansiella och makroekonomiska stabiliteten.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Det är dock viktigt att i alla situationer värna hushållens ekonomi. Det gäller när man diskuterar ränteavdrag men också när man diskuterar hyressättning. Här finns det en del partier som vill att man snabbt ska göra förändringar av hyressättningen som skulle riskera vanliga familjers ekonomi. Det är inget jag är intresserad av.

Regeringen sitter inte still i båten när det gäller bostadspolitiken bara för att vi för samtal om bostäder. Tvärtom har regeringen lanserat den största bostadspolitiska satsningen på 20 år i form av investeringsstöd, stimulans till kommuner, upprustningsstöd och ytterligare stöd för att få fram fler äldreboenden. Vi driver och genomför viktig politik för att få upp bostadsbyggandet.

Det var någon som sa att vi inte har några konkreta förslag, men senast vi hade bostadspolitiska samtal diskuterade vi fem konkreta förslag som regeringen har lagt på bordet.

Anf. 23 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Låt mig för dem som tittar redogöra för det retoriska knepet att slåss mot en halmgubbe. Vi såg just finansministern göra detta.

Finansministern får från mig tydliga frågor om vad hon avser att göra för den finansiella stabiliteten, för att dämpa hushållens skuldsättning och för att säkra stabila villkor för hushållens ekonomi i ett läge där ministerkollegan Kaplan har gett drakoniska besked. I stället för att svara på detta tar finansministern upp att det finns partier, oklart vilka, som vill ta bort hyresregleringar, släppa hyrorna fria och införa marknadshyror, vilket hon är starkt emot. Ungefär så kan finansministerns inlägg i debatten sammanfattas.

Hon tar alltså upp en fråga där åtminstone Moderaterna inte har några förslag, och jag känner inte till att det skulle föras en omfattande sådan diskussion över huvud taget.

Eftersom finansministern inte vill svara på sakfrågan diskuterar hon i stället en annan fråga där hon låtsas att en politisk motståndare finns som i själva verket inte existerar.

Finansministern säger att regeringen har varit oerhört tydlig med att ränteavdragen inte ska avskaffas och att man inte avser att sänka reavinstskatten. Den oerhört tydliga regeringen har på frågan om detta ska göras svarat: Det är helt nödvändigt för att få igång flyttkedjorna. Det bör göras som helhet med en skatteväxling.

Alltså: När finansministern säger att regeringen har varit oerhört tydlig med att ränteavdragen inte ska tas bort och att reavinstskatten inte ska sänkas svarar ministerkollegan Mehmet Kaplan med att det är helt nödvändigt.

Det är stor skillnad på att å ena sidan säga att man har varit väldigt tydlig med att inget ska göras och att å andra sidan säga att det är helt nödvändigt att det ska göras.

Det handlar alltså om frågor som är oerhört viktiga för svenska jobb, svensk tillväxt och svensk finansiell stabilitet. Det är inte hållbart med en regering som ger så här motstridiga besked.

Anf. 24 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Jag vill påstå att det till och med är värre än det Niklas Wykman precis sa. För bara fyra minuter sedan hörde vi finansministern

säga: Jag vill vara väldigt tydlig med att vi inte vill röra ränteavdragen, men vi kanske måste. I samma mening är hon först väldigt tydlig med att hon inte ska ändra ränteavdragen men säger sedan i bisatsen att hon kanske måste.

Fru talman! Kan inte finansministern, om hon anser att hon måste röra ränteavdragen, gå upp i riksdagens talarstol och beskriva hur? Hur-frågan är nämligen väldigt relevant.

Min barndomskompis Anders är elektriker och bor med sin flickvän Jenny som är sjuksyrra. Vi satt och räknade på vad ett borttagande av ränteavdragen skulle innebära för dem. Det skulle slå mot hushållskassan med 1 000 kronor i månaden. Om vi ovanpå det lägger amorteringskravet, som vi i stora delar är överens med regeringen om måste genomföras, handlar det om 3 000–4 000 kronor i månaden.

Detta kommer att slå mot konsumtionen. Det här är inga höginkomsttagare – det är en elektriker och en sjuksyrra. Frågan har alltså stor bäring och relevans för många människors hushållsekonomi.

Om finansministern måste röra ränteavdragen kan hon väl, snälla, i talarstolen, på en presskonferens eller i en debattartikel förklara hur hon tänker göra det.

De enda antydningar vi har fått är att Mehmet Kaplan vill göra detta genom att sänka kapitalskatten. Det innebär att alla de som har mycket pengar på börsen och har gjort stora vinster kommer att få kraftiga skattesänkningar. Det blir i så fall en enorm förmögenhetsöverföring från vanligt folk till börshajar.

Snälla finansministern! Om du måste röra ränteavdragen, förklara hur du vill göra det!

Anf. 25 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det var intressant att lyssna på Fredrik Schulte, som hade räknat på sina goda vänner. Tidigare har han sagt att det skulle drabba vanliga familjer om man gör något åt ränteavdragen.

Fredrik Schulte har själv föreslagit riksdagen att man ska avskaffa ränteavdragen men att de kompensatoriska skattesänkningar som ska göras ska riktas särskilt mot höginkomsttagare. Jag ska läsa ur Fredrik Schultes motion: ”Vidare har ränteavdraget en fördelningspolitisk profil som i huvudsak gynnar höginkomsttagare.” Det hävdar du i motionen, Fredrik Schulte. Sedan skriver du: ”Därför måste samma kompensatoriska skattesänkningar också riktas särskilt mot höginkomsttagare.”

Fredrik Schulte föreslår att skattesänkningarna ska riktas mot höginkomsttagare. Det var i alla fall vad han tyckte när han lämnade in motionen, vilket för övrigt var under detta riksdagsår.

Det är viktigt att vi ser till att få upp bostadsbyggandet. Niklas Wykman oroar sig för en bostadsbubbla och finansiella risker i form av en sådan bubbla. Det absolut viktigaste för att se till att man har en väl fungerande bostadsmarknad är att det finns ett utbud som möter efterfrågan.

De ökade priser och därmed också den ökade skuldsättning som vi har sett i Stockholmsområdet och andra storstadsområden under de senaste åren är oroande. Detta har sin orsak framför allt i att en ökad efterfrågan inte möts av ett ökat utbud. Det handlar också om att den tidigare regeringen – alliansregeringen – avskaffade fastighetsskatten, vilket drev upp

priserna. Vi ser även att de lägre räntorna spelar roll för en ökad skuldsättning men också att många hyresrätter har omvandlats till bostadsrätter. Därmed har den samlade skuldsättningen ökat.

Nu handlar det om att se till att bringa reda i detta. Framför allt handlar det om att få upp bostadsbyggandet, men det handlar också om att på andra sätt säkra den finansiella stabiliteten. Det har vi bland annat gjort genom att införa ett amorteringskrav.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:420 om de statligt ägda företagens förluster

Anf. 26 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Mot bakgrund av en artikel i Dagens Industri har Niklas Wykman frågat mig hur de statliga bolagens förluster påverkar de offentliga finanserna. Artikelns refererar till en sammanställning TT gjort över resultatet 2015 för 21 av de största statligt ägda bolagen.

Staten äger ett femtiotal bolag, varav de allra flesta går med vinst, men ett antal större bolag som tidigare genererat vinster står inför stora utmaningar. De bolag som genererar vinst ger i de flesta fall också utdelning till staten. Regeringen beaktar detta i sina prognoser. Utfallet för inkomster av statens aktier var 19 miljarder kronor 2015. Genomsnittet för inkomsterna de tio föregående åren, det vill säga 2005–2014, var 18 miljarder kronor.

Utdelningsinkomsterna baseras på bolagens resultat året före, det vill säga inkomsterna av statens aktier 2016 har sin grund i bolagens resultat 2015. I regeringens senaste beräkning, som presenterades i budgetpropositionen för 2016, prognostiserades inkomsterna av statens aktier 2016 till 14 miljarder kronor.

De offentliga finanserna och det finansiella sparandet är definierat enligt de redovisningsprinciper som gäller för nationalräkenskaperna. Endast den del av ett bolags utdelning som ryms inom utdelningsgrundande resultat bidrar till det finansiella sparandet. Extrautdelningar i form av utdelningar överstigande ett bolags resultat förbättrar inte de offentliga finanserna enligt nationalräkenskaperna.

Vidare påverkar förluster det finansiella sparandet först om det i förlängningen blir fråga om kapitaltillskott i syfte att täcka rörelseförluster. Det är dock bolagens egna kapital som i första hand är förlustbärande. Nedskrivningar av värden på tillgångar i statliga bolag påverkar således det finansiella sparandet endast i den mån de är relaterade till att utdelningar uteblir.

Anf. 27 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Finansministern har fått upprepad kritik för hur hon sköter offentliga finanser. Det har handlat om Finanspolitiska rådet, som har använt mycket starka ord och sagt att regeringen helt bryter mot det finanspolitiska ramverket. Det har handlat om de främsta bedömnarna, som hänvisar till trixande, mörkande och fifflande med årssaldon fram och tillbaka.

Detta indikerar på olika sätt att regeringen har tappat eller håller på att tappa greppet om de offentliga finanserna. Det är väldigt besvärande för en liten, öppen ekonomi som den svenska. Det är också väldigt besvärande för en svag regering, som den sittande, eftersom man ärvt EU:s starkaste offentliga finanser. Sett till statsskulden och det finansiella nettot var inget land inom Europeiska unionen bättre rustat än Sverige 2014.

Sedan dess har mycket hänt, och frågetecknen kring skötseln av de offentliga finanserna har gradvis vuxit. Trots att ekonomin går för högttryck och outputgapen sluts under åren framöver ser vi hur underskotten spås öka för tiden framöver, till exempel enligt EU-kommissionens prognoser. Det är mycket allvarligt med en regering som tappar greppet och kontrollen över de offentliga finanserna.

Finansministern har tidigare blivit kritiserad för märkliga trix kring de offentliga finanserna. Här, fru talman, kan man inte undgå att tycka att finansministern gör ytterligare ett trix genom att försöka låtsas som om de statliga bolagens resultat inte påverkar offentliga finanser.

När ett helägt statligt bolag som Vattenfall skriver ned sina tillgångar med 19 miljarder på ett år påverkar det självfallet hur den svenska ekonomin fungerar, hur svenska offentliga finanser mår och hur regeringen har möjlighet att navigera under tiden framöver. Om man inte ser detta anser jag att man har mycket svårt att ta ett helhetsansvar för hur de offentliga finanserna ska skötas.

Finansministern hänvisar till att de statliga bolagen genererade ungefär lika mycket intäkter föregående år som de har gjort enligt ett tioårsgenomsnitt. Detta är oroande – inte lugnande som finansministern uttryckte det – eftersom vi under de senaste tio åren har haft den största krisen i världsekonomin sedan depressionen. Förra året var ett mycket starkt år för svensk ekonomi, och ändå når vi inte till fullo de resultat som vi borde kunna nå.

Det är oroväckande när ett finansdepartement ser så lätt på de stora förluster som nu sker. Varför sker dessa stora förluster för till exempel vattenkraft? Det beror delvis på en av regeringen politiskt injicerad kris. Man har tvingats skriva ned värdet på kärnkraftstillgångar eftersom regeringen har höjt effektskatter och allmänt driver en politik som gör att den svenska kärnkraften inte kan drivas längre och därmed blir värdelös. Dessa pengar har man själva slarvat bort genom politiska beslut.

Den andra orsaken är tidigare socialdemokratiska regeringar som Magdalena Andersson var aktiv i och som bedrev mycket stora inköpsrundor på kontinenten. Det handlade om att de regeringar som Magdalena Andersson var verksam i handlade mycket tysk kärnkraft och tysk och polsk kolkraft som sammantaget nu belastar Vattenfall väldigt mycket och därmed leder till stora avskrivningar. Förr eller senare kommer detta att slå mot de offentliga finanserna därför att Vattenfall behöver tillskott men definitivt också därför att Vattenfall inte kan lämna de utdelningar som man tidigare har gjort.

Fru talman! Mot bakgrund av hur vi nu ser att detta påverkar de offentliga finanserna undrar jag hur finansministern ser på tidigare socialdemokratiska regeringars införskaffande av dessa tillgångar, som nu riskerar att belasta de offentliga finanserna väldigt hårt. Var det omdömesgillt av dessa regeringar att handla tysk kärnkraft och polsk kolkraft?

Anf. 28 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Niklas Wykman påstår att jag tar lätt på de statliga bolagens ekonomi. Jag måste fråga Niklas Wykman var han har fått det ifrån och på vilket sätt han har fått det intrycket.

I ett läge där elpriserna och råvarupriserna, också vad gäller mineraler, är låga påverkas däremot de två stora statliga bolag som är verksamma inom dessa sektorer: Vattenfall och LKAB.

Därutöver har Vattenfall, som vi vet, nedskrivningar på grund av en del uppköp, och då handlar det inte bara om kol utan också om gas. Vi har tidigare sett stora nedskrivningar på grund av köpet av ett visst bolag vid namn Nuon, som köptes upp under den tid då Niklas Wykman jobbade på Finansdepartementet. Jag tror att han jobbade där under Nuontiden, om jag minns rätt. Du får rätta mig om jag har fel, Niklas Wykman.

Det är viktigt att vi tar höjd för eventuella minskade utdelningar när vi beräknar de offentliga finanserna. Det är precis därför som vi för 2016 har skrivit ned prognosen för utdelningar till 14 miljarder kronor.

Anf. 29 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Det är inte bara min personliga uppfattning att regeringen tar för lätt på skötseln av de offentliga finanserna. Finanspolitiska rådet har till exempel sagt att man tycker att regeringen och finansministern bryter mot det finanspolitiska ramverket. Finanspolitiska rådet delar alltså bedömningen att regeringen inte sköter de offentliga finanserna på det sätt som det är tänkt. Ekonomistyrningsverket har gång på gång meddelat att man anser att de utgifter som nu kommer är mycket större än vad regeringen uppskattar dem till att vara, det vill säga att det finns ett utgiftstryck som är större än vad regeringen själv bedömer. Detta säger alltså Ekonomistyrningsverket, som man kan anta har relativt goda skäl för sin bedömning.

Men det är inte bara på utgiftssidan som man kan oroas över att regeringen gör alltför optimistiska prognoser och bedömningar. Samlande ledande ekonomer bedömer till exempel att de skattehöjningar som regeringen gör inte kommer att ge de intäkter som regeringen säger att de ska ge.

Magdalena Anderssons frågade mig varför vi ser det som att regeringen tar för lätt på de offentliga finanserna. Det bygger, finansministern, på att Finanspolitiska rådet säger att ni bryter mot regelverket, att Ekonomistyrningsverket säger att ni underskattar utgiftsökningarna och att de ledande ekonomerna säger att ni överskattar intäktsökningarna. Det ger sammantaget goda skäl att ställa frågan om regeringen tar de offentliga finanserna på allvar.

Finansministern hänvisar här till ett inköp som Vattenfall har gjort. Tidigare socialdemokratiska regeringar införskaffade bland annat Brunsbüttel, Krümmel, Stade, Brokdorf och en rad olika både kärnkrafts- och kolkraftsanläggningar runt om på den europeiska kontinenten som nu vållar Vattenfall massiva problem.

Jag förstår att man rent retoriskt kan vilja hänvisa till en annan händelse. Men det är inte så trovärdigt över tid när det verkligen ska diskuteras att hänvisa till en händelse när det finns 20 andra händelser som nu utgör de aktuella problemen.

De nedskrivningar som Vattenfall nu tvingas till beror på den här regeringen och tidigare socialdemokratiska regeringar. Det behöver man beakta när man diskuterar frågan på ett seriöst sätt.

Fru talman! Jag noterade att finansministern inte kommenterade om hon, mot bakgrund av den situation som nu dyker upp för offentliga finanser, anser att det var klokt av tidigare socialdemokratiska regeringar att förvärva så mycket tysk kärnkraft, tysk kolkraft och polsk brunkolskraft. Var detta någonting som var bra för de offentliga finanserna, och vilken risk försätter det nu Sverige i? På den frågan är Magdalena Andersson svaret skyldig.

Anf. 30 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Sverige är på väg in i en tydlig högkonjunktur. Det är mycket positivt. Det är positivt för svensk ekonomi, och det är positivt för hushållen. Människor kommer i arbete, de har mer pengar i plånboken och så vidare.

Som allianspolitiker tycker jag att det är ett styrkebesked för de nio budgetar som har styrt Sverige under de senaste nio åren – alliansbudgetar. Det var först för några månader sedan som Magdalena Andersson började få igenom sin politik.

Men, fru talman, det finns stora problem som inte kommer att uppstå i dag, inte i morgon, inte i nästa vecka utan om tre till fyra år när nästa lågkonjunktur kommer. Så är det, efter en högkonjunktur kommer en lågkonjunktur. Det handlar framför allt om tre saker. Först och främst kommer vi att få en tydlig sysselsättningsdipp på ungefär en halv procent per år efter 2018. Det handlar framför allt om att de många människor som har sökt asyl i Sverige kommer att börja komma ut på den svenska arbetsmarknaden. Vi vet också att Sverige är världssämst på att få nyanlända in på arbetsmarknaden. Vi kommer därför att få ett växande problem om två, tre eller fyra år i och med detta.

Vi har nu en situation där vi går in i en högkonjunktur med minusränta. Det är ingenting som jag på något sätt vill klandra Riksbanken för. De sköter bara sin uppgift att värna prisstabilitet. Men det sänder en mycket tydlig politisk signal att man måste se till att ha mycket starka finanspolitiska muskler när nästa lågkonjunktur kommer.

Då kommer jag till den viktigaste farhågan i allt detta, och det är det som Niklas Wykman har nämnt här ett par gånger, nämligen att vi ser en ökning av underskotten i statens ekonomi trots att vi har en högkonjunktur. Att ha en underskottspolitik i en högkonjunktur kan bara leda till endera av två saker. Om man inte sparar i goda tider kan man inte stimulera i dåliga tider. Då måste man öka statsskulden kraftfullt i dåliga tider.

Det är precis denna typ av baksmälla som finansministern håller på att plantera in i den svenska ekonomin. Om tre fyra år, när nästa lågkonjunktur kommer, då kommer svensk ekonomi inte att ha muskler att parera denna lågkonjunktur. Det kan till och med vara så att nästa lågkonjunktur triggas igång av en bostadsbubbla, kanske till följd av att finansministern och regeringen på ett klantigt sätt avvecklar ränteavdragen. Detta diskutrade vi för några minuter sedan.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Ovanpå detta har vi en situation där de statliga bolagen börjar leverera underskott. Någonting som är viktigt att notera är att de statliga bolagen ibland ger utdelningar som bidrar positivt till den svenska statskassan, och ibland sker det motsatta.

Men det som är intressant är att vi nu ser underskott i de statliga bolagen trots att det är goda ekonomiska tider.

Problemen håller finansministern på att palla upp, och det kommer till slut att drabba svensk ekonomi – inte i dag, inte i morgon utan om tre fyra år – när lågkonjunkturen kommer. Att finansministern inte ens vill ge ett tydligt besked om hur sämre utdelningar från de statliga bolagen kommer att påverka överskotten visar att man helt har tappat greppet om de offentliga finanserna.

Anf. 31 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Vi har gett ett tydligt besked. I budgetpropositionen reviderade vi ned prognosen för intäkter från utdelningar från statliga bolag. De är nedvärderade till 14 miljarder kronor för innevarande år. Det ligger 5 miljarder kronor under de utdelningar som vi fick in för 2015.

Vi tog över efter åtta år med alliansregeringar, då överskott vändes till underskott i de offentliga finanserna. Vartenda år med en alliansregering försämrades de offentliga finanserna. Att det skedde under själva finanskrisen är inget konstigt. Det är en rätt och rimlig politik, även om jag tycker att policymixen skulle ha sett annorlunda ut. Men att i slutet av förra mandatperioden fortsätta sänka skatten, mest för dem som tjänar mest, med lånade pengar i ett förbättrat konjunkturläge var inte ett ansvarsfullt sätt att sköta statsfinanserna.

Sedan dess har vi lagt om finanspolitiken i en mer ansvarsfull riktning och har också lyckats minska underskotten och fört en mycket stram politik sedan vi kom in i Regeringskansliet. Det var just för att ha marginaler när oväntade saker händer som det var viktigt att bryta alliansregeringens ständiga politik med ökande underskott och i stället föra fram en politik där man tar ansvar för de offentliga finanserna. Man måste säga att det antal asylsökande som kom till Sverige på hösten förra året var denna typ av mycket oväntad händelse. Det var just för att ackommodera denna typ av oväntade händelser som vi såg till att halvera underskottet i de offentliga finanserna. Det är det som är orsaken till att underskottet inte återhämtar sig snabbare än det skulle ha gjort i ett annat läge.

Här är det naturligtvis intressant att höra vad Moderaterna kommer att lägga fram för politik, om de menar att man mycket snabbt ska höja skatten med 30 miljarder eller om man ska göra besparingar på 30 miljarder för att ackommodera denna kostnad.

Anf. 32 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Finansministern hänvisar till omvärldshändelser och säger att det är därför som de offentliga finanserna nu inte återhämtar sig lika snabbt. Självklart ska Sverige bidra till att hantera det besvärliga omvärldsläget. Men det måste givetvis göras på ett hållbart och ansvarsfullt sätt som är förenligt med finansiell stabilitet och hållbarhet i de offentliga finanserna.

Det är inte där jag och finansministern är av olika uppfattningar, utan våra åsiktsskillnader finns i att finansministern säger att de offentliga finanserna återhämtar sig. EU-kommissionens vinterprognos säger ju motsatsen, nämligen att underskotten nu ökar från 1 procent till 1,1–1,2 procent under åren framöver. Ska man då komma i balans saknas ungefär 50 miljarder kronor i statskassan. Ska man uppfylla det som finansministern vill införa bakvägen, ett balanskrav, saknas det ungefär 100 miljarder kronor för att vara i närheten av att uppfylla detta över en konjunkturcykel. Ska man dessutom nå ett överskottsmål saknas det 150–200 miljarder kronor.

Det är alltså så att de offentliga finanserna inte sköts. Vi skaffar oss inte de livremmar och hängslen som behövs för att kunna möta en lågkonjunktur. Detta påtalas av Finanspolitiska rådet och av egentligen samtliga ekonomisk- och finanspolitiska bedömare. Regeringen tar helt enkelt för lätt på utmaningen kring de offentliga finanserna.

Finansministern säger sig bedriva en stram finanspolitik, men det vi har sett av den här regeringen är en kraftig expansion av utgifterna. Det är inte en stram politik när man kraftigt expanderar utgifterna bara för att man samtidigt höjer skatten mycket för vanliga människor med vanliga arbeten. Det går inte ihop.

Fru talman! Jag noterar att min fråga nog kommer att förbli obesvarad. Frågan var: Anser finansministern, mot bakgrund av det som nu händer i de offentliga finanserna, att det var klokt att köpa tysk brunkol, tysk kärnkraft och tysk kraft över huvud taget?

Anf. 33 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Magdalena Andersson försöker sätta bilden att det uppstod stora underskott i svenska offentliga finanser under slutet av den tidigare alliansregeringens regeringsperiod, därför att vi sänkte skatten. Hon försöker sätta bilden att hennes alternativ hade varit att man hade hållit i pengarna.

Nu är det ju inte riktigt så. Till 93 procent, tror jag, var vi helt överens om hur mycket pengar man skulle stimulera den svenska ekonomin med. Det är alltså lite på marginalen statens budgetsaldo hade sett annorlunda ut om Magdalena Andersson hade varit finansminister under 2010–2014. Vi ville sänka skatterna; hon ville i stället höja bidragen. I grund och botten var vi dock överens om statens budgetsaldo. Det är alltså en direkt felaktig beskrivning vi får från finansministern.

En annan sak som finansministern säger är också direkt felaktig. Hon står här i talarstolen, slår sig för bröstet och säger – och det har hon gjort ett par gånger under de senaste månaderna – att hon har halverat budgetunderskottet. Nej, Magdalena Andersson, det har du inte gjort! Din budget för 2015 gick inte igenom i Sveriges riksdag. Det var alliansbudgeten som gick igenom i Sveriges riksdag för 2015, och det var den som halverade budgetunderskottet. Nej, finansministern, du har *inte* halverat något budgetunderskott!

Det enda du har gjort är att du har lagt fram en budget för 2016 som ökar underskotten i förhållande till vad vi hade fastställt i budgeten för 2015. Ovanpå det agerar du som att överskottsmålet inte längre finns. Men det gör det – och du bryter mot det, finansministern!

Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag får inte ett enda svar från Niklas Wykman och Fredrik Schulte på frågan hur de anser att man borde finansiera migrationskostnaderna. De säger att jag inte finansierar dem, och de säger att de borde finansieras. De är oroliga för de offentliga finanserna. Men de har inte ett enda förslag på hur de vill sänka utgifter eller höja skatter för att finansiera detta på 30 miljarder fullt ut.

Niklas Wykman säger att vi inte för en stram politik. Sanningen är att underskotten har halverats. Jag tror att de allra flesta skulle påstå att halverade underskott är en stram politik – och framför allt en stor omläggning från den tid då Niklas Wykman satt i Finansdepartementet och lånade till nya, stora skattesänkningar. Det var mest till dem som tjänade mest.

Vad gäller halveringen av underskotten vill jag påpeka att den budget vi lade fram, där alliansmotionen sedan följde våra ramar, innebar halverade underskott. Vi lade sedan fram en extra ändringsbudget redan tidigt på våren, och den beslutades i riksdagen. Också i den genomförde vi en mycket stram och ansvarsfull ekonomisk politik, liksom i den budgetproposition som lades på riksdagens bord i höstas.

Sammantaget har det inneburit att vi har stramat upp statsfinanserna, och trots de ökade kostnaderna vi har för migration kommer vi inte i närheten av de underskott som fanns när Niklas Wykman var på Finansdepartementet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2015/16:428 om skatter som stimulerar jobb och tillväxt

Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Fredrik Schulte har frågat mig vilka skatter jag menar utgör den största hämskon på svensk tillväxt i dag och om jag är beredd att överväga sänkningar av dessa skatter.

Skattepolitikens främsta syfte är att finansiera den gemensamma välfärden, olika samhällsfunktioner och andra offentliga utgifter. Vi vill samtidigt ha ett skattesystem som skapar förutsättningar för hållbar tillväxt och hög sysselsättning, som har en tydlig miljöstyrning och som är fördelningspolitiskt träffsäkert.

Vid skatteförändringar måste man ta hänsyn till effekter av skatterna och till de positiva effekter som kommer av det skatterna används till. Exempelvis är det möjligt att en förändring av skatteuttaget som enligt bedömare skulle vara tillväxthämmande används till något som är tillväxtfrämjande. En sammantaget god politik är därför att ta ut skatter på ett bra sätt och att använda skattepengarna på ett bra sätt. Många länder som har ett högt skatteuttag har också hög tillväxt.

Jag har tidigare sagt att det skulle vara bra med en bredare översyn av skattesystemet. I en sådan översyn är jag beredd att överväga alla idéer om hur skattesystemet bäst ska utformas.

Fru talman! Detta är en ganska stor fråga. Vilka skatter är dåliga för ekonomin, och vilka skatter är helt okej för ekonomin i den bemärkelsen att de inte förstör jobb och tillväxt? Man vill ju gärna ha mer av skatter som inte förstör ekonomin och mindre av skatter som förstör ekonomin.

Jag lyssnade på Ekots lördagsintervju med Magdalena Andersson. Där sa hon att hon gärna vill jobba för att ändra det svenska skattesystemet så att vi får mer av de mindre skadliga skatterna och mindre av de skadliga skatterna. Det är mot den bakgrunden jag har ställt frågan. Vilka skatter anser finansministern är skadliga för ekonomin, och vilka skatter anser hon är inte så farliga?

Detta är en fråga som ockuperar en stor del av skatteforskarna och ekonomerna. De tittar just på vilka skatter som hämmar ekonomin. Samarbetsorganisationen OECD har gjort åtskilliga så kallade metastudier där de tittar på vad ekonomerna säger – vad är den stora röda tråden i skatteforskningen? Vilka skatter är de mest skadliga? Det handlar om framför allt tre saker.

För det första handlar det om bolagsskatten. Höga bolagsskatter gör att utländska investerare inte vill komma till Sverige och investera, vilket är något som slår mot de särskilt lönsamma företagen.

För det andra lyfter man fram höga marginalsatser, alltså att skatten blir väldigt hög på den sista intjänade kronan. Det gör i sin tur att man kan undra om till exempel en läkare som har en relativt god inkomst kommer att vilja jobba en timme extra på akuten eller om han kommer att tycka att marginalsatserna på den sista intjänade hundralappen blir så höga att det likasom inte är lönt utan bättre att gå hem och kolla på tv och leka med barnen.

För det tredje handlar det om inkomstskatter för vanligt folk. Har man för höga inkomstskatter för vanligt folk som jobbar samtidigt som man har väldigt höga bidrag kommer det nämligen att göra att människor fastnar i utanförskap.

Detta är de tre typer av skatter som forskningen är mycket tydlig med att man bör undvika att göra för höga. Det är i stället bättre att ha högre skatter på annat, till exempel sådant som är miljöskadligt – eller andra typer av skatter, helt enkelt. Jag har som sagt frågat Magdalena Andersson hur hon ser på detta, och jag har inte fått något svar.

Jag tror att jag vet varför jag inte har fått något svar. Tittar man på regeringens politik ser man nämligen att det är mycket tydligt att de skatter regeringen höjer är just de skatter som är absolut mest skadliga. Finansministern höjer marginalsatserna på den statliga inkomstskatten, vilket gör att vi får färre arbetade timmar. Det gör att läkaren struntar i att jobba en extra timme på akutmottagningen och åker hem och leker med barnen i stället.

Det finns i och för sig ett värde i det, men den svenska sjukvården är satt under hårt tryck. Allmänt sett behöver vi fler arbetade timmar i svensk ekonomi. Och finansministern höjer skatten för vanligt folk och gör det mindre lönsamt att arbeta! Det är här någonstans som förklaringen finns till att vi inte får besked från finansministern.

Precis som i diskussionen om ränteavdragen, som vi hade för en halvtimme sedan, vore det önskvärt om vi hade en finansminister som kunde stå för en politisk inriktning, för en agenda, och debattera den här i Sveriges riksdag och inte bara säga att detta är viktiga frågor som man vill diskutera och sedan lämna walkover.

Snälla finansministern, ta nu chansen och berätta vilka skatter som är skadliga och vilka som är bra för ekonomin!

Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Den höjda marginalskatten tycks ju i alla fall inte ha påverkat Fredrik Schultes arbetsvilja – glädjande nog. Jag uppskattar att få hänga här i kammaren tillsammans med Fredrik Schulte.

Här handlar det naturligtvis om att ta ut skatter på ett så väl avvägt sätt som möjligt. Tyvärr tog vi över offentliga finanser i väldigt dåligt skick. Vi var tvungna att höja skatten för att samtidigt kunna genomföra reformer.

När vi tog över 2014 hade vi en kombination av alldeles för stora underskott i de offentliga finanserna och skolresultat som föll snabbast i hela OECD-världen. Det fanns stora revor i välfärden. För att kunna genomföra reformer i det läget var vi tvungna att öka de statliga inkomsterna och därmed höja skatten. Vi har jobbat med en rad olika skattehöjningar, och vi har försökt att göra det på ett välavvägt sätt.

Fredrik Schulte tog inte upp ungdomsarbetsgivaravgiften, vilket var intressant. Vi har tidigare här i kammaren haft många debatter om ungdomsarbetsgivaravgiften. Många moderater har ju hävdat att höjningen skulle få förödande effekter på ungdomars möjlighet att få jobb. Men ungdomsarbetslösheten sjunker nu oerhört kraftigt även efter det att arbetsgivaravgiften för ungdomar höjdes.

Sedan är det intressant att Fredrik Schulte tar upp OECD-listan. Han har säkert studerat den väldigt noga. OECD skriver tydligt att den minst skadliga skatten – alltså där det är allra bäst att ta ut skatt – är skatt på fastigheter. Mot bakgrund av att Fredrik Schulte företräder ett parti som avskaffade fastighetsskatten vore det intressant att höra hur han resonerar om fastighetsskatten i OECD:s lista över vilka skatter som man bör ta ut.

Anf. 38 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Den diskussion som jag försöker att starta här handlar egentligen inte om hur höga skatter som man vill ha. Jag förstår att Magdalena Andersson av ideologiska skäl vill höja skatten. Det är inte det som jag kritiserar här och nu. Det som jag försöker att fråga Magdalena Andersson om är: Vilka skatter anser finansministern är skadliga och vilka skatter anser finansministern är mindre skadliga?

Finansministern var med i *Ekots* lördagsintervju och sa mycket klart och tydligt att hon vill arbeta för att minimera de skadliga skatterna. I stället vill hon höja de skatter som är mindre skadliga. Det är beklämmande att inte få några tydliga besked och att finansministern inte på ett bättre sätt försvarar till exempel de marginalskattehöjningar som man genomförde i budgeten.

En av Sveriges ledande ekonomer, Lennart Flood, har sagt att på sikt kommer nedtrappningen av jobbskatteavdraget – som gör att Sverige på nytt slår världsrekord i att ha högsta marginalskatter – inte att inbringa några pengar alls, utan det kommer att bli plus minus noll. De som drabbas av denna skattehöjning kommer helt enkelt att jobba mindre. Man kommer inte att jobba de extra timmarna, utan i stället kommer man att åka hem till familjen och koppla av.

Det här är inte positivt ur ekonomisk synvinkel därför att Sverige har redan en låg andel arbetade timmar bland stora delar av de sysselsatta. Vi är alla överens om att vi måste öka de arbetade timmarna. Men Magdalena Andersson för en politik som går i direkt motsatt riktning, direkt i motsats till vad i princip samtliga ekonomer menar att man borde göra.

Om nu Magdalena Andersson vill bjuda in till samtal om hur vi kan se över de svenska skatterna borde Magdalena Andersson deklarerat vad hon själv tycker. Att ha en inriktning där man konsekvent ska höja skatterna på arbete, vilket samtliga ekonomer är överens om är det minst fruktbara sättet att höja skatterna på, ja, då har vi ett problem.

Det är märkligt att finansministern inte kan vara tydlig. Men jag ger finansministern en chans till att svara på frågan: Vilka skatter anser finansministern är särskilt skadliga för ekonomin? Hur förhåller sig Magdalena Andersson till det faktum att ekonomkåren är rörande överens om att det är just de skatter som hon själv höjer i sin senaste budget som är skadliga för ekonomin?

Anf. 39 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Vi befinner oss i ett allvarligt läge där underskotten i de offentliga finanserna spås öka samtidigt som regeringen håller på att höja de flesta skatter, samtidigt som Finanspolitiska rådet säger att regeringen bryter mot det finanspolitiska ramverket, samtidigt som EU-kommissionen säger att Sveriges underskott förväntas att stiga under åren framöver.

Till detta kommer att regeringen har slutat att på ett tydligt och transparent sätt redovisa hur man bedömer att de olika skattehöjningarna påverkar arbetsmarknaden, tillväxten och ekonomin. Det gör att vi befinner oss i ett läge där stabiliteten i offentliga finanser på goda grunder ifrågasätts allt oftare.

Till detta kommer denna så kallade samarbetsregering – men som egentligen är en svekregering – att lämna mycket otydliga besked till svenska folket, och ibland lämnar man tydliga besked som man sedan struntar i.

Före valet lovade Magdalena Andersson att inte höja bensinskatten. Sedan dess har bensinskatten höjts – en tydlig svekregering.

Före valet lovade Magdalena Andersson att inte höja skatten för pensionärer. Sedan höjde man skatten för 200 000 pensionärer – en tydlig svekregering.

Före valet sa Socialdemokraterna att man inte skulle försämra RUT- och ROT-avdragen. Sedan halverades RUT-avdraget och ROT-avdraget försämrades – en tydlig svekregering.

Före valet lovade Magdalena Andersson att inte höja några inkomstskatter för vanliga löntagare. Sedan dess har skatterna höjts för 1,3 miljoner vanliga inkomsttagare – en tydlig svekregering.

Men det är inte sveket och svekregeringen som är det stora problemet. Den stora utmaningen är vilka signaler man skickar inför framtiden. Fåmansbolag är oroliga för de skattehöjningar som de förväntar sig utifrån de ändrade direktiv som regeringen har gett till utredningar. Man oroar sig för bolagsskattehöjningar.

Människor runt om i Sverige utanför tunnelbanesystemet här i Stockholm är oroliga för de kilometerskatteshöjningar som regeringen har aviserat.

Man är orolig för den flygskatt som regeringen har aviserat.

Dessa åtgärder skulle sammantaget ge en liten effekt på offentliga finanser, men det skulle vara stora pålagor för människor runt om i det här landet.

Jag kommer själv från Kalmar där avstånden många gånger är stora. Behovet av kommunikationer är omfattande. För människor som bor norr om Stockholm där avstånden är stora kostar det redan i dag mycket att förflytta sig. Där säger finansministern att hon nu ska slå till med stora skatteshöjningar på lastbilar, bilar och flygplan. Det kommer att göra det mycket svårare för hela detta land att leva.

Samtidigt har man inte kontroll över utgifterna i svensk ekonomi. Man prognostiserar med intäkter som enligt ledande ekonomer inte ska bli av. Man har ökande underskott i ett läge där resursutnyttjandet i ekonomin är fullt. Sammantaget leder det till bedömningen att man tappar greppet om offentliga finanser. Man skickar en dyr nota till vanliga människor med vanliga jobb som strukturellt försvagar Sveriges möjlighet att konkurrera internationellt och skapa jobb och tillväxt inom vårt land – detta i ett läge där fler människor än på mycket länge står utanför arbetsmarknaden. De behöver komma in på den och få ett jobb.

Fru talman! Detta är en oroande utveckling, och jag hoppas att finansministern kan ge tydliga besked.

Anf. 40 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Frågar man om några vill ha skatteshöjning säger de naturligtvis nej. Det är ingen som vill ha en skatteshöjning. Samtidigt är det så att vi behöver skatter för att finansiera välfärden.

Det beror också på hur man ställer frågan. Ställer man till exempel frågan ”Vill du att skatterna ska gå till sjukvården?” är det en stor majoritet som svarar ja. Därför blir frågan felställd när man tar upp skatteshöjningar som något negativt i sig självt. Man måste se till de behov som finns i samhället och det som skatteshöjningen ska användas till.

När det gäller marginalskatterna handlar det om höginkomsttagare, människor som tjänar mellan 50 000 och 100 000. Det rör sig inte om någon gigantisk skatteshöjning heller, utan det är några tusenlappar för dem som tjänar mest och hundralappar för dem som tjänar minst. Den vanliga människan berörs egentligen inte av den här diskussionen, utan det är fråga om höginkomsttagare. Kommer verkligen en höginkomsttagare att jobba mindre på grund av det här? Jag tvivlar starkt på det. Om det är några tusen mindre för den som tjänar 100 000 i månaden tvivlar jag på att det verkligen är det som avgör ekonomin.

Det som är intressant att titta på och viktigt att påminna om är att de skatteshöjningar som regeringen har gjort – jämför med den förra regeringens ständiga skattesänkningar – hittills har halverat underskottet i statens budget. Man uttryckte nyss oro från moderat håll för att vi kan komma att få se ökade underskott i framtiden. Men då är det ju extra viktigt att vi ser till att vi har skatteintäkter, så att det inte blir ett skenande underskott, vilket faktiskt var fallet med den borgerliga regeringen under slutet av förra mandatperioden. Då ökade underskottet. Nu har vi lyckats halvera det på

den här korta tiden. Vår ambition är självklart, som alltid under socialdemokratiska regeringar, att vi ska ha en stabil ekonomi. Det är helt nödvändigt för att kunna finansiera välfärden.

Men det är inte bara ekonomin som måste vara i balans och stabil – välfärden måste också få de pengar som behövs. Vi har stora behov i dag. Det tror jag att de flesta kan vara överens om. Det är också så att arbetsmarknaden är helt beroende av de skatteintäkter som vi kan ge till välfärden. För att se till att människor får jobb behöver vi lägga resurser på förskolan, grundskolan, gymnasiet och så vidare, på alla utbildningsnivåer. Man kan se ett väldigt tydligt samband: När utbildningen brister, när man inte kvalificerar sig, när man får underkända betyg och när ungdomar hoppar av ökar risken enormt mycket för arbetslöshet, vilket slår mot hela samhället. Att vi nu satsar mer på utbildning är väldigt viktigt för hela arbetsmarknaden, inte minst näringslivet, som har svårt att rekrytera personal med rätt kompetens. Det regeringen gör nu är i själva verket helt nödvändigt för att i framtiden kunna säkra jobben och välfärden.

Det blir en märklig diskussion när det låter som att en kris skulle ha drabbat Sverige på så här kort tid. Det är tvärtom så att det på många sätt ser väldigt ljust ut. Tillväxten är bra. Arbetslösheten minskar, inte minst ungdomsarbetslösheten. Vi kan äntligen satsa på välfärdsreformer efter en tid då det snarare gått åt fel håll i välfärden. Jag förstår inte riktigt varifrån de här undergångsprofetiorna och talet om en skattechock kommer. Det är trots allt så att det går i rätt riktning. Naturligtvis finns det problem, men skattesänkningar är inte lösningen.

Anf. 41 NIKLAS KARLSSON (S):

Fru talman! Moderaterna talar gärna och ofta om en oro för skattehöjningar. Man säger att regeringen vill lägga stora pålagor på vanliga människor och skicka en dyr nota till vanligt folk. Det är givetvis ett resonemang som man kan vända på. Man kan fundera på vem det är som ska betala priset för den politik som Fredrik Schulte, Niklas Wykman och Moderaterna bedriver och står för. Det finns naturligtvis alltid en alternativkostnad.

I Moderaternas budgetalternativ, i de finansieringslösningar för välfärden som Moderaterna föreslår i Sveriges riksdag, finns det betydligt mindre pengar till välfärd, jobb och utbildning. I det budgetalternativ som Moderaterna föreslog för innevarande år fanns det 25 miljarder mindre på grund av skattesänkningar. Det är lätt att stå i Sveriges riksdag och prata om skattesänkningar, men frågan som uppstår varje gång man minskar intäkterna är: Var i utgifterna vill man skära? Det är också en kostnad, och det är vanliga människor som får bära den.

Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag noterade att Fredrik Schulte inte svarade på frågan om OECD:s lista, som han hade studerat väldigt noggrant. På den listan är det tydligt att fastighetsskatten är den bästa skatten att ta ut. Det skulle vara intressant att höra hur Fredrik Schulte resonerar kring det faktum att hans parti avskaffade den skatten.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Jag fick heller inget svar angående höjningen av arbetsgivaravgifterna för ungdomar. Moderaterna har i talarstolen många gånger hävdad att den skulle göra att många ungdomar inte längre skulle få jobb. Har höjningen av ungdomsarbetsgivaravgifterna haft den effekt som Moderaterna varnat för och trott på?

Jag fick frågan vilken inriktning regeringen har på skattepolitiken. Riksdagen antog våren 2015 de riktlinjer för skattepolitiken som regeringen lade fram i vårbudgeten. Där står att läsa vilka förutsättningar vi tycker att man ska utgå från när man bedriver skattepolitik och även vilka vägledande principer regeringen har för utformningen av skattepolitiken.

Anf. 43 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Vi i den här kammaren är väldigt överens om en sak, nämligen att Sverige ska ha världens främsta välfärd. Vi ska ha världens främsta skola, världens främsta sjukvård, världens främsta äldreomsorg och världens främsta barnomsorg. Detta är vi helt överens om. Och för att bekosta det måste man ta in skattepengar. Bara genom detta enkla faktum är vi rörande överens här i riksdagen om att Sverige ska vara en välfärdsstat med relativt höga skatter.

Men man måste också förstå att det egentligen inte handlar om att ha högst skatter. Det är inte högst skatter som ger mest pengar till välfärden, utan det gäller att ha smarta skatter. Varför är det så viktigt? Jo, därför att om ekonomin växer mer kan man ha lägre skatter och fortfarande få in lika mycket pengar. Ta Schweiz som exempel! Schweiz får in lika mycket pengar till kassakistan per invånare som Sverige, trots att de har halva det svenska skattetrycket. Det här beror på att Schweiz har en mycket starkare ekonomi än vad Sverige har.

Om Sverige skulle vara smart och ha smartare skatter, om vi skulle sänka de skatter som är skadliga för ekonomin och höja de skatter som är mindre skadliga för ekonomin, skulle vi kunna få in ännu mer pengar till välfärden. Det är just så man måste tänka. Det är inte ett nollsummespel, som vi fick höra tidigare från de socialdemokratiska ledamöterna här, utan vi måste ha smarta skatter som ger mer tillväxt och i förlängningen mer välfärd. Då handlar det om att sänka marginalskatten och sänka inkomstskatterna för vanligt folk, så att det lönar sig att arbeta. Problemet är, fru talman, att Socialdemokraternas inriktning är den precis motsatta. Det kommer att ge mindre pengar till välfärden.

Anf. 44 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Detta är Sveriges riksdag och inte *Jeopardy*. Här går det till så att riksdagen har möjlighet att ställa frågor till regeringen och kan förvänta sig att få svar på dessa. Här är det vi som i egenskap av riksdagsledamöter ställer frågor till Magdalena Andersson. Vi – och svenska folket – förväntar oss att få svar på de frågor som ställs och inte bara mötas av nya och fler frågor. Det är riksdagen som utkräver ansvar av regeringen, inte regeringen som utkräver ansvar av riksdagen. Det är regeringen som ska svara inför riksdagen, inte riksdagen som ska svara inför regeringen. Det är en hållning som jag hoppas att finansministern delar.

Jag tänker ändå ägna det här inlägget åt att besvara Magdalena Anderssons fråga om fastighetsskatten, en skatt som var djupt impopulär hos svenska folket men som Magdalena Andersson försvarade och som hon

nu uppenbarligen öppnar för att återinföra. Detta skulle vara ytterligare ett svek i likhet med den höjda inkomstskatten, som svekregeringen införde, den höjda skatten för pensionärerna, som svekregeringen införde, samt halveringen av RUT-avdraget och försämringen av ROT-avdraget, som svekregeringen genomförde.

Att införa fastighetsskatten igen skulle vara ytterligare ett sådant svek – och särskilt märkligt mot bakgrund av att Magdalena Andersson inför valet poserade på affischer där det uttryckligen stod: Återinför inte fastighetsskatten! Rösta på Socialdemokraterna!

Om finansminister Magdalena Andersson tycker att fastighetsskatten är så bra och om hon tycker att det var ett misstag av Alliansen att avskaffa fastighetsskatten, varför poserade hon då i valrörelsen på affischer där det utgavs ett löfte om att inte återinföra fastighetsskatten?

Magdalena Andersson är just nu för upptagen för att lyssna, men jag föreslår att hon svarar på frågan. Om det var ett misstag av Alliansen att avskaffa fastighetskatten, varför poserades det då på valaffischer?

Anf. 45 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Man kan inte både äta kakan och ha den kvar. Man kan alltså inte sänka skatterna hur mycket som helst och fortfarande ha en bra välfärd. Någonstans ifrån måste inkomsterna ändå komma.

Vi har ju hört förut att det kommer att uppstå dynamiska effekter av skattesänkningar som leder till att det till och med blir mer pengar till välfärd när man sänker skatten. Det här har prövats i praktiken. Vi har ju haft åtta år med borgerlig regering. Det blev inga dynamiska effekter. Arbetslösheten ökade och det skedde försämringar i välfärden, så man frågar sig var dessa dynamiska effekter finns. De finns inte i verkligheten utan i teorin.

Det finns heller ingen direkt omläggning av den moderata politiken jämfört med den politik som de förde under åtta år, utan det är samma politik som de ska köra än en gång. Varför skulle detta ge helt andra resultat än förra gången?

Nu har Moderaterna hittat på ett nytt ord, svekregeringen, som upprepas när det gäller allting. Jag kan direkt se en felaktighet, och det är pensionärsskatten. Den infördes ju av den borgerliga regeringen. Varje gång som jobbskatteavdraget sänktes ökade klyftan mellan pensionärsskatten och löntagarskatten.

Pensionärsskatten håller vi socialdemokrater på att avveckla. Vi har börjat med pensionärerna som har det sämst ställt, och vi kommer att gå vidare steg för steg med de övriga. Att säga att vi skulle ha infört pensionärsskatten är alltså helt befängt. Vi har varit tydliga med att vi kommer att avskaffa den. Vi kan inte göra det över en natt, men det ska ske stegvis.

Min fråga är alltså: Var ligger sveket? Det ligger väl i så fall hos den borgerliga regeringen, som införde den här skatten.

Anf. 46 NIKLAS KARLSSON (S):

Herr talman! Vi har nu hört Moderaterna och Fredrik Schulte säga att det egentligen är så att Socialdemokraterna och Moderaterna och kanske också de andra partierna som sitter i den här kammaren är överens om att vi alla ska ha världens främsta välfärd i vårt land.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Vi är nog en del som tillåter oss att tvivla. Skulle man inte göra det kan man ändå i förlängningen ställa frågan: Är det en välfärd där var och en bidrar efter förmåga och även får efter behov som Fredrik Schulte förespråkar? Det får vi inte svar på i den här debatten, men vi kanske kan få det någon annan gång.

Vad Fredrik Schulte måste svara på för oss andra som sitter i kammaren och lyssnar på debatten är vad det innebär när han säger att vi ska ha smarta skatter som, trots att vi med Moderaternas budgetalternativ sänker skatten med 25 miljarder, gör att intäkterna till statens kassakista kommer att öka så till den grad att nedskärningarna som jag påstår blir konsekvensen av Fredrik Schultes politik inte kommer att ske utan att vi snarare kommer att kunna satsa på nya reformer i vår välfärd.

Det där håller ju inte riktigt. Vi som sitter i kammaren, vi som sitter i riksdagens finansutskott och även Fredrik Schulte vet ju att det finns någonting som heter multiplikatoreffekter, det vill säga vad man får tillbaka av varje satsad krona. De bästa multiplikatoreffekterna får vi av att satsa på offentlig välfärd, konsumtion och investeringar. De sämsta, när vi får minst pengar och minst tillväxt tillbaka, får vi av skattesänkningar.

Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Regeringen har inte för avsikt att återinföra någon fastighetsskatt. Däremot var jag lite nyfiken på Fredrik Schultes resonemang när han hade fastnat i OECD:s skattelista och anförde den som argument för hur man borde utforma skattepolitiken. Jag undrade hur han själv resonerade om logiken i att både förfäktat OECD:s skattelista och företräda ett parti som avskaffade fastighetsskatten. Men regeringen har ingen plan på att återinföra fastighetsskatten.

Däremot är det viktigt för regeringen att vi har ett bra skatteuttag, att vi tar ut skatter på ett väl avvägt och förnuftigt sätt. Det handlar om att ta ut skatter på ett sådant sätt att vi klarar av att finansiera världens bästa välfärd, och det handlar om att använda breda skattebaser. Det handlar om att använda skatterna på ett sådant sätt att vi kan styra mot en mer miljömässigt hållbar utveckling men också om att ta ut skatter på ett fördelningspolitiskt rimligt och bra sätt. Skatterna ska också vara förenliga med de EU-regler vi har och som sätter en del begränsningar.

Det är genom de restriktionerna som regeringen har bedrivit sin skattepolitik. Vi har ökat skatteuttaget för att klara av att genomföra viktiga satsningar för att alla barn ska få möjlighet att få det stöd som de behöver i skolan, för att våra äldre ska få en trygg ålderdom, för att vi ska säkra sjukvården och mycket annat.

Här blir man naturligtvis väldigt orolig över Moderaternas skattepolitik. De genomförde ju under den förra mandatperioden stora skattesänkningar – mest för dem som tjänar mest. De gjorde detta på lånade pengar och skickade notan till framtida generationer.

Det är precis den här politiken, som vi har provat och som ledde till stora underskott och till stora revor i välfärden, som Moderaterna vill fortsätta med genom att de i riksdagen fortsätter föreslå stora skattesänkningar som kommer att leda till stora nedskärningar i vår gemensamma välfärd. Det är en politik som inte bygger framtidstro i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 48 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Fredrik Schulte har frågat mig vilka reformer som regeringen fått igenom i riksdagen som har bidragit till att Sverige ”går som tåget”.

Jag vill påpeka för Fredrik Schulte att utvecklingen av svensk ekonomi inte är samma sak som läget i de offentliga finanserna. När jag presenterade Finansdepartementets prognoser för svensk ekonomi i december visade dessa att svensk tillväxt är väldigt stark. Det jag sa vid det tillfället var dock inte att Sverige ”går som tåget”, som Fredrik Schulte påstår, utan att svensk ekonomi går lika bra som en nyproducerad Tesla.

Offentliga finanser å andra sidan handlar om den offentliga sektorns inkomster och utgifter. När jag tillträdde som finansminister tog jag över stora underskott i de offentliga finanserna, vilket jag refererade till som att det var tomt i ladorna.

Ordning och reda i de offentliga finanserna är en förutsättning för långsiktigt hög sysselsättning och hållbar tillväxt. Sedan regeringen tillträdde har finanspolitiken lagts om i en mer ansvarsfull riktning. På bara ett år har vi kraftigt minskat underskottet i de offentliga finanserna som vi ärvde av den förra regeringen.

Svensk ekonomi utvecklas starkt. Bnp ökade med över 4 procent 2015, och bnp per capita ökade snabbare än normalt. Tillväxten bedöms vara stark även i år samtidigt som sysselsättningsgraden ökar och arbetslösheten minskar.

En förklaring till detta är att regeringen genomför omfattande satsningar för att stärka tillväxten och pressa tillbaka arbetslösheten. Regeringens satsningar på bland annat en aktiv arbetsmarknadspolitik, infrastruktur, utbildning, välfärden, klimatomställning och en aktiv näringspolitik stärker tillväxten och ökar sysselsättningen. Dessa satsningar i kombination med en ansvarsfull inriktning på finanspolitiken bidrar även till att hushåll och företag blir mer optimistiska om framtiden, vilket förstärker de positiva tillväxteffekterna av regeringens satsningar.

Regeringens reformer har framför allt finansierats med skattehöjningar som endast har marginella effekter på tillväxten. Sammantaget bedöms regeringens reformer och deras finansiering bidra till att bnp-tillväxten och sysselsättningen blir något högre samtidigt som arbetslösheten blir lägre.

Anf. 49 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Ja, Sverige är i eller på väg in i en högkonjunktur, och det är väldigt positivt. Det är positivt för vårt lands ekonomi, och det borde vara bra för statsfinanserna. Det är bra för svenska folket, som i större utsträckning får jobb, lönehöjningar och så vidare.

Jag som moderat tycker att det är ett positivt styrkebesked för den politik som Alliansen förde under nio år. Vi satt i regeringsställning under bara åtta år, men vi hade nio år med alliansbudgetar. När Magdalena Andersson skulle försöka få igenom sin första budget 2015 misslyckades hon nämligen då riksdagen röstade för Alliansens budget. Vi har alltså haft nio år med alliansbudgetar.

Svar på
interpellationer

Förändringen av politiken började komma först i augusti, för ungefär ett halvår sedan, när finansministern slutligen fick igenom sin a-kassehöjning och en skattehöjning av arbetsgivaravgifterna för unga.

Mot den bakgrunden är det något märkligt att finansministern hyllar svensk ekonomi och försöker skapa en bild av att det går bra Sverige samtidigt som hon menar att den politik Alliansen bedrev tidigare var katastrofal. Det är mycket tydligt att hennes egen politik har börjat gälla i praktiken först sedan januari. De första förslagen som finansministern fick igenom var som sagt bara a-kassehöjningen och en liten skattehöjning i höstas. Hon är dessutom själv öppen med att de förslagen inte skapar jobb och tillväxt utan är till för andra värden.

Då kommer vi tillbaka till vad det är som gör att det går bra för Sverige. Jo, det är tack vare den politik som Alliansen har bedrivit under nio års tid. Den handlar om att det ska bli mer lönsamt för vanligt folk att arbeta, så att de inte fastnar i bidragssystemen. Det har gett tydliga resultat. När Alliansen kom till makten i den historiska högkonjunkturen 2006 var det 1 miljon människor som levde i utanförskap. Nu är det 800 000 människor som lever i utanförskap.

Det regeringen kan göra nu är att rida på den goda utvecklingen. De kan också gömma sig bakom den goda utvecklingen och slippa behöva ta ansvar för den politik som de själva för och de många problem som de nu bygger in i svensk ekonomi. Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet är överens om att antalet jobb kommer att minska med 30 000–40 000 arbetstillfällen med den politik som regeringen lägger fram.

Finansministern bygger framför allt in ett enormt problem när hon för underskottspolitik i högkonjunktur. Hon sparar alltså inte i goda tider utan slösar bara. Om man bara slösar kommer man till slut till en punkt då man måste välja om man ska parera nästa lågkonjunktur med satsningar eller inte, och i sådana fall får man göra det till priset av att höja statsskulden. Det är den stora baksmälla som kommer att drabba svensk ekonomi om tre fyra år, när lågkonjunkturen kommer tillbaka till följd av att regeringen för underskottspolitik i högkonjunktur.

Det här försöker finansministern dölja genom att säga att hon halverade budgetunderskottet. För säkert hundra gången i den här talarstolen vill jag påpeka att budgetunderskottet halverades med Alliansens nionde statsbudget. Det Magdalena Andersson och Socialdemokraterna har gjort är att öka underskotten i förhållande till budgeten för 2015. Det är därför Sverige kommer att vakna upp med en baksmälla när nästa lågkonjunktur kommer.

Anf. 50 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Fredrik Schulte säger att jag försöker skapa en bild av att svensk ekonomi går bra. Jag tror att de flesta tycker att en tillväxt på 4 procent betyder att svensk ekonomi går bra. Jag vill gärna höra om Fredrik Schulte har någon annan syn på detta. Jag vill också påpeka att statsskulden enligt prognoser kommer att minska under mandatperioden.

Fredrik Schulte säger att det enda vi fick igenom under 2015 var en a-kassehöjning. Jag tänker läsa lite ur reformlistan i förra årets vårandringsbudget: konkurrenskraftig näringspolitik, järnvägsunderhåll, högre utbildning, vuxenutbildning, folkhögskola, utbildningskontrakt, extratjänster, tillskott till Arbetsförmedlingen, modernt arbetsliv, tidiga insatser i

skolan, attraktivt läraryrke, alla skolor ska vara bra skolor, klimatinvesteringar och biologisk mångfald. Jag kan fortsätta med mycket mer.

Den vårandringsbudget som vi lade fram förra våren var mycket omfattande och innebar många viktiga reformer. Det är också viktigt att påpeka att den alliansmotion som lades fram i riksdagen förra hösten byggde på de ramar som vi hade satt för budgetarbetet. De innebar en omläggning från alliansregeringens politik, med ständigt ökande underskott. Ramarna innebar i stället halverade underskott.

Fredrik Schulte är oroad över de ökade kostnaderna vi har för migration och som kommer att påverka statsfinanserna under de kommande åren. Han har fått frågan tidigare under eftermiddagen om hur Moderaterna menar att vi bör ackommodera de ökade migrationskostnaderna med ungefär 30 miljarder, som kostnaderna är i år till följd av den höga asylinvandringen förra året. Anser Moderaterna att man ska höja skatten för att täcka de kostnaderna, eller ska man genomföra besparingar för innevarande år på 30 miljarder kronor?

Anf. 51 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Det blir tramsigt när finansministern försöker göra en poäng av att vi inte skulle vara överens om att tillväxten ligger på 4 procent. Jag ställde den här interpellationen mot bakgrund av att det går bra för svensk ekonomi. Jag tycker att det är positivt, och jag ser det som ett styrkebesked för den allianspolitik som vi har fört under de senaste nio åren.

Om man verkligen lyssnade på den lilla listan som Magdalena Andersson rabblade upp i talarstolen kunde man höra att hon nämnde bland annat utbildningskontrakt. Hur många ungdomar har tagit del av utbildningskontraktet till dags dato? Det är inte ens tusen. Hur många traineejobb har det blivit? Jag tror att den senaste siffran jag såg var 200. Det var lite pinsamt när reformen firade ett halvår – eller vad det nu var – och det var en traineejobb som var med och firade.

Tror finansministern på fullaste allvar att Sverige har en tillväxt på 4 procent för att finansministern inrättade 200 traineejobb och för att det är ungefär lika många som tar del av utbildningskontraktet? Det är inte seriöst.

Det är tydligt att regeringen i dag kan rida på en framgångssaga för svensk ekonomi som har pågått under ganska många år nu. Under Alliansens tid vid makten har Sverige, tillsammans med Tyskland, haft västvärldens kanske sammantaget starkaste ekonomiska utveckling.

Nu lägger finansministern fram en tydlig politisk agenda som vi kommer att få se de värsta konsekvenserna av om tre fyra år. Då kommer nästa lågkonjunktur att komma och finansministern kommer att ha slösat bort alla pengar. Vi kommer alltså inte att ha pengar för att parera nästa lågkonjunktur, eftersom finansministern inte har klarat av att hålla i de offentliga finanserna.

Om man bara slösar, spenderar i goda tider och spenderar i dåliga tider, kommer man förr eller senare att drabbas av ett stort budgetunderskott. Det är den baksmällan som finansministern planterar in i svensk ekonomi genom att inte ta ansvar för offentliga finanser i goda tider. Det kommer vi att få se de verkliga konsekvenserna av om tre till fyra år. Då kommer

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

också effekten av att vi kommer att få en strukturellt försämrad sysselsättning med nästan en halv procent per år efter 2018, enligt Finansdepartementets egna prognoser.

Ovanpå det har vi faktumet att Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet är överens om att regeringens politik kommer att leda till färre jobb, i häradet 30 000.

Det här är den svenska politiska debatten i ett nötskal. Det har gått bra för Sverige. Finansministern kan rida på den utvecklingen, gömma sig bakom den utvecklingen och försöka dölja de många problem som hon bygger in för framtiden.

Det är möjligt att finansministern räknar kallt med att hon kommer att förlora valet. Siffrorna ser inte särskilt bra ut. Än så länge har den här regeringen inte levererat eller skapat särskilt stort förtroende hos svenska folket. Man kanske räknar med att baksmällan ska drabba nästa regering. Det kan mycket väl vara på det sättet. Men det är i sådana fall det yttersta tecknet på bristande känsla för ansvar för vårt land.

Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Fredrik Schulte varnar för att man slösar i dåliga tider och sedan slösar i goda tider, för då får man baksmälla. Det är en väldigt bra sammanfattning av åtta år med alliansregeringen. Det var precis det man gjorde. Det är en självlärd läxa från Fredrik Schulte.

Det som hände under alliansåren var nämligen att man sänkte skatten när det var dåliga tider. Det kan vara väl motiverat att försämra det offentliga saldot i det läget, men man fortsatte sedan att sänka skatten på lånade pengar i goda tider. Det är inte ett förnuftigt sätt att föra en ansvarsfull ekonomisk politik. Det var därför vi var tvungna att lägga om politiken efter alliansregeringen och föra den i en mer ansvarsfull riktning. Det är också därför som vi står med bättre statsfinanser i dag.

Det är för att man ska kunna möta oförutsedda utgifter som det är viktigt att föra en stram och ansvarsfull ekonomisk politik. Det är precis den typen av oförutsedda utgifter som nu har kommit i och med att överraskande många människor sökte asyl i Sverige förra hösten. Det är just för att kunna möta och ackommodera den typen av tillfälliga utgifter som man vill ha ordentliga marginaler i de offentliga finanserna, precis det som vi har skapat oss.

Här återstår frågan till Fredrik Schulte: Menar Moderaterna att vi i år bör höja skatten eller sänka utgifterna med 30 miljarder för att ackommodera den här tillfälliga utgiftsökningen? Eller bör vi använda möjligheten att gå lite långsammare tillbaka till balans och överskott i de offentliga finanserna?

Anf. 53 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! När Anders Borg klev ned som finansminister hade Sverige Europas i särklass starkaste offentliga finanser. Magdalena Andersson försöker ge bilden av att det var stora underskott. Det hon inte berättar är att vi var helt överens om de underskotten. Hon försöker göra en retorisk poäng av att Alliansen bara sänkte skatten. Men det hon själv hade velat göra, om hon hade varit finansminister vid samma tid, var att höja bidragen, det som hon nu gör. Det är alltid hjärtat i socialdemokratisk politik: att höja bidragen.

Hon försöker också ge bilden av att hon skulle ha halverat budgetunderskottet. Jag har säkert sagt detta 101 gånger i den här talarstolen: Magdalena Andersson fick inte igenom sin första budget i riksdagen, utan det var Alliansens budget som halverade budgetunderskottet. Det vi nu ser är att Magdalena Andersson ökar budgetunderskottet.

Om man lever över sina tillgångar i goda tider – det är nu goda ekonomiska tider – innebär det att vi inte har utrymme att satsa och stimulera ekonomin i dåliga tider. Det i sin tur innebär att om vi inte ska drabbas av drakoniska nedskärningar i välfärden när nästa lågkonjunktur kommer så kommer vi att behöva höja statsskulden, alltså skicka notan till ungdomarna, till dem som ska leva i Sverige i framtiden.

Det här är en djupt ansvarslös politik som kommer att drabba Sveriges ekonomi och kanske framför allt Sveriges ungdomar på ett väldigt negativt sätt.

Det är inte den inriktning som Moderaterna vill se. Om finansministern läser Moderaternas budget kan hon se att vi där föreslår en rad åtstramningar och besparingar. Vi kommer också att återkomma med det i nästa budget.

Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Fredrik Schulte är fortfarande svaret skyldig när det gäller hur Moderaterna egentligen menar att man ska ta hand om den ökade kostnaden för de asylsökande. De säger att underskotten ökar och är väldigt kritiska till det men har inte svar på vilka skatter de ska höja eller var någonstans de ska skära. Men en sak är tydlig. Med en moderat politik blir det kraftfulla nedskärningar, eftersom man vill genomföra stora skattesänkningar. Eller så blir det som det var när Moderaterna sist satt i regeringsställning: mycket stora underskott i de offentliga finanserna.

Här har regeringen en tydlig reformagenda. Vi menar att vi behöver se till att vi klarar välfärden på ett bra sätt. På så sätt har vi ökat möjligheterna för skolorna att anställa lärare. Vi har ökat möjligheterna att ge lärare en bra ersättning, så att de vill stanna kvar och vara lärare. Vi har satsat ytterligare på att stärka förskolorna både på vanliga tider och på obekväma arbetstid, för människor som jobbar då. Vi har genomfört viktiga insatser för att ungdomar ska få möjlighet att arbeta, studera och ha praktik i stället för att gå långtidsarbetslösa månad ut och månad in. Vi har genomfört en förstärkning av äldreomsorgen, sänkt pensionärsskatten och på en rad olika sätt förstärkt den svenska välfärden.

Det är en viktig del av Sverige att ha en väl fungerande välfärd. Det är en central del. Det är den svenska modellen, som vi alla är så stolta över.

Det här kallar Fredrik Schulte lite slarvigt för bidrag. Ja, jag är stolt över att vi har kunnat höja bidragen för ensamstående föräldrar så att barnen som växer upp i de familjerna får bättre ekonomiska förutsättningar. Jag är stolt över att vi har infört ett glasögonbidrag, så att alla barn får möjlighet att se vad som skrivs på tavlan oavsett vilken inkomst deras föräldrar har. Jag är stolt över att vi har tagit bort kostnaderna för läkemedel för barn, så att alla barn får möjlighet att få de mediciner de behöver oavsett vilken inkomst deras föräldrar har.

Jag vet att Fredrik Schulte föraktfullt kallar detta för bidragshöjningar. Jag är väldigt stolt över den politiken.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2015/16:461 om bedömningar av kostnadstrycket i offentlig sektor

Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman har frågat mig hur jag ser på analyser och redovisning av förväntade effekter av den förda politiken, samt hållbarheten i de offentliga finanserna.

Det är viktigt med transparens och öppenhet när det gäller effekter av den ekonomiska politiken. Därför redovisar regeringen sin bedömning av hur föreslagna reformer påverkar bland annat tillväxten, sysselsättningen och arbetslösheten i de ekonomiska propositionerna. Det råder dock en betydande osäkerhet om i vilken utsträckning och i vilken takt till exempel arbetslösheten förändras till följd av olika åtgärder. De reformeffekter den tidigare regeringen redovisade bygger på modellskattningar och tumregler som får betraktas som ytterst osäkra, vilket kan ge ett falskt intryck av exakthet. Den tidigare regeringens bedömningar motsägs ofta i senare utvärderingar. En sådan redovisning främjar inte öppenhet och transparens.

För att medborgarna ska ha förtroende för finanspolitiken måste den vara hållbar. Det är en förutsättning för att möta både nya lågkonjunkturer och framtida demografiska utmaningar. De senaste årens utveckling i flera euroländer visar hur stora kostnaderna kan bli när förtroendet för finanspolitiken sviktar. En förtroendeförlust kan tvinga fram en snabb omläggning av finanspolitiken, från åtgärder för tillväxt, välfärd och sysselsättning till åtgärder för skuldsanering. Ur den synvinkeln är den försvagning av de offentliga finanserna som den tidigare regeringens politik ledde till djupt problematisk.

Regeringen gör återkommande bedömningar av finanspolitikens långsiktiga hållbarhet. Syftet är att tidigt fånga upp ogynnsamma tecken så att korrigering åtgärder kan vidtas i tid. Regeringens senaste bedömning, som publicerades i budgetpropositionen för 2016, visade att finanspolitiken är långsiktigt hållbar, trots att den tidigare regeringen fortsatte att försvaga finanserna med ofinansierade skattesänkningar även efter det att konjunkturen tydligt vänt uppåt.

En uppdaterad bedömning av finanspolitikens hållbarhet kommer inom kort att publiceras i 2016 års ekonomiska vårproposition.

Anf. 56 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Vi har under dagen bland annat hört Hillevi Larsson från Socialdemokraterna i denna talarstol använda begreppet svekregeringen. Vi stämmer gärna in i den beskrivningen när det gäller den regering som vi nu har och som här företräds av finansminister Magdalena Andersson.

Det handlar om svek mot de 200 000 pensionärer som får höjd skatt i stället för sänkt skatt. Det handlar om sveket kring RUT- och ROT-avdra-

get, där RUT-avdraget halveras och där ROT-avdraget försämras, trots löften om att så inte skulle ske. Det handlar om sveket mot de löntagare som enligt Magdalena Andersson i valrörelsen inte skulle få någon höjd skatt – nu är det 1,3 miljoner löntagare som får höjd skatt. Det handlar om sveket mot de bilägare som blev lovade i valrörelsen av Magdalena Andersson att bensinskatten och dieselskatten inte skulle höjas. Nu har vi sett hur den skatten har höjts.

Begreppet svekregering symboliserar väl den regering som nu sitter. Men det är inte det enskilda sveket mot pensionärerna, mot RUT-jobbarna, mot löntagarna eller mot dem som är beroende av bilen som är det största sveket mot Sverige, utan det är den förlorade kontrollen över de offentliga finanserna. Det handlar om sveket att gå ifrån överskottsmålet trots löfte i valrörelsen om att behålla överskottsmålet. Det handlar om sveket att överge det finanspolitiska ramverket. Finanspolitiska rådet är mycket noga med att poängtera att denna finansminister är den första finansminister i Sverige som bryter mot det finanspolitiska ramverket.

Den typen av svek mot offentliga finanser som den här regeringen står för riskerar att stå svenska arbetstagare, svensk ekonomi och svensk tillväxt mycket dyrt. När man förlorar kontrollen över de offentliga finanserna kvarstår till slut ingenting annat att diskutera över huvud taget.

Nästan hälften av allt vi har i Sverige har vi tack vare vår förmåga att exportera. Vi är därmed väldigt exponerade för omvärlden och vad som där händer. Har vi då inte skyddsvallar när nästa kris kommer slår det mycket hårt mot svenska jobb och mot svenska tillväxtmöjligheter. Det här vet vi sedan tidigare.

Den tidigare socialdemokratiska kollegan till finansministern, Jens Henriksson, har skrivit en omfattande utvärdering av tidigare socialdemokratiskt svek mot offentliga finanser. Där går han på punkt efter punkt igenom hur Socialdemokraterna och den politik som de bedrev orsakade 90-talskrisen. Den här skriften har sedan hyllats av bland andra Kjell-Olof Feldt, som hänvisade till ett parti som hade valfeber.

Herr talman! Nu är det ändå rätt långt kvar till nästa val. Ändå ser vi de här överhettningstendenserna hos Socialdemokraterna. Intäkter och utgifter hänger helt enkelt inte ihop, och man försvagar offentliga finanser på ett sådant sätt att det gör Sverige mycket exponerat. Det riskerar inte minst kvinnors sysselsättning när ekonomin viker nedåt.

Herr talman! Det är därför den här interpellationen väckts. Bland andra EU-kommissionen pekar på att underskotten i offentliga finanser kommer att växa under åren framöver, trots att läget i ekonomin generellt sett förbättras.

Herr talman! Här har finansministern i dag redan gjort en viktig poäng genom att särskilja hur det går för ekonomin och hur det går för offentliga finanser. Finansministern beskriver på ett korrekt sätt att det går bra för svensk ekonomi. Och vad är det som gör att det går bra för svensk ekonomi? Reformerna som är genomförda, duktiga svenska företag och flitiga svenska människor som går till jobbet ger en stark ekonomi.

Den del som finansministern är ansvarig för, offentliga finanser, går det däremot mindre bra eller rent ut sagt dåligt för. Det finanspolitiska ramverket bryts, och underskotten växer under åren framöver. Jag delar därför finansministerns bedömning att man måste göra skillnad på svensk ekonomi och offentliga finanser. Svensk ekonomi bidrar alla människor

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

till. Offentliga finanser har finansministern ansvar för, och det är just de offentliga finanserna som inte håller måttet.

Anf. 57 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det är sant att jag använde ordet svekregering, men det var på grund av att Niklas Wykman använde det. Jag konstaterade bara att nu har Moderaterna hittat på ett nytt ord: svekregeringen.

Anklagelserna och påståendena är direkt falska, och det var det jag talade om i mitt förra inlägg. Jag får väl kanske upprepa det, eftersom Niklas Wykman upprepar sitt budskap att vi har svikit pensionärerna.

Det var ju Moderaterna och borgarna som införde pensionärsskatten. För varje steg man sänkte skatten, med det så kallade jobbskatteavdraget, växte klyftan mellan löntagare och pensionärer. Sverige är det enda land i hela Europa som beskattar pensionärer högre än löntagare, och det var den förra regeringen som införde den här skatteklyftan och till och med utökade den med varje jobbskatteavdrag.

Det vi har lovat är att vi ska avveckla pensionärsskatten. Det kan ta tid, men vi har lovat att vi ska göra det. Vi har ju redan tagit första steget. De som har lägst pensioner, garantipensionärer, har helt befriats från pensionärsskatten. Även en del som har lite mer pension har fått en skattesänkning, så att de har närmat sig löntagarna i skatt.

Om man då talar om svek undrar jag lite över det Moderaterna och Fredrik Reinfeldt sa när de gick till val för drygt nio år sedan, att det var en fråga som den moderata och borgerliga regeringen skulle bedömas efter, och det var arbetslösheten. Det var den viktigaste frågan och den som man skulle bedöma regeringen utifrån. Det vill säga: Lyckades man inte med arbetslösheten var det ett misslyckande för den moderata och borgerliga regeringen.

Det som hände var att arbetslösheten ökade. Den borgerliga regeringen fick till och med två mandatperioder på sig, men det blev inte bättre utan bara sämre. Det var helt uppenbart att arbetslösheten kraftigt hade ökat, i synnerhet långtidsarbetslösheten och ungdomsarbetslösheten, vilket är väldigt allvarligt eftersom det kan leda till en utslagning av människor som i värsta fall aldrig kommer tillbaka till arbetsmarknaden.

Därför måste jag säga att jag blev förvånad över att vi efter denna korta tid vid makten anklagas för det ena sveket efter det andra. Sveket mot pensionärerna är ju ett svek som Moderaterna står för. Jag måste säga att jag är förvånad över de här grova anklagelserna. Dessutom anklagas jag för att också tycka att det är en svekregering, bara för att jag upprepar det uttryck som Niklas Wykman har kommit på. Jag blir faktiskt överraskad.

Jag tycker att frågan ska ställas hur man förklarar att Moderaterna inte lyckades med den fråga som man gick till val på i två val, arbetslösheten. Nu vill man köra samma recept med skattesänkningar än en gång. Varför skulle det sluta annorlunda den här gången? Det är den stora frågan.

När det gäller svek och vallöften har vi socialdemokrater redan bockat av en stor mängd av våra vallöften – detta trots att vi under den första tiden tvingades att agera med en borgerlig budget, eftersom vi tyvärr inte fick igenom vår budget i första skedet. Det tycker jag är ett väldigt bra resultat efter en så kort tid vid makten. Vi har varit tydliga och konkret visat vilka vallöften vi har bockat av, och vi kommer naturligtvis att steg för steg bocka av alla.

Jag måste säga att jag är lite överraskad av den hårda tonen efter denna korta tid vid makten när vi trots allt har bockat av så mycket och där den förra regeringen har en del svar att ge till väljarna utifrån löften.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 58 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman oroar sig över läget i statsfinanserna. Men är det något Niklas Wykman borde oro sig för är det effekterna av åtta år med moderat politik.

Det vi ser är att statsfinanserna har förstärkts nu när vi har en ny regering, medan de under de åtta åren med alliansregeringen försämrades varje år. Under själva finanskrisen var detta välmotiverat, men man fortsatte gladeligen att sänka skatten, mest för dem som tjänade mest, även när konjunkturen vände. När vi tog över regeringsmakten 2014 var inte statsfinanserna i ett sådant skick som de bör vara. Därefter har vi lagt om finanspolitiken i en mer ansvarsfull riktning.

Det Niklas Wykman ska oro sig för är inte en socialdemokratisk och miljöpartistisk regerings politik, utan det är resultatet av hans egen politik. De resultat vi såg efter åtta år med en moderatledd alliansregering var sämre statsfinanser, högre arbetslöshet, högre ungdomsarbetslöshet, högre långtidsarbetslöshet och skolresultat som föll snabbare än i något jämförbart land.

Den oro Niklas Wykman känner ska han nog rikta inåt snarare än utåt.

Anf. 59 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Hillevi Larsson återkommer till begreppet svekregering, och det har sin grund i precis det jag påtalar. Man har lovat att sänka skatten för pensionärerna men höjer i stället skatten för 200 000 pensionärer. Man har lovat att inte röra RUT- och ROT-avdragen men halverar RUT-avdraget och försämrar ROT-avdraget. Man har lovat att inte höja skatten för vanliga löntagare men höjer skatten för 1,3 miljoner löntagare. Man har lovat att inte höja bensinskatten men höjer den. Då är det ett svek, och en regering som sviker är självklart också en svekregering.

Det stora sveket, herr talman, är dock kring de offentliga finanserna. Vissa saker behöver ställas till rätta i en debatt och en diskussion. Under alliansregeringen blev jobben i Sverige, trots djup internationell lågkonjunktur och kris, 350 000 fler. Vi sa: Utvärdera oss på jobben! Och man fick utvärdera oss efter 350 000 fler jobb.

Sverige hade också när den här regeringen tillträdde EU:s starkaste offentliga finanser. Inte i något annat land i Europeiska unionen var de offentliga finanserna lika starka och välskötta som i Sverige.

Herr talman! Det är därför oroväckande att finansministern så snabbt har kunnat ändra på den bilden genom att skapa stor osäkerhet kring finansiell stabilitet och de offentliga finanserna.

Det är glädjande att finansministern gång på gång lyfter fram också det nionde alliansåret i svensk ekonomi, 2015, då Sverige styrdes med alliansbudget. Tack vare tidigare alliansreformer kunde ekonomin prestera väldigt väl. Under 2015 kunde vi också med en alliansbudget halvera de underskott som fanns från krisen. Det var en mycket väl avvägd budget som hjälpte Sverige och som gjorde Sverige starkare. Det är nu när vi har en socialdemokratisk och miljöpartistisk budget som vi däremot ser hur problemen hopar sig.

Herr talman! Jag är ödmjuk inför att det inte är lätt att få ihop en budget med Miljöpartiet, Vänsterpartiet och den mycket vänsterinriktade socialdemokrati som sitter på många av Sveriges departement.

Men det är oroväckande när Ekonomistyrningsverket och Konjunkturinstitutet säger att regeringen överskattar intäkterna som vissa reformer ska medföra och framför allt när samma myndigheter säger att regeringen gravt underskattar utgiftsökningarna som vissa reformer medför. Vi har alltså expertmyndigheter som tydligt säger till regeringen att de intäktsökningar som beskrivs troligen inte kommer att slå in och att de utgiftsökningar som regeringen talar om är gravt underskattade.

Herr talman! På detta sätt gräver man gradvis ett stort hål i offentliga finanser. Vi har ramverk och budgetregler som ska respekteras. Men man ska inte förledas att tro att skattehöjningar, bidragshöjningar och förändringar av de ekonomiska villkoren inte också påverkar vad människor gör med sin tid, sina pengar, sina arbetsinsatser, sina yrken och sina utbildningsval. Här påtalar ledande experter tydligt att regeringen gör felaktiga bedömningar.

På kort sikt kan man givetvis göra så här, från budget till budget. Men vad skapar det för situation i Sverige på sikt? Jo, vi får ett budgethål som någon kommer att behöva fylla efter Magdalena Andersson eftersom de offentliga finanserna gradvis och långsiktigt har försvagats.

De offentliga finanserna försvagas inte bara på sikt. Finanspolitiska rådet har tydligt inskräpt att regeringen bryter mot det finanspolitiska ramverket. Det är alltså mycket allvarlig kritik från ledande experter, från expertmyndigheter och från regeringens eget finanspolitiska råd. Men över detta verkar finansministern inte det minsta bekymrad. Det bekymrar mig mycket.

Anf. 60 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Nu upprepar Niklas Wykman än en gång att jag skulle kalla regeringen för svekregering. Då upprepar jag än en gång att det är Niklas Wykmans uttryck. Jag tycker att det är malplacerat med tanke på det största sveket av alla: arbetslösheten och att vi fortfarande inte har fått svar på varför den borgerliga regeringen inte fixade jobben. Och nu vill ni lösa problemet med samma politik.

När det gäller pensionärerna har vi tagit bort pensionärsskatten helt för garantipensionärerna, och den grupp som får lite mer i pension har fått sänkt pensionärsskatt. Det är alltså ett falskt påstående. Dessutom var det den borgerliga regeringen som införde pensionärsskatten.

Det stora flertalet pensionärer har fått bättre pension på grund av att tillväxten och sysselsättningen har ökat och arbetslösheten minskat. Samtidigt får vi höra att skattehöjningarna innebär en kris för vårt land. Utvecklingen visar snarare på det motsatta, och det är åtminstone ingen kris.

Andra faktorer spelar naturligtvis också in, men det är väsentligt att vi får ordning på finanserna. Vi har redan halverat budgetunderskottet. Att vi skulle skapa ett budgetunderskott är ytterligare ett falskt påstående. Det skapades ju under den förra regeringen. Vi har som sagt redan halverat det och kommer att minska det ytterligare.

Jag ställer mig frågande till detta. Det hade varit mer på sin plats att tala om en svekregering när regeringen har suttit längre tid och om man då tycker att det finns mycket som regeringen inte har uppfyllt. Men regeringen lyckades trots svåra förutsättningar och med en borgerlig budget under den första tiden lägga om arbetsmarknadspolitiken redan innan årets budget kom på plats. Nu har vi också börjat genomföra våra reformer. Det har alltså gått snabbt.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Regeringen har sedan den tillträdde genomfört viktiga och kraftfulla åtgärder för att vända utvecklingen i Sverige. Vi har tagit ett fast grepp om statsfinanserna och vänt den utveckling som rådde på Finansdepartementet när Niklas Wykman jobbade där och underskotten hela tiden ökade. I stället ser vi nu en positiv bana för de offentliga finanserna.

Vi har tagit tag i arbetsmarknadspolitiken. I stället för att låta människor gå arbetslösa månad ut och månad in jobbar vi med aktiva insatser för människor som tidigare befann sig i fas 3 och inte minst för ungdomar. Vår bedömning är att det är olyckligt om ungdomar ska behöva gå arbetslösa månad ut och månad in.

Vi har också genomfört viktiga satsningar för att förbättra utvecklingen i skolan, stärka sjukvården och äldreomsorgen samt förstärka våra socialförsäkringar.

Tillsammans är ordning och reda i de offentliga finanserna, aktiv arbetsmarknadspolitik, trygg välfärd och starka, fungerande socialförsäkringar en central del av den svenska modellen, som vi alla brukar vara så stolta över och berätta om när vi är utomlands.

Det är en politik som regeringen kommer att fortsätta med, för vi menar att det är viktigt att bygga Sverige starkt inför framtiden och skapa framtidshopp och framtidstro genom en aktiv politik och en ansvarsfull finanspolitik.

Anf. 62 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! En av frågorna i interpellationen berör ansvaret för de offentliga finanserna. Det handlar om skötseln av de offentliga finanserna men också om transparensen i de offentliga finanserna och de åtgärder som regeringen vidtar. Att vara transparent och öppen och diskutera hur man sköter ekonomin och hur det påverkar jobb och tillväxt när man sätter reformer bidrar till ett bättre samhälle och ett starkare Sverige.

Tyvärr grumlats detta av regeringen eftersom man inte på ett tydligt sätt vill redogöra för de skattade effekterna av de reformer man vidtar.

Herr talman! Det blir grumligt och oklart när finansministern står i talarstolen och säger att man nu har en bättre bana för offentliga finanser. Vilken bana då? På vilket sätt redovisas det? När redovisas det? I vilket sammanhang redovisas det?

EU-kommissionens prognos visar att banan för Sveriges offentliga finanser inte alls går mot ökade överskott eller ens mot överskott över huvud taget. Vi går inte ens mot balans eller mot mindre underskott, utan Sverige går mot ökade underskott, från 1 procent av bnp till 1,1–1,2 procent av bnp.

Om detta hörs inga kommentarer från finansministern, som givetvis befinner sig under ett mycket stort utgiftstryck från Miljöpartiet, från den socialdemokratiska vänsterfalangen och från Vänsterpartiet. Hon ska uppfylla många önskemål med de pengar hon har till sitt förfogande.

När en finansminister inte kan hålla emot det utgiftstryck som finns i politiken riskerar det att drabba hela landet. Det vi har framför oss riskerar att bli ett historiskt svek mot kvinnor i Sverige. Det riskerar att bli ett historiskt svek mot de arbetslösa.

Om man inte fyller på under den högkonjunktur som nu råder kan Sverige inte möta effekterna av nästa kris eller lågkonjunktur. Då drabbas människor, och Magdalena Andersson kommer att hållas ansvarig.

Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Låt mig åter konstatera att när Niklas Wykman varnar så varnar han i huvudsak för sin egen politik. Det var ju precis detta som skedde på Finansdepartementet när Niklas Wykman var där. Trots att konjunkturen svängde kunde man inte hålla emot utan fortsatte med stora, ofinansierade skattesänkningar så att underskottet ökade och ökade. För varje år som vi hade en alliansregering ökade underskottet i de offentliga finanserna eftersom det var viktigare att snabbt sänka skatten än att ta långsiktigt ansvar för finansieringen av välfärden.

Det är precis detta som är den ideologiska skillnaden mellan Moderaterna och Socialdemokraterna. Vi tycker att en gemensam och väl fungerande välfärd är en central del av den svenska modellen. Det är viktigt att värna och se till att det finns en stabil finansiering för. Det är därför som Socialdemokraterna alltid har tagit ansvar för de offentliga finanserna.

För Moderaterna är det inte lika viktigt, utan för er är det huvudsakliga målet att sänka skatten. Det är mycket viktigare än att ta ansvar för välfärden. Det är därför borgerliga regeringar alltid har lämnat efter sig stora underskott i de offentliga finanserna. Dessa underskott har Socialdemokraterna tagit över och sedan sett till att ordna finansiering av vår välfärd så att det finns en trygg, långsiktig och stabil finansiering.

Här går en av de viktiga skiljelinjerna i svensk politik. Socialdemokraterna tar alltid ansvar för de offentliga finanserna eftersom vi tycker att det är viktigt med en väl fungerande generell välfärd så att alla medborgare i Sverige ska känna sig trygga när de är barn, när de blir gamla, när de blir sjuka – genom hela livet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2015/16:437 om Transportstyrelsens hantering av broavgift

Anf. 64 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Carl-Oskar Bohlin har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att Transportstyrelsen ska erbjuda juridiska personer samma betalningslösningar som fysiska personer vid trafikering av bron över exempelvis Motalaviken.

Det framgår av de räkneexempel Carl-Oskar Bohlin ger att han inte är helt rätt informerad om hur Transportstyrelsen hanterar avisering av infrastrukturavgifter eller broavgifter. Jag vill därför inleda med en beskrivning av hur det fungerar i dag.

Från och med den 1 februari 2015 tas broavgift ut för passage på bron över Motalaviken och för passage på bron över Sundsvallsfjärden. Broavgiften tas ut för att finansiera bygget av den aktuella bron. I slutet av varje månad skickar Transportstyrelsen en inbetalningsavi till fordonsägaren, där det sammanlagda debiterade beloppet för föregående kalendermånad framgår.

Transportstyrelsen erbjuder en så kallad samlingsavisering för företag och organisationer som har flera fordon och vill få en samlad betalningsavi för dessa. Om infrastrukturavgiften inte betalas i tid tas en förseningsavgift ut. Förseningsavgiften är 300 kronor och tas ut högst en gång per bil och kalendermånad.

Fordonsägare kan, på samma sätt som för trängselskatt, beställa e-avi för infrastrukturavgift. Det förutsätter dock att fordonsägarens personnummer eller organisationsnummer överensstämmer med bankkundens och att den aktuella banken erbjuder e-faktura. Det är i dag endast fyra banker som erbjuder e-faktura för företag.

När det gäller trängselskatt är det möjligt att även betala den via autogiro, och företag kan betala via så kallad EDI. EDI är en teknik som gör det möjligt för Transportstyrelsen att skicka avier elektroniskt till företag.

Det är redan i dag möjligt för privatpersoner att betala infrastrukturavgift med autogiro. Transportstyrelsen kommer på sikt att möjliggöra att företag kan betala sin infrastrukturavgift via EDI.

Jag kan konstatera att Transportstyrelsen redan i dag erbjuder aviseringslösningar som underlättar för företag att betala sin broavgift och att man planerar för att framöver erbjuda sådan elektronisk avisering som i dag finns för trängselskatt. Det finns således inga behov av att vidta några ytterligare åtgärder.

Anf. 65 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka infrastrukturministern för svaret.

Den bild som infrastrukturministern ger, att det inte skulle finnas något problem att åtgärda, delas inte riktigt av dem som de facto upplever att det finns ett problem.

Det är säkert som infrastrukturministern säger, att det bara aviseras en gång per månad och att fakturor då skickas ut i klump. Det kan mycket väl stämma. Men i slutet av interpellationssvaret vidgår infrastrukturministern just det som är problemet, det vill säga att som privatperson kan man få autogirering men som företagare går det inte.

Jag tycker att detta sätter fingret på en principiell fråga: Hur beter sig staten, det allmänna, som borgenär? När det gäller avgiften på 5 kronor kan man diskutera rimligheten i att en ha en sådan, men detta är inte en debatt om broavgifter. En avgift på 5 kronor belastas med en förseningsavgift på 300 kronor för den som inte betalar avgiften inom stipulerad tid.

Det är också ett problem att man till exempel erbjuder olika typer av betalningslösningar för företagare. Du kan till exempel få din trängselskatt hanterad via autogiro men inte avgifterna när du passerar över en bro – två system som borde vara identiska att hantera. Däri finns problemet. Transportstyrelsen meddelar berörda företagare att de inte kan göra något åt problemet. De har uppenbarligen inte informationen att man kommer att införa det senare. Det vore därför trevligt om infrastrukturministern i dag kunde berätta när juridiska och fysiska personer kommer att jämföras i detta avseende.

I dag ser verkligheten nämligen ut så här: Den som passerar en plats där det finns trängselavgift och sedan passerar över en bro och har trängselavgiften på autogiro får hem ett brev med makulerade fakturor som redan har belastat kontot. Mitt i högen av makulerade fakturor kan det smyga sig in en faktura med ett förfallodatum avseende en bropassageavgift.

Det är fullt förståeligt att man enkelt missar detta eftersom man måste hantera två parallella system. Då belastas man med förseningsavgifter som är flera tiotusentals procent högre än det ursprungliga beloppet. Är detta rimligt? Statuerar det ett gott exempel för hur staten ska bete sig som borgerär? När tänker Transportstyrelsen se till att fysiska och juridiska personer jämföras?

Detta är frågeställningar som jag hoppas att infrastrukturministern kan besvara när debatten återupptas.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

§ 14 (forts.) Svar på interpellation 2015/16:437 om Transportstyrelsens hantering av broavgift

Anf. 66 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det har hunnit gå ett par timmar sedan vi avbröt denna debatt. Jag hoppas att både vi och de som eventuellt lyssnar minns den inledande diskussionen.

I den interpellation som har ställts fanns ett antal exempel på hur företag i dag drabbas, och man skulle kunna få exempelvis 3 000 kronor i förseningsavgift om man har passerat bron tio gånger.

Jag försökte i mitt interpellationssvar peka på att förseningsavgiften är maximalt 300 kronor per månad. Det är inte heller så, som det stod i interpellationen, att man får en faktura för varje passage utan att man får en samlingsfaktura. Som företag kan man samla samtliga sina fordon och få

en faktura. När det gäller flera av de exempel som angavs i interpellationen är det inte så som det hanteras.

Som jag också svarade finns det redan i dag möjlighet att som företag få en elektronisk faktura, under förutsättning att man är ansluten till en bank som erbjuder den tjänsten. I dag är det endast fyra banker i Sverige som gör det.

Det är naturligtvis oerhört viktigt att Transportstyrelsen och andra myndigheter agerar på ett sätt som gör det så enkelt som möjligt för både företag och enskilda att göra rätt.

Samtidigt kan jag konstatera att en del av de frågor som lyfts fram här i talarstolen och som handlar om huruvida det är rimligt att ha en avgift på 5 kronor, om det är någon mening att ta ut en sådan avgift och om 300 kronor är en rimlig sanktionsavgift för försening kanske hade varit mer rimliga att ställa när dessa beslut fattades. Det skedde under den förra mandatperioden när den dåvarande regeringen bestämde att båda dessa brobyggen skulle finansieras med broavgifter. Då fastställdes också avgiftens storlek och sanktionsavgiftens storlek.

Man kan naturligtvis ha synpunkter på det, och man kan tycka att denna regering borde ha gjort någonting annorlunda med det. Men det var den dåvarande regeringen som fattade beslut om det som är gällande i dag och som interpellationen faktiskt handlar om. Det kan vara värt att nämna, eftersom det annars kanske är svårt för den som eventuellt lyssnar på interpellationsdebatten att förstå att det är så det förhåller sig.

Anf. 67 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Det kan säkert vara på det viset att fakturorna skickas ut månadsvis. De vittnesmål som jag har tagit del av gör gällande att det kommer flera separata 5-kronorsfakturer på en kortare tid än en månad. Det är möjligt att dessa uppgifter inte stämmer.

Hur som helst vidgår infrastrukturministern det som är det verkliga problemet, nämligen att Transportstyrelsen tillämpar två parallella system för fysiska personer och för juridiska personer. Dessutom gör man skillnad på olika typer av avgifter. Man möjliggör autogirering för trängselskatt för både privatpersoner och företag, men man möjliggör inte autogirering när det handlar om att passera en bro som kostar 5 kronor att passera, vilket gör att den enskilde företagaren har att hantera autogireringen men också fysiska pappersfakturer om 5 kronor som kommer.

Det blir ännu mer komplicerat när Transportstyrelsen dessutom inte skickar ut fakturan separat utan skickar den i makulatur rörande trängselavgifter och stoppar in den någonstans i mitten. Det gör att hanteringen blir rätt krånglig och att det blir enkelt att missa. I detta identifierar infrastrukturministern alltså inte något problem.

Jag menar att det absolut är ett problem när en myndighet meddelar företagare i Sverige att man tyvärr har två olika system för fysiska och juridiska personer och att man inte avser att göra någonting åt det. Den information som infrastrukturministern lämnar här i dag om att detta kommer att införas på sikt är inte den information som myndigheten ger till de människor som är berörda av detta problem.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Då vore det intressant med ett klargörande här från talarstolen. När kommer fysiska personer och juridiska personer att likställas i behandlingen av Transportstyrelsen när det kommer till broavgifter?

Anf. 68 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! När det gäller på vilket sätt Transportstyrelsen eller det företag som utför denna tjänst åt Transportstyrelsen väljer att paketera sina fakturor kan jag faktiskt inte svara på det. Men jag förutsätter att det enklaste sättet är att kontakta Transportstyrelsen och uppmärksamma dem på att det kan vara svårt att skilja på de olika typerna av fakturor. Jag har, uppriktigt sagt, lite svårt att se att det skulle vara en fråga som ska upp på ministernivå.

Däremot vidhåller jag att det är viktigt att våra myndigheter agerar på ett sätt som underlättar för både företag och enskilda att göra rätt och att de har en positiv inställning till förenklningar och hela tiden arbetar med att förstärka sin roll som servicegivare. Jag vet att det pågår ett sådant arbete i Transportstyrelsen.

Det är redan så att man kan få, som jag sa, en elektronisk faktura också som företag under förutsättning att man är ansluten till en bank som erbjuder denna tjänst. När det gäller att betala via EDI planerar Transportstyrelsen att införa denna möjlighet även för företag.

Såvitt jag förstår är autogirering någonting som används i mycket liten utsträckning. Därför är det förmodligen så att Transportstyrelsen inte kommer att erbjuda just denna möjlighet, eftersom det är en tjänst som efterfrågas i liten grad. Däremot kommer möjligheten att betala via EDI att införas även för företag. Jag har inte någon uppgift om när i tid som detta kommer att inträffa. Men det pågår ett sådant arbete inom myndigheten. Det hoppas jag att den som ställer frågor till myndigheten också får som svar, så att man lämnar samma besked oavsett vem som ställer frågan. Det är naturligtvis viktigt att informationen i detta hänseende blir rätt.

När det gäller på vilket sätt man paketerar sina försändelser skulle jag snarare säga att det rimligen borde räcka att ta kontakt med myndigheten och påtala detta. Men jag har ingen kunskap om hur det går till, och jag tycker att det inte riktigt är en fråga som vare sig riksdag eller regering ska lägga så mycket kraft och energi på. Vi ska naturligtvis se till att myndigheterna får ett uppdrag och att de hela tiden arbetar med att förbättra sin service och underlätta så mycket som möjligt för att människor ska göra rätt.

När det gäller systemets utformning i grunden är det alltså ett beslut som den tidigare regeringen fattade.

Anf. 69 CARL-OSKAR BOHLIN (M):

Herr talman! Att här i talarstolen försöka göra detta till en fråga om hur man paketerar fakturor är att aktivt missförstå hela denna frågeställning och att på något sätt försöka kasta ett slags löjets skimmer över att det finns företagare som upplever det som ett problem att de inte kan få samma hantering av avgifter som privatpersoner kan få.

Dessa företagares kontakter med Transportstyrelsen ger vid handen att myndigheten så att säga inte fullföljer sitt serviceuppdrag och inte kan svara på varför de inte kan erbjuda samma betalningslösningar till företagare som man kan få som privatperson eller samma betalningslösningar

som man kan få när man passerar kontrollstationerna för till exempel trängselavgift. Detta skapar en onödig hantering.

Sedan är det naturligtvis så att vi inte kan stå här och diskutera hur man ska paketera fakturor. Jag lyfte upp det för att exemplifiera att en statlig myndighet agerar på ett sätt jag tycker kan ifrågasättas när det kommer till att vara en god borgenär. Man skickar alltså ut fakturor på väldigt små avgifter – i det här fallet 5 kronor – i det som annars är en makulatur och påför därefter sanktioneringsavgifter om 300 kronor.

Jag tycker inte att det rimmar väl med det serviceuppdrag Transportstyrelsen har, och det var därför min förhoppning att få ett förtydligande från infrastrukturministern av när fysiska och juridiska personer kommer att likställas i det här avseendet.

Anf. 70 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag hoppas att vi med den här interpellationsdebatten och även med svaret på interpellationen har rätt ut en del frågor som uppenbarligen inte var helt utredda när interpellationen ställdes, till exempel att man inte får en faktura för varje passage och att man kan få en samlingsfaktura för företagets samtliga fordon. Den väldigt omfattande hantering som interpellationen egentligen byggde på ser alltså enligt Transportstyrelsen inte ut så.

Man planerar också inom Transportstyrelsen för att kunna erbjuda även företag möjlighet att faktureras via EDI. Jag hoppas att det kommer att ske skyndsamt. Jag håller fullständigt med om att våra myndigheter har en viktig roll i att vara goda servicelämnare och underlätta för företag och enskilda att göra rätt. Jag ser också att det pågår ett omfattande sådant arbete, inte minst inom Transportstyrelsen där vi ser att det ger goda resultat. Jag hoppas att vi i närtid kommer att se ett gott resultat även på det här området.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2015/16:449 om moderna bussar i kollektivtrafiken i Göteborg

Anf. 71 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Lars Hjalmered har frågat mig om jag anser att det är möjligt att göra investeringar i bussystem som en del av eventuella uppgörelser inom ramen för Sverigeförhandlingen och om jag anser att bussystem är en bra lösning för en modern kollektivtrafik i Göteborg.

Låt mig vara tydlig med att det i direktiven till Sverigeförhandlingen inte finns några begränsningar i fråga om förhandlingspersonens uppdrag med koppling till åtgärder i storstäderna till att bara gälla spårbunden trafik. Såvitt jag känner till har förhandlingarna precis inletts, och jag utgår från att de objekt som förhandlingspersonen i det här skedet föreslagit för Göteborgs stad utgör just förhandlingsförslag som tillsammans med lokala och regionala aktörer kan diskuteras och eventuellt omprövas fram till dess att överenskommelser har träffats, vilket enligt direktiven ska ske senast den 31 december 2017.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 72 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Göteborg och västra Sverige är en växande region. Den är mycket av ett industriellt och logistiskt nav i Sverige, och för att staden och regionen ska kunna fortsätta att utvecklas behövs kraftiga investeringar i infrastruktur. Det har historiskt skett med till exempel Götatunneln, och det pågår nu i ett västsvenskt paket. Det sker också förhandlingar inom ramen för Sverigeförhandlingen om vad som skulle kunna komma framåt.

Jag är mån om att vi ska kunna utveckla Göteborg på ett bra sätt. Det finns ju behov i andra delar av landet också, och om vi pratar trafiklösningar tror jag att det behövs såväl spårbunden trafik som olika typer av busslösningar – för att ha det sagt i den här debatten. Men det kan också vara värt att blicka lite på den här typen av moderna, högeffektiva bussystem. Det handlar om det man ibland kallar BRT, bus rapid transit. Det är egentligen vad Göteborgs-Posten i lördagens tidning på ett, tycker jag, träffande sätt kallade ”Tänk spårvagn, kör buss” eller ”Tänk tunnelbana, kör buss”.

Man har kunnat visa att det går att få kostnadseffektiva lösningar med hög kapacitet och lägre investeringskostnader än vad som skulle vara fallet med till exempel spårvagn. Driftskostnaderna är rimliga, och miljöprestandan är väldigt bra om bussarna körs på ren eldrift. Jag tycker därför att det finns starka skäl att överväga att ha med detta i framtida lösningar för bland annat Göteborg. Det gäller andra delar av Sverige också.

Dessutom har vi AB Volvo i min och ministrerns hemstad. De säljer ju i första hand lastbilar och bussar, och jag tycker att detta är en möjlighet för ett sådant företag att på sin egen hemmamarknad – i sin egen hemstad – investera och visa att den typen av lösningar de har för moderna bussystem kan användas. De kan användas som ett föredöme för att sedan säljas till andra städer i andra delar av världen.

Låt mig komma in på detta med Sverigeförhandlingen, för jag har ställt frågan till ministern på förekommen anledning. Det finns nämligen ett dokument från Sverigeförhandlingen som man kallar ett urval av storstadsobjekt man har kommit fram med. I dokumentet, som är daterat den 8 februari, säger man att närmare hälften av de förslag som har kommit in från olika regioner runt om i landet har varit åtgärder för statlig infrastruktur, såsom dubbelspår, nya stationer och åtgärder för BRT – alltså dessa busslösningar. De hänvisas till ordinarie finansieringsprocess i en nationell plan och länsplan.

Frågar man olika aktörer i detta, till exempel industrins företrädare som tillverkar busslösningar, upplever de att det ges olika besked från regeringens företrädare och från förhandlarna. Likadant är det om man frågar lokala politiska kollegor i Göteborg. Därför, herr talman, tycker jag att det är på sin plats att ställa de här frågorna. Vad är regeringens uppfattning? Ska det vara möjligt att investera i busslösningar som en del i Sverigeförhandlingen, och anser regeringen att den här typen av moderna och högeffektiva busslösningar är bra för en stad som Göteborg?

Jag kan av svaret konstatera att ministern inte har svarat på den andra frågan, herr talman, det vill säga om det är en bra lösning eller inte. På frågan huruvida det ska vara en del av Sverigeförhandlingen konstaterar ministern med rätta att det inte finns någonting i direktiven som hindrar busslösningarna. Men om vi samtidigt ser att förhandlarna säger ”Spårbunden trafik!”, lämnar bud till kommuner som handlar om spårbunden

trafik och själva säger att de inte har mandat att förhandla om moderna bussystem i Göteborg har vi ett problem.

Därför blir min följdfråga, herr talman: Anser statsrådet att det behövs någon typ av förtydligande, till exempel i den här debatten eller i form av ett förtydligande direktiv till Sverigeförhandlingen, för att man i vår hemstad ska kunna ha moderna busslösningar i framtiden – om man finner det mest lämpligt?

Anf. 73 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Vilka system för kollektivtrafik som är bäst lämpade i Göteborg tror jag att Göteborgs politiker och planerare har bäst förutsättningar att svara på. Regeringen har principiellt ingenting emot bussystem, i synnerhet inte effektiva bussystem med hög kapacitet, men jag ser ingen anledning till att jag som minister ska gå in och föreskriva vilken lösning en viss kommun ska förorda i en diskussion.

Jag tror inte att det behövs något förtydligande i form av ett särskilt uppdrag, för det finns inga begränsningar för Sverigeförhandlingen av den typ som antyds i interpellationen. Det är i så fall en begränsning man själv har tagit på sig. Jag har inte heller hört att det har uttryckts på det sättet som nu görs i talarstolen, det vill säga att man inte uppfattar att man har ett mandat att förhandla om något annat än spårbunden trafik.

Vad man i en förhandling kommer fram till beror naturligtvis på vad de parter som ingår i förhandlingen, var för sig men även gemensamt, har för ingångsvärden i förhandlingen. Det vi har sett nu är ju vad Sverigeförhandlingen som ett första förhandlingsbud har lämnat till kommunerna. Vad kommunerna svarar på det och hur man så småningom resonerar sig fram till en gemensam hållning återstår att se. Sverigeförhandlingen är ju en statlig utredning i botten, och det innebär att utredaren har ett mandat att utifrån det direktiv man har fått helt enkelt genomföra förhandlingen på det sätt utredningen anser befogat eller lämpligt.

Jag kommer alltså i det här skedet inte att gå in och detaljstyra vilken typ av erbjudanden eller förhandlingsbud som ska ges. Däremot kan jag tala om att det varken uttryckt i direktiven eller på något annat sätt finns något motstånd mot effektiva bussystem från regeringens sida – vare sig i Göteborg eller några andra kommuner.

Anf. 74 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Låt mig börja med den typen av lösningar eftersom de är ganska spännande. Nu råkar jag vara civilingenjör, och Göteborg är min och Volvos hemstad. Möjligheterna är alldeles fantastiska, framför allt om man skulle ta buss 55, som är en ren elbuss i Göteborg, ett steg vidare till de högeffektiva bussystemen. Det är en otrolig affärsmöjlighet för Volvo och ytterst jobbmöjligheter. Det är en del i det hela.

Sedan är det mycket riktigt som statsrådet säger, att det är lokala önskemål i kombination med vad förhandlarna tycker som tillsammans ska hitta det mest kostnadseffektiva. Det kan vara bussar, spårvagnar eller helt andra lösningar.

Det som frågan utmynnar i är att man inte ska stänga dörren. Där är jag lite orolig. Ministern har rätt på en punkt. Läser man direktiven för Sverigeförhandlingen står det ingenting om några begränsningar, att det bara

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

ska vara spårbunden trafik och inte moderna bussystem. Det är helt riktigt att det är på det sättet.

Men i praktiken börjar man nu stänga dörrar. De lokala partikollegorna till Anna Johansson i Göteborg har önskemål om att de moderna bussystemen skulle ingå i förhandlingarna och vara en del av framtida lösningar. Detta får prövas på egna meriter. De framtida visionerna fram till 2035 presenterades på ett väldigt fint sätt, tycker jag, i Göteborgs-Posten i lördags. Det kan vara lösningen för Göteborg, men det återstår att se. Det finns alltså ett önskemål om detta.

Den typen av bud som har kommit från Sverigeförhandlingen till Göteborg och andra aktörer avser bara spårbunden trafik. Då blir det ett problem som landar i ministerns knä. Det finns ett direktiv som inte utesluter annan trafik. Förhandlarna tolkar uppenbarligen direktiven på ett sådant sätt att det bara ska vara spårbunden trafik och inte moderna bussystem. Då är min poäng att man måste få ett klargörande från regeringens sida, antingen ett tilläggsdirektiv eller något annat till utredarna om att det, om man önskar och finner det lämpligt, ska vara möjligt att investera i såväl spårvagnar som moderna bussystem i Göteborg och andra orter.

Här finns det en osäkerhet. Det räcker med att fråga de lokala politikererna i Göteborg. De upplever en osäkerhet när de får beskedet att förhandlarna inte har mandat att hantera annat än spårbunden trafik. Då spelar det ingen roll om ministern säger att förhandlarna enligt direktivet kan diskutera vad de vill, om det inte tolkas så i verkligheten.

Herr talman! Därför är jag tillbaka till frågan: Tycker ministern inte att det behövs någon typ av klargörande om att förhandlarna också ska kunna diskutera moderna busslösningar? Man borde tydliggöra detta för dem och andra aktörer som deltar i förhandlingarna. Volvo borde i konkurrens med andra kunna erbjuda den typen av moderna lösningar som behövs i Göteborg.

Anf. 75 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det kan möjligen vara på sin plats att påminna om att Sverigeförhandlingen, inom ramen för sitt uppdrag som handlar om åtgärder i storstadsregionerna, ju inte är allt som kommer att ske inom utveckling av kollektivtrafiklösningar i våra stora städer. Huvudansvaret för kollektivtrafikförsörjning ligger på de regionala kollektivtrafikmyndigheterna, kommunerna och regionerna. Det innebär att Sverigeförhandlingen erbjuder även staten att vara med och spela en roll i de investeringar som behöver göras i effektiva kollektivtrafiklösningar. Där är direktivet tydligt, att investeringarna ska bidra till ökat bostadsbyggande.

Eftersom direktivet inte innehåller några begränsningar om vilken typ av kollektivtrafiklösningar som man får förhandla om finns det inte heller någon anledning att peka ut vilka lösningar som man får förhandla om. Mandatet är öppet, och jag förutsätter att alla parter som är involverade i förhandlingen driver dem på ett sådant sätt att man lyfter på de stenar som behöver lyftas på och förhandlar sig fram till en lösning som blir den bästa och mest kostnadseffektiva och som tillför störst nytta för de pengar som satsas.

I det sammanhanget kan jag nämna att detta bara är en del av de satsningar som behöver göras i infrastruktur och i kollektivtrafiklösningar i storstäderna. Tanken från Sverigeförhandlingen har varit att om staten är

med och gör en insats i investeringar i spår, som i allmänhet är väldigt kostnadskrävande, frigör man också resurser för andra typer av lösningar som inte är riktigt lika investeringstunga.

Om detta sedan ska bli utfallet av förhandlingen får ju parterna i förhandlingen komma fram till. Eftersom det inte finns några begränsningar i uppdraget till förhandlingen finns det inte heller någon anledning att ändra i uppdraget för att tala om att det inte finns några begränsningar. Det gör det alltså inte, som sagt.

Anf. 76 LARS HJÄLMERED (M):

Herr talman! Det är återigen riktigt att direktivet inte utesluter någon-
ting. Men verkligheten säger att det tolkas på ett sådant sätt att det ska vara
spårbunden trafik och att moderna bussystem inte tas upp vid den här typen
av förhandlingar.

Förhandlarna lägger bud till kommunerna. I Göteborgs fall är det spår-
vagn och linbana, men inte BLT-system. Kommunala företrädare för olika
partier säger att de tror på moderna bussystem för framtiden. Då finns det
ett problem där jag tycker att regeringen bör tydliggöra detta.

Vi kan nog vara eniga om att det här skulle kunna vara en spännande
lösning för Göteborg eller för andra städer. Då behövs det ett tydliggöran-
de. Förhandlarna hänvisar i sitt dokument daterat den 8 februari till bland
annat moderna bussystem och säger att de får hanteras i nationell plan och
länsplan.

Som ministern mycket riktigt säger är ju inte detta allting och alla sats-
ningar. Sverigeförhandlingen ska nu ta ett samlat grepp, och förhandlarna
tolkar ministrarnas och regeringens direktiv på ett sådant sätt att moderna
bussystem inte ingår. Det finns en viktig industri i Göteborg och ett poli-
tiskt önskemål om att få diskutera den frågan. Då borde man väl tydliggöra
så att den frågan kan diskuteras och komma upp på bordet. Borde inte det
vara anständigt?

Anf. 77 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det finns otroligt mycket att göra när det gäller att utveck-
la nya spännande kollektivtrafiklösningar. En del av dem finns i Göteborg
och på andra håll, både i Sverige och i världen. Linbana känns ju lite kitt-
lande, om man kan få en sådan att fungera på ett tillräckligt kapacitets-
starkt sätt. BLT-system finns i andra delar av världen, och de fungerar väl-
digt väl. Det stombussystem som sedan flera år finns i Göteborg är ju –
även om man inte alltid kör i egna bussgator – ett steg i den riktningen.

Självklart ska vi använda alla möjligheter som finns till att utveckla
kollektivtrafiken så att den blir kapacitetsstark, attraktiv, tillförlitlig och
ett gott komplement till andra trafikslag. Då kan vi få ett ökat bostadsbyg-
gande och bättre fungerande städer i Sverige. I det ska staten naturligtvis
också vara med på det sätt som uttrycks i Sverigeförhandlingens uppdrag.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Jag vill bara påminna om att de direktiv som Sverigeförhandlingen arbetar utifrån utfärdades av den tidigare regeringen, och vi har inte gjort några förändringar i dessa.

Om det skulle visa sig att det här inte bara är förhandlingsbudet utan att man även i det fortsatta samtalet har vissa uppfattningar om vilka mandat man har respektive inte har är jag naturligtvis beredd att se över mandatet. Men i dagsläget finns det ett bud från förhandlarna, och – såvitt jag förstår – finns det inte något svar på det motbud som i så fall kommunerna lägger fram.

I dagsläget finns det alltså inget behov av några förtydliganden. Mandatet är tämligen öppet, och jag tror att det är väldigt bra. Då kan man hitta de bästa lösningarna utifrån lokala förutsättningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:451 om internationella styrmedel för minskade utsläpp från flyg

Anf. 78 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Johan Hultberg har ställt ett antal frågor till mig om hur regeringen ser på och agerar i det arbete som ICAO, FN:s luftfartsorganisation, bedriver för att minska flygets klimatpåverkan.

För regeringen är det självklart att det internationella flyget ska bidra till de temperaturmål som finns i Parisavtalet. Sverige och övriga EU-länder har under många år också varit drivande inom ICAO för att begränsa det internationella flygets klimatpåverkan. Det är därför mycket glädjande att ICAO:s miljökommitté i februari i år fattade beslut om en koldioxidstandard som ställer tekniska krav på nyproducerade flygplan från 2020. Detta kan även innebära nya innovationer och nya jobb i flygindustrin.

Fortsatta beslut och insatser behövs dock för att det internationella flyget ska ta sitt klimatansvar. Närmast handlar det om att ICAO, vid höstens generalförsamling, lyckas fatta beslut om att införa ett globalt marknadsbaserat styrmedel som reglerar det internationella flygets klimatpåverkan. I det förberedande arbete som pågår är Sverige en aktiv part, såväl inom ICAO som inom EU. Regeringen kommer att fortsätta vara aktiv och verka för ett ambitiöst beslut vid generalförsamlingen som innebär att det internationella flyget bidrar till att den globala temperaturökningen hålls väl under två grader. Regeringen verkar också för att den slutliga överenskommelsen innehåller en text om att systemet framöver ska utvärderas och vid behov skärpas upp.

När det gäller Johan Hultbergs fråga om eventuella ändringar av EU:s utsläppshandelssystem anser jag att frågan är för tidigt väckt. Jag tycker det är bättre att vi koncentrerar oss på att få till stånd ett så bra beslut som möjligt vid ICAO:s generalförsamling i höst.

Anf. 79 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Jag tycker att det är bra om ministern och regeringen delar min och Moderaternas uppfattning att flyg-

gets klimatpåverkan bäst påverkas och tacklas genom internationellt samarbete och gemensamma styrmedel, helst globala men annars till exempel EU-gemensamma. Att vi får på plats styrmedel som minskar det globala flygets klimatpåverkan är mycket angeläget eftersom flygets utsläpp ökar mycket snabbt och bär en allt större del av ansvaret för den globala uppvärmningen. Fortfarande, herr talman, är det framför allt utsläppen från industrin, till exempel från el- och värmeproduktion, som står för klimatutsläppen, men flygets utsläpp blir allt större.

Enligt organisationen Air Transport Action Group, ATAG, orsakade flyget utsläpp på omkring 700 miljoner ton koldioxid 2013. Det motsvarar omkring 2 procent av de globala utsläppen. Men klimatpåverkan från flyget är faktiskt större än så, eftersom förbränning på hög höjd genererar en förstärkt klimateffekt. Det är lite svårt att säga exakt hur stor påverkan är. Vi vet fortfarande för lite om till exempel hur kväveoxidpartiklar och kondensstrimmor påverkar. Ofta brukar det ändå uppges att flygets klimatpåverkan är ungefär det dubbla jämfört med utsläppen.

Redan i dag är flygets klimatpåverkan betydlig, men det som framför allt är oroande är att flygets utsläpp ökar så snabbt. Enligt prognoser från ICAO, FN:s luftfartsorganisation, kommer det globala flygets utsläpp att öka mellan 300 och 700 procent fram till 2050 jämfört med 2005 års nivå. Det understryker verkligen behovet av att komma fram i förhandlingarna så att vi får på plats bra styrmedel som på allvar gör att vi kan minska de globala utsläppen från flyget.

Det är, precis som ministern lyfter fram i sitt svar, bra att det nu har fattas beslut i miljökommittén i ICAO om en koldioxidstandard som ställer krav på nya flygplan som tas i bruk 2020. Som jag skriver i min interpellation är detta bra, men det är fortfarande helt otillräckligt. Därför frågade jag ministern i min interpellation hur regeringen arbetar för att ICAO vid sin generalförsamling i höst ska kunna fatta beslut om mer kraftfulla förslag.

Ministern gav, herr talman, tyvärr inte riktigt svar på den frågan mer än genom att säga att Sverige är en aktiv part inom ICAO och EU. Men jag undrar hur. Hur konkret arbetar Sverige för att ICAO vid generalförsamlingen i höst ska kunna fatta beslut om ett betydligt mer ambitiöst system än bara regler för nya flygplan? Det räcker inte med en sådan överenskommelse, även om det är välkommet.

Herr talman! Jag vill inledningsvis fråga infrastrukturministern: På exakt vilket vis driver Sverige på för att Sverige och EU ska vara en stark röst i förhandlingarna i ICAO?

Anf. 80 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi kan vara helt överens om att det inte räcker med att utfärda regler för hur nya flygplan ska vara utformade, utan vi behöver göra betydligt mer. Vi behöver utveckla fler möjligheter till alternativa drivmedel, även om det inte fullt ut löser problemet med koldioxidutsläpp och inte heller de höghöjdsutsläpp som nämns i diskussionen. Det handlar fortfarande om förbränningsmotorer, och det är fortfarande förbränning som sker, vilket gör att vi får en klimatpåverkan.

Trots det är det naturligtvis ett viktigt steg att gå från fossilbränslen till alternativa biodrivmedel för flyget. Det pågår ett arbete, men än så länge

är alternativen mycket dyra, och tillgången globalt är mycket liten. Utvecklingen behöver naturligtvis drivas på. I det sammanhanget är det självklart viktigt att man utformar olika typer av system som driver på utvecklingen och gör det mer lönsamt för flygbolag att välja ett mindre klimatpåverkande bränsle exempelvis. Men det handlar också om att jobba mer med gröna inflygningar och kortaste resvägen. Det är ganska mycket man kan göra för att totalt sett minska utsläppen från flyget.

De nya flygplan som produceras i dag har en betydligt lägre klimatpåverkan än äldre modeller, så visst är det viktigt att man driver på för bättre motorer och lägre vikter och därmed också minskade utsläpp. Men till det behöver man ha styrmedel.

Regeringens ambition är att på EU-nivå och inom ramen för ICAO:s arbete driva på i den mån vi kan för att vi ska få den marknadsbaserade utsläppshandel som är helt nödvändig. Vi är ganska överens inom EU om det behovet. Men problemet är att det finns en del andra länder som inte är lika entusiastiska inför den möjligheten. Jag tror att det är avgörande att vi får globala regelverk som styr flygets klimatpåverkan. Ska vi få en effekt på klimatet och temperaturhöjningen räcker det inte att några få länder har regelverk, utan vi behöver ha globala regler. Men det handlar också om att vi naturligtvis inte vill ha regelverk som sänker vare sig svenskt eller europeiskt flygs konkurrenskraft på den globala marknaden.

Därför är vårt förstahandsalternativ att fortsätta jobba för att ICAO i höst ska komma överens om ett marknadsbaserat utsläppsavtal. Även om det innebär att vi kanske får lägga oss på en lägre ambitionsnivå än vad vi hade önskat blir det ett givande och ett tagande, ett kompromissande. Jag hoppas verkligen att man kommer fram till åtminstone någonting, för någonting är bättre än ingenting på det här området.

Anf. 81 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Tack, ministern, för det något mer utvecklade svaret. Jag tror att vi i mångt och mycket är överens om att det krävs en bred palett av åtgärder för att komma till rätta med flygets klimatpåverkan. Det räcker inte med att bara jobba med bättre och nyare motorer. Det räcker inte med att bara jobba med drivmedelsfrågan eller skapa smartare rutter och gröna inflygningar, utan det krävs allt detta och i viss mån beteendeförändringar för oss som konsumenter och resenärer.

Som jag förstår det nu pågår det inom ICAO förhandlingar om ett system där man i någon form ska tvinga flygbolagen att kompensera för de utsläpp som överstiger en koldioxidneutral tillväxt från 2020. Man börjar i så fall på en ganska hög nivå med fortsatt stigande utsläpp fram till 2020, och därefter ska man bara kompensera ned till en neutral nivå i relation till den siffra som gäller 2020. Det är i sig en otillräcklig ambition, även om jag delar ministerns uppfattning att det viktigaste trots allt är att vi får till ett globalt system – om det är vi helt överens. Det finns väl knappast något område som är så utsatt för internationell konkurrens och som är så gränsöverskridande till sin natur som just flyget. Det är väl alldeles uppenbart att vi i första hand behöver söka internationella svar och lösningar.

Även på det här området, herr talman, har EU gått före. Vi har i EU redan i dag ett marknadsbaserat styrsystem för att minska flygets klimatpåverkan i form av vårt utsläppshandelssystem. Men i dag är flygningar som startar eller landar någon annanstans än inom unionen undantagna,

och det undantaget har kommit till just därför att man har startat en process i ICAO om att förhandla om ett globalt system. Villkoret för EU har varit att vi har det här undantaget tills det finns ett globalt system på plats som verkligen leder till minskade utsläpp.

Jag vill verkligen understryka vikten av att regeringen och Sverige inte intar den lite passiva ställning som jag fick intryck av att ministern hade i sitt första inlägg, där hon talade om att man skulle vänta på utfallet av förhandlingarna innan man diskuterar om undantaget ska vara kvar eller inte. Jag tycker att det är alldeles givet att undantaget måste användas som ett verktyg i förhandlingarna. Sverige och Europa måste säga till övriga förhandlingsparter i ICAO: Det här undantaget kan ni inte räkna med om vi inte kan komma överens om ett globalt system. Det måste vara ett självklart verktyg i förhandlingarna och är nog ett av de få verktyg som jag tror biter.

Herr talman! Det är inte alldeles enkelt att som utomstående följa förhandlingarna i ICAO. Men jag har ändå förstått att en av knäckfrågorna är hur ansvarsfördelningen ska se ut mellan å ena sidan traditionella i-länder, såsom Sverige och andra rika länder som haft ett gott välstånd under lång tid, och å andra sidan de nu snabbväxande ekonomierna och utvecklingsländerna, som inte tycker att det är rimligt att ställa samma krav på deras länder som på den gamla rika världen. Hur ser ministern på den diskussionen? Vilken är regeringens position där? Kan man tänka sig differentierade krav? Är det rimligt att Indien och Kina får fortsätta att höja sina utsläpp även efter 2020? Vilken är Sveriges uppfattning och EU:s samlade uppfattning i den frågan?

Anf. 82 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! När det gäller klimatförhandlingarna i stort har vi haft inställningen att det måste få vara en viss differentiering av vilket ansvar man lägger på olika länder utifrån vilken möjlighet de har att leva upp till olika krav. Vi som rika i-länder har naturligtvis ett något större ansvar än utvecklingsländer. Med tanke på vår levnadsnivå och vårt globala fotavtryck har vi också mer att göra per capita än vad utvecklingsländerna har. Det är naturligtvis rimligt att en välståndsutveckling får ske i de länder som inte har haft en sådan på samma sätt som vi. Den principen utgår jag från gäller också i de här förhandlingarna.

Jag skulle åter vilja understryka att det nog är viktigt att hålla en ganska öppen dörr för vad som blir utgången av förhandlingarna inför och under generalförsamlingen i höst, eftersom det är så viktigt att över huvud taget få till stånd en överenskommelse på global nivå. Det behövs ett ganska öppet förhandlingsmandat till dem som sitter där.

Sveriges ambition måste verkligen vara att vi får ett internationellt regelverk på plats. Sannolikt kommer det inte att bli så ambitiöst som vi önskar. Om vi själva hade haft världsherraväldet hade vi naturligtvis gått betydligt längre och fortare fram. Men i den här typen av förhandlingar eftersträvar man konsensus, vilket naturligtvis inte gör det enklare. Länderna har väldigt olika ambitionsnivåer. Därför tycker jag att det är viktigt att vi inte på förhand ställer några ultimativa krav eller intar en ultimativ hållning, utan verkligen deltar i diskussionerna för att komma så långt som det bara är möjligt. Huvudmålet måste vara att över huvud taget nå en överenskommelse.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 83 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Jag tror att det är klokt att man ger de representanter som förhandlar å Sveriges och EU:s vägnar ett ganska öppet mandat. Det är resultatet av förhandlingarna som är det absolut viktigaste. Jag har själv varit på plats på ett par klimatförhandlingar och vet att man inte når framgång genom att ha alltför låsta positioner. Det är ett givande och tagande.

Jag delar uppfattningen att det absolut viktigaste är att vi får till stånd ett avtal som gör att vi äntligen kan få styrmedlen för flyget på plats. De har saknats helt. Det finns till och med internationella överenskommelser om att man inte får beskatta flygbränsle, vilket hade varit det träffsäkraste och bästa sättet att minska flygets klimatpåverkan; man sätter då helt enkelt ett pris på utsläpp. Men nu är vi där vi är, och de här förhandlingarna är mycket viktiga.

På samma sätt som det är bra att ge ett öppet mandat i förhandlingarna måste man också ge en tydlig instruktion om att använda EU:s utsläppshandel som ett viktigt verktyg i förhandlingarna.

Jag tycker också att det är oerhört viktigt att Sverige och EU når framgång när det gäller det som ministern nämnde sist i sitt första inlägg, det vill säga att avtalet innehåller skrivningar om att överenskommelsen ska utvärderas och skärpas. Jag kan tycka att en rimlig modell hade varit att titta på utfallet av klimatförhandlingarna i Paris, där avtalet säger att man vart femte år ska se över ambitionerna som parterna har för att hela tiden försöka ha en process där man skruvar upp ambitionsnivån. Det hoppas jag att Sverige och EU kan driva. Jag ser gärna att ministern kvitterar det.

Det finns sedan 2012 en överenskommelse om att medlemsländerna frivilligt ska inkomma med handlingsplaner till ICAO. Transportstyrelsen inkom å Sveriges vägnar med en sådan i fjol. Jag är nyfiken, herr talman, på att höra vilka åtgärder ministern tycker är viktigast i den handlingsplanen och hur arbetet fortskrider.

Anf. 84 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! På den sista frågan får jag bli svaret skyldig, då jag inte har tagit del av den handlingsplanen. Men det ska jag naturligtvis göra.

I övrigt vill jag understryka behovet av att både Sverige och hela EU driver på i de här frågorna. Det är oerhört viktigt. Även om Parisavtalet inte omfattade flyget, vilket man kan beklaga, skulle jag ändå säga att man här kan luta sig mot Parisavtalet på lite olika sätt. Det är ett väldigt tydligt ställningstagande och beting för världssamfundet i hanteringen av klimathotet och bör rimligen också kunna användas som en hävstång i förhandlingarna i ICAO.

För regeringens vidkommande ska Sverige fortsätta ha en pådrivande och mycket aktiv roll i de förhandlingar som pågår på internationell nivå. Det gäller att vi intar den rollen på ett väldigt tydligt sätt inom sjöfartens område, inom flygets område och egentligen inom alla de områden där vi ser att vi kan göra det. Vi tänker göra det även i den här frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 85 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Johan Hultberg har frågat mig om jag har för avsikt att ta initiativ till en lagstadgad definition för bilpoolbilar och när ett sådant förslag i så fall kan förväntas.

Johan Hultberg har även frågat om jag är beredd att verka för att kommunerna ska få bättre verktyg, till exempel i form av en rätt att ta ut utsläppsdifferentierade parkeringsavgifter, för att påskynda omställningen och sänka transportsektorns utsläpp.

Jag delar Johan Hultbergs uppfattning att det är viktigt att minska transportsektorns utsläpp. För att nå minskade utsläpp behöver vi bland annat ställa om fordonsflottan från fossila drivmedel. Regeringen arbetar därför aktivt med ett brett spektrum av åtgärder.

Regeringen har till exempel tagit flera initiativ för att främja miljöbilar, däribland utredningen om ett svenskt bonus–malus-system för att främja rena bilar samt ett klimatinvesteringsstöd, det så kallade Klimatklivet, där investeringar görs i bland annat laddinfrastruktur för elbilar.

Regeringen har även nyligen gett Transportstyrelsen i uppdrag att föreslå hur dagens miljözonsbestämmelser kan utvecklas för att bättre bidra till att miljökvalitetsmålen och målen för transportpolitiken uppnås. Transportstyrelsen ska bland annat utreda hur miljözoner kan användas för att premiera tysta och emissionsfria fordon. Uppdraget ska redovisas senast den 30 september 2016.

En ökad användning av bilpooler är en tänkbar åtgärd för att minska trängseln och utsläppen, särskilt i våra storstäder. Näringsdepartementet har även uppmärksammat på att det i nuläget saknas en legaldefinition av begreppet ”bilpoolsbil”, vilket i dagsläget kan utgöra ett hinder för att skapa en anpassad lagstiftning.

Anf. 86 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Jag får väl tacka ministern för svaret, även om det i ärlighetens namn bär emot en smula. Det svar som ministern gav var nämligen långt ifrån vad jag hade hoppats på, faktiskt också långt ifrån vad jag hade trott. Jag ställde bland annat en rak fråga om huruvida regeringen har för avsikt att ta initiativ till en lagstadgad definition för bilpoolsbilar och när ett sådant förslag i så fall kan tänkas komma hit till riksdagen. Nu svarar ministern att Näringsdepartementet har ”uppmärksammat på att det i nuläget saknas en legaldefinition”, vilket ”kan utgöra ett hinder för att skapa en anpassad lagstiftning”.

Herr talman! Jag är besviken över ministerns svar, måste jag säga. Detta är ingen ny fråga och inget nytt problem, utan detta är välkänt och har diskuterats i flera år. Jag är den förste att säga att jag tycker att det är beklagligt att alliansregeringen inte hann med att lägga fram ett sådant förslag under vår tid. Men regeringen har enligt ministerns svar inte för avsikt att återkomma till riksdagen med ett förslag till definition, och det finner jag anmärkningsvärt. Men jag ger ministern en chans till. Kommer regeringen att ta initiativ till en lagstadgad definition för bilpoolsbilar?

Herr talman! För den som inte har stött på den här frågan tidigare kan den te sig en aning bagatellartad. Men det är den faktiskt inte. Om man som jag och Moderaterna vill stödja användandet av bilpooler och skapa bättre villkor för dessa är en definition viktig. Det är den för att en definition bland annat krävs för att kommuner ska ha möjlighet att peka ut särskild gatumark för parkering enkom för bilpoolsbilar.

Herr talman! Innan vi trasslar in oss i en diskussion om exakt hur vi ska underlätta för bilpooler finns det anledning att nämna några ord om varför det är viktigt. Av Sveriges utsläpp av växthusgaser kommer omkring en tredjedel just från transportsektorn.

Under Alliansens tid hände fantastiskt mycket positivt på området. Äntligen fick vi fart på omställningen av den svenska fordonsflottan. Vi såg en miljöbilsboom, att användningen av biodrivmedel ökade och att utsläppen från privatbilismen för första gången understeg 1990 års nivåer.

Herr talman! Det är alltså så att vägen fram till den av Alliansen uppsatta visionen om en fossiloberoende fordonsflotta 2030 är väldigt lång. Vi måste göra fantastiskt mycket mer. Ett steg på vägen är att underlätta för fler bilpooler.

Varför då? Jo, därför att undersökningar och forskning tydligt har visat att bilpooler bidrar både till sjunkande utsläpp och till mindre trängsel. Detta är ett sätt att slå två flugor i en smäll. Vi har ett växande problem i våra växande städer med trängsel, såsom här i Stockholm och i ministrernas hemstad Göteborg. Då kan bilpoolerna vara en viktig del.

Herr talman! Jag måste ändå fråga ministern: Vad har regeringen för ambitioner när det gäller bilpooler? Vill man skapa bättre förutsättningar för bilpooler att vara en del av bygget av hållbara städer och en del av lösningen på klimatutmaningen?

Vi ser att bristen på definition är ett stort hinder. Göteborgs stad, ministrernas hemkommun, har under många år jobbat för att få möjlighet att reservera parkeringsplatser just för bilpooler men har gått bet på grund av att det saknas en definition. Kommer regeringen att återkomma till riksdagen med ett sådant förslag?

I detta anförande instämde Erik Ottoson (M).

Anf. 87 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag kan konstatera att vi ännu inte har haft åtta år på oss att leverera i den här frågan. Vi får säkert anledning att återkomma. Det är precis som Johan Hultberg säger. Det är en viktig fråga att få en definition.

Precis som i den tidigare interpellationsdebatten handlar det om att vidta åtgärder på en lång rad områden och inte tro att åtgärder bara i det ena eller andra spekrat kommer att ge resultat. Det gäller att hitta väldigt många olika morötter och piskor, lagstiftning, regelverk och möjligheter för att vi ska ställa om transportsektorn, och det behöver gå ganska fort.

När det gäller just bilpooler finns det ganska många sorters bilpooler. Det gör att det kan vara svårt att hitta en definition som passar alla. Det finns företag som bedriver det som näringsverksamhet. Det finns små ideella föreningar och en lång rad olika typer av samutnyttjande av bilar.

Det man kan konstatera är att bilpoolsbilar har den fördelen att de kan vara mer utnyttjade, det vill säga att de inte står still fullt lika mycket av tiden. Det gör att de inte heller riktigt har samma behov av parkeringsplatser. Man har också möjlighet att förnya bilparken lite oftare om man är fler som står för investeringen, och så vidare. Det ger också förutsättningar att bidra till minskad trängsel.

På samma sätt är det viktigt att kunna ha ett regelverk som underlättar för alla åtgärder som bidrar till minskad klimatpåverkan och minskad miljöpåverkan också ur andra aspekter. Det gäller inte enbart klimatfrågor. Det finns utsläpp av partiklar, svavel och en hel del annat som också behöver åtgärdas.

För några år sedan arbetade man ganska intensivt med detta. Det var ett antal kommuner som införde gratis parkering för miljöbilar. Sedan har det visat sig inte vara lagligt, men det var ändå i bruk under flera år. Det man tyvärr såg var att man visserligen fick en stor ökning av antalet miljöklassade bilar. Men till slut var städerna nästan igenkorkade eftersom det på varenda tiominutersparkering stod miljöbilar under ganska lång tid.

I stadskärnorna kanske biltrafik överlag kanske inte är så önskvärd. När man föreslår åtgärder gäller det att man vidtar åtgärder som bidrar till både minskad trängsel och minskad klimatpåverkan.

Anf. 88 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Det är alldeles riktigt att det även på detta område krävs en uppsjö av åtgärder för att minska utsläppen från transportsektorn, och i det här fallet framför allt från privatbilismen som vi nu debatterar.

Herr talman! Jag kan tyvärr konstatera att den nuvarande regeringen just nu för en politik som snarare tar oss längre från än närmare målet om en fossiloberoende fordonsflotta. Regeringens politik har lett till att det sedan årsskiftet är 20 000 kronor dyrare att köpa laddhybrid, att det är dyrare att ha miljöbil som tjänstebil och att det också är dyrare att tanka förnybara drivmedel vid macken.

Nu har regeringen precis i dagarna gått ut med att man har insett att den skattehöjning på etanol och biodiesel som man genomförde i höstas var felaktig och att man backar från den. Tyvärr kommer det misstaget att korrigeras först i augusti enligt regeringens förslag, vilket är olyckligt. Det är också svårt att förstå varför det ska dröja så länge. Vi ser nu att biodrivmedelsmarknaden totalt håller på att kollapsa på grund av regeringens skattepolitik. Därför måste regeringen verkligen skyndsamt agera i frågan.

Herr talman! Jag går tillbaka till bilpoolerna. Det är jätteviktigt att skapa bra förutsättningar för bilpooler. De bidrar till att förbättra luftkvaliteten i våra städer tack vare att bilpoolerna i regel använder bättre och nyare motorer och inte sällan el- eller laddhybrider.

Statistiken är tydlig med att bilpoolsbilar ersätter ett stort antal vanliga bilar. Vissa undersökningar säger att en bilpoolsbil ersätter så många som 30 bilar. Det tror jag är en överdrift. Trafikverket brukar tala om att en bilpoolsbil ersätter åtminstone fem bilar. Det tror jag är en mer korrekt bedömning.

Trafikverket har också beräknat hur stora koldioxidutsläppsminskningar som en bilpoolsbil bidrar med och kommit fram till att det i genomsnitt är ungefär ett halvt ton. Det är tack vare att bilpoolsbilarna i regel är nyare,

bättre och energieffektivare. Men det är också tack vare att bilpoolsanvändningen leder till att jag som bilist planerar mitt körande bättre.

Jag kanske tar en och annan mindre spontan biltur och i större utsträckning cyklar eller åker kollektivt. Det leder helt enkelt till ett minskat bilresande och således till lägre utsläpp. Jag och Moderaterna tror att bilpooler är ett viktigt verktyg i arbetet för hållbarare städer, lägre klimatutsläpp och också för en bättre luftkvalitet.

Herr talman! Jag lyfter i min interpellation också upp frågan om differentierade parkeringsavgifter. Kring den frågan problematiserade ministern lite grann i sitt andra anförande. Hon sa att det blev bekymmer när kommunerna lät miljöbilar ställa sig på tiominutersparkeringarna.

Jag och Moderaterna tror att vi ska visa tilltro till Sveriges kommunpolitiker. Sveriges 290 kommuner har olika förutsättningar. Det är bättre att vi delegerar beslutsmakten till kommunerna att utforma kloka och bra regler.

Det kanske var en dum idé att låta miljöbilar ställa sig på tiominutersparkeringar. Men det jag lyfter fram i min interpellation är en möjlighet att ta ut miljödifferenterade parkeringsavgifter. Det tror jag hade varit ett viktigt verktyg.

Jag hoppas att regeringen är beredd att ge kommunerna det verktyget. Det saknar de i dag. Jag ser att min kollega Jesper Skalberg Karlsson nu kommit in i kammaren. Han är från Gotland. Det är en kommun som har försökt att införa miljödifferenterade parkeringsavgifter. Men de har tyvärr fått nej eftersom det är i strid med lagstiftningen.

Jag hoppas att infrastrukturministern och regeringen är beredd att åtgärda den lagstiftningen så att det blir möjligt för kommunerna att föra en aktiv politik när det gäller att skapa hållbara städer och transportsystem med lägre klimatpåverkan.

Anf. 89 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Beskattningen av alternativa drivmedel var inte en del av regeringens skattepolitik på området, vilket jag tror att Johan Hultberg är väl medveten om. EU gjorde bedömningen att det var konkurrenssnedvridande att ha en mer förmånlig beskattning av biodrivmedel än av fossila drivmedel.

Apropå den tidigare diskussionen om EU och internationella regelverk är det här ett område där man behöver se över de regler som styr EU:s regelverk i det här avseendet. Vi vill även framgent kunna ha möjlighet att styra med skatter och andra typer av ekonomiska styrmedel. Det vore oerhört olyckligt om EU å ena sidan lägger fram ett krav på medlemsstaterna att ta fram en utbyggnadsstrategi för alternativa drivmedel och å andra sidan gör det omöjligt för medlemsstaterna att med ekonomiska incitament öka marknadsförutsättningarna för dessa drivmedel. Där tror jag alltså att vi är helt överens.

Det är positivt att vi nu har fått möjlighet att åtminstone under en period göra som vi vill med den skatten. Jag hoppas också att vi får en mer långsiktig inställning inom EU för att det ska hanteras på det sättet, så att medlemsstaterna får den friheten.

När det gäller bilpooler är det inte förbjudet att ha bilpoolsbil i dag. Bilpooler ökar dessutom. Jag håller med om att det skulle underlätta att få en tydligare definition av vad en miljöbil är och hur man legalt ska betrakta den för att man ska kunna styra olika typer av förmåner mot just bilpoolsbilar. Men det är inte på något sätt avgörande för att utvecklingen ska kunna fortsätta. Det har skett en utveckling, och det kommer alldeles säkert att fortsätta ske en utveckling.

Jag tror precis som Johan Hultberg att vårt sätt att använda bilen förändras, framför allt i våra större städer. Där ser allt fler att man inte har behov av en bil varje dag. Man åker buss eller tunnelbana eller cyklar – eller vad man nu gör – till jobbet. Sedan behöver man kanske en bil på helgen när man ska åka och storhandla eller hälsa på släktingar. Då har man inte heller behov av att äga en bil på samma sätt.

Vi kan nog förvänta oss att den utvecklingen kommer att fortsätta, i synnerhet om vi bygger ut kollektivtrafiksystemen ännu mer, gör det enklare och säkrare att cykla och vidtar en lång rad andra åtgärder. Då är det tveksamt om vi samtidigt ska göra det enklare att använda bilen i våra stadskärnor.

Det finns ett behov av att minska bilens klimatpåverkan där bilen är helt nödvändig, det vill säga framför allt i glesbygd. Men i stadskärnorna är det inte bara ett klimatproblem. Där är det ett miljöproblem på andra sätt, det vill säga trängsel och trafiksäkerhetsproblem. Då skulle man kunna använda gatumark på ett betydligt bättre sätt än till parkeringsplatser.

I det avseendet tror jag att man behöver arbeta med flera olika instrument för att få mer liveable cities – på ren svenska. Man behöver kanske arbeta på lite andra sätt än att förenkla för bilar att parkera i staden.

Anf. 90 JOHAN HULTBERG (M):

Herr talman! Det handlar om att underlätta för bilpooler att parkera, på bekostnad av vanliga bilar. Vi vet att en bilpoolsbil i regel ersätter åtminstone fem vanliga bilar. Således leder det till mindre trängsel här i Stockholm, Göteborg eller Malmö och andra snabbväxande städer såsom min egen, Europas grönaste stad Växjö. Jag tycker att detta är en viktig fråga och någonting som regeringen borde agera på.

Ministern försvarade sig lite i sitt första inlägg med att regeringen inte har haft åtta år på sig att återkomma till riksdagen med en definition. Det är alldeles riktigt. Men regeringen har mycket material på sitt bord, tack vare de initiativ som alliansregeringen tog. Vi vet att FFF-utredningen, *Fossilfrihet på väg*, innehåller tankar om hur man kan underlätta för just bilpooler.

Tyvärr fastnar det ofta på grund av avsaknad av en definition. Om vi ska kunna gå vidare med att underlätta för parkeringar eller ändra skatte-reglerna, förmånsbeskattningar och allt möjligt, krävs det en definition för att vi ska kunna veta vilka bilar vi vill underlätta för. Vad som är en bilpoolsbil är, som ministern säger, inte alldeles givet. Därför behövs en definition.

Vi ser en snabb utveckling på området, inom delningsekonomin, med Uber och olika former av bildelningstjänster och samåkning. Var går gränsen mellan en bilpool och att jag och ministern helt enkelt gör upp om att samåka? Det är inte alldeles självklart. Det behövs en definition. Regeringen måste ta ett sådant initiativ.

Herr talman! Vi har många bollar i luften. När det gäller skatten var det inte EU som sa till Sverige att höja skatten. Det var regeringens tolkning av statstödsreglerna som gjorde att man lade fram förslag. Den tolkningen var felaktig. Jag är glad över att regeringen kryper till korset och erkänner sitt misstag. Jag kan tyvärr konstatera att det har fått förödande konsekvenser.

Jag uppmanar regeringen att försöka agera mer skyndsamt än att vänta med en skatteförändring till augusti. Vi ser nämligen att drivmedelsmarknaden håller på att kollapsa.

Anf. 91 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi har redan konstaterat att det krävs många olika åtgärder på det här området. Regeringen vidtar också många olika åtgärder.

Vi satsar 1,2 miljarder mer per år på järnvägsunderhållet plus ytterligare 100 miljoner per år för järnväg i landsbygd. Det gör det möjligt för fler att lita på att tågen kommer i tid. Det gör i sin tur så att pendling med tåg blir mer attraktivt.

Vi har infört stadsmiljöavtal där staten kan medfinansiera kollektivtrafiklösningar, vilket också bidrar till ökat bostadsbyggande. I Sverigeförhandlingen, som har nämnts tidigare, förhandlar man om kollektivtrafiklösningar i våra storstadsregioner.

Vi har en ny och något skarpare miljöbilsdefinition som gör så att priset på elbilar, som tidigare har varit högt, faktiskt har kommit ned en bit. Då får fler möjlighet att efterfråga det som är den renaste – så här långt i alla fall – formen av miljöbil. Vi utreder vägslitageskatt. Och vi utreder bonus–malus-system.

Vi har en lång rad åtgärder för att sammantaget få en utveckling mot en bättre klimatanpassad fordonsflotta i Sverige. Till det ska läggas det klimatinitiativ som kallas Klimatklivet. Där kan bland annat kommuner få stöd för att bygga fler laddstationer för elbilar. Det pågår alltså väldigt mycket på området. Jag tror att vi kommer att behöva göra ännu mer. Parkeringar och bilpoolsbilar är naturligtvis en del i det arbetet.

Vi ska verkligen inventera varje område för att vi 2050 ska ha noll fossila utsläpp i Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2015/16:459 om lastbilar som väger 90 ton

Anf. 92 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Erik Ottoson har frågat mig om jag på något sätt avser att möjliggöra för kommersiell trafik eller testverksamhet med lastbilar som väger omkring 90 ton. Erik Ottoson har också frågat mig vilka delar av näringslivet som, om jag kan tänka mig en testverksamhet med lastbilar på ca 90 ton, kan tänkas få delta i och bidra till den testverksamheten, och under vilka förutsättningar.

När det gäller lastbilar med en totalvikt på 90 ton har regeringen inga planer på att tillåta dessa generellt på det allmänna vägnätet. Regeringen har redan beslutat att höja den tillåtna totalvikten från 60 till 64 ton, och frågan om att inrätta en bärighetsklass för lastbilar på 74 ton bereds nu i Regeringskansliet.

Regeringen har tidigare uttalat att vi är generellt positiva till att tillåta tyngre lastbilar, under förutsättning att det leder till mindre miljö- och klimatpåverkan, effektivare transporter och nytta för näringslivet och att kostnaderna för anpassning av infrastrukturen står i relation till den ökade samhällsnyttan.

Regeringens ambition är att minska miljöpåverkan från transportsektorn, och regeringen vill se en överflyttning av långväga transporter, inklusive gods, från väg till järnväg och sjöfart.

Det pågår i dag testverksamhet med tyngre och längre fordon. Merparten av testerna har hittills avsett transporter av rundvirke. Men även fordon som fraktar styckegods, flis, papper och stål ingår i testerna. Dessa tester ingår som en del i det så kallade HCT-programmet som är ett forsknings- och innovationsprogram som bedrivs i bred samverkan mellan Trafikverket, Transportstyrelsen, näringsliv och akademi. Varje part i samarbetet ingår i kapacitet av sin egen verksamhet och dess syften.

Anf. 93 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet för svaret!

Frågan om tyngre lastbilar är något som har varit lite av en pingpong-match i politiken, där vi brukar beskylla varandra för att ha varit saktfärdiga. Nu ser det ut som att vi ändå verkar ha någon form av målbild i sikte vad gäller 74 ton – äntligen, får man väl då tillägga, herr talman.

Det som interpellationen är sprungen ur är ett samtal som jag hade tidigare i år med en ägare av ett sågverk i Norrbotten som beskrev för mig att man på ett ganska bra sätt skulle kunna skapa mer miljöeffektivitet och färre fossila utsläpp vid sina transporter om man fick öka effektiviteten i sin lastbilsverksamhet. Jag började då nysta lite grann i det där och insåg ganska snabbt att en väldigt stor del av de lastbilstransporter vi har i det här landet går från punkt A till punkt B, fram och tillbaka, enligt en tydligt predefinierad rutt. Man talar då snarare om skytteltrafik än den generella trafik som jag tror att många tänker på när man tänker lastbilstransporter. Den sortens trafik konkurrerar inte på något sätt med järnvägen, eftersom det inte är helt ovanligt att den här sortens trafik går från en industri- eller lagerläggning till en järnvägsstation för omlastning och sedan vidare på järnväg vidare ut i landet eller till exempel till hamn för omlastning för att gå vidare med sjöfart.

Jag skulle önska att statsrådet utvecklade lite grann sina tankar och regeringens ställningstaganden i frågan om att tillåta ännu tyngre fordon, kanske inte generellt på den svenska järnvägen men att eventuellt ha någon form av tillståndprocess för specifika sträckor och speciella syften på de sträckorna, så att vi på ett bättre sätt kan använda den lastbilstrafik som vi trots allt måste ha.

Det finns inte järnväg överallt i det här landet. Det finns stora delar av landet som inte har den järnvägsstillgång som vi är bortskämda med i storstadsregionerna. Under alla omständigheter är det väldigt få industrier som har spår hela vägen in till industriområdet och därför inte behöver några

lastbilstransporter från produktion till vidaretransport med järnväg eller, för den delen, via sjöfart.

Skulle det enligt regeringens sätt att se det vara tänkbart att skapa en tillståndsprozess för att ge detta tillstånd till näringsidkare och företag? Det skulle kunna bidra till att vi möter klimatmålen.

Anf. 94 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det finns i dagsläget inga planer från regeringens sida på att tillåta 90-tonslastbilar på våra vägar. Däremot pågår det ett beredningsarbete för att inrätta en ny bärighetsklass om 74 ton, som vi som sagt har debatterat många gånger. Det pågår också en testverksamhet med 90 ton. Det är väl rimligt att avvakta resultatet av de testerna för att se om man eventuellt ska gå vidare och i så fall om man kan tänka sig en sådan modell som Erik Ottosson efterfrågar. Men då tror jag att man måste göra precis det som jag säger i mitt interpellationssvar, det vill säga ställa den nytta som går att få ut av en sådan tillståndsgivning mot det slitage som den typen av transporter skulle ge upphov till. Det går inte att svara på det i dagsläget utan att ha utrett både vad den här typen av tunga transporter ger för slitage och vilken typ av bärighetsåtgärder som skulle behövas för att kunna tillåta ett sådant förfarande. Den frågan är för tidigt väckt.

Däremot ser jag mycket fram emot att ta del av resultatet av testverksamheten och indikationer på om det här är en framkomlig väg eller inte. Något generellt tillstånd att köra 90-tonsekipage på vägarna i Sverige kommer det inte att bli fråga om, utan det skulle i så fall vara vissa typer av väldigt avgränsade transporter som skulle kunna komma i fråga. Men låt oss först avvakta vad man kommer fram till i testverksamheten.

Sedan ska det i rimlighetens namn sägas att här handlar det inte enbart om att tillåta allt tyngre fordon, utan det handlar också om att ställa om fordonsflottan som sköter de här transporterna. Där kan man åstadkomma väldigt stora effekter på inte minst klimatutsläpp genom att gå över från konventionella drivmedel till biodrivmedel. I förlängningen kanske det också finns möjlighet att utveckla andra typer av drivmedel för just den här typen av transporter som går mellan två ändpunkter i någon form av skytteltrafik.

Det handlar inte heller enbart om klimatpåverkan, utan det handlar också om trafiksäkerhet och hur snabbt man får stopp på ett sådant ekipage på smala vägar där man kan få möten.

Innan man kan svara på frågan behöver man dels göra en ordentlig utvärdering av testverksamheten, dels eventuellt utreda vidare vilka konsekvenser en sådan förändring skulle kunna få.

Anf. 95 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för det utvecklade svaret!

Jag börjar med frågan om miljöpåverkan. Att reducera antalet fordon och att tillåta en tyngre last per fordon är i sig något som förbättrar förutsättningarna att sänka koldioxidutsläppen per transporterat ton eftersom du endast behöver ett fordon. Självfallet blir det då en liten marginalökning per fordon, men du får en högre effektivitet i din transport om du har ett fordon som transporterar mer.

Det här skapar inte bara mer effektivitet, utan det skapar också ett bättre personalutnyttjande. I stället för att köra tre lastbilar som väger 60 ton kan du köra två lastbilar som väger 90 ton och därmed också reducera dina kostnader för underhåll och personal.

Vad gäller slitaget på vägen och trafiksäkerheten är det avhängigt ekipagens konstruktion. I kraft av regering som beslutar om förordningar har man ju möjlighet att ställa tekniska krav så att trafiksäkerheten tillgodoses och så att det inte blir mer slitage på vägarna än vad det hade varit annars.

Herr talman! Bromssträckor har att göra med mängden kontaktyta med vägen kontra vikten. Det har alltså med antalet hjul och hjulaxlar att göra och inte bara med vikten att göra. Det har även att göra med kvalitet på bromsar. Det är inte så att tyngre lastbilar per definition har en längre bromssträcka. Det är inte korrekt, enligt fysikens lagar.

Låt mig ställa frågan till statsrådet, som ändå verkar ha en hyggligt positiv inställning till detta, även om hon inte hoppar av lycka: Skulle man kunna tänka sig att inom ramen för en sådan här framtida verksamhet, om man nu är intresserad av vilka drivmedel fordonen går på, också ställa krav på vilken sorts drivmedel sådana här tunga lastbilar skulle behöva gå på? Man får då kanske beskriva det här, i alla fall i ett inledande skede, som ett undantag från de vanliga reglerna som vi har för våra fordon och då kunna ställa ytterligare krav.

Jag tror att det finns goda förutsättningar att ha en bra dialog med näringslivet i den här frågan, framför allt i de glesare delarna av vårt land. Jag är ganska säker på att den här typen av fordon skulle kunna innebära ökad effektivitet. Sägverksägaren strax utanför Piteå som var ursprunget till interpellationen kunde bara genom att övergå till att köra lasten på 90-tonslastbilar uppfylla hela sitt miljömål. Det är en stor effektivisering i både miljöhänsen och i företagsekonomiskt hänsen.

Min följdfråga till statsrådet blir då om hon skulle kunna tänka sig att skynda på processen. Det här försöket har pågått under en ganska lång tidsperiod. Om försöket får ett gott utfall, är hon då beredd att gå vidare med detta utan fördröjning?

Anf. 96 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Det var lite det jag försökte tala om i mitt tidigare svar. Innan vi vet mer om vilka kostnader som skulle vara förbundna med en sådan här förändring blir det nästan spekulativt att säga om vi ska gå vidare eller inte. Låt oss först få veta hur testverksamheten har utfallit.

Det handlar inte bara om slitage utan om bärighet. I detta fall behöver kostnaden för att säkerställa bärighet på en tillräckligt stor del av vägnätet ställas mot den nytta man kan uppnå med detta jämfört med andra åtgärder som vi kan vidta i andra delar av transportsystemet för att nå klimatnyttan.

Varje gång det handlar om att göra investeringar behöver man ställa nytta mot kostnad, och det är rimligt att man gör det även i detta fall. Därför är jag inte beredd i dag att tala om ifall vi kommer att gå vidare med frågan om ännu tyngre lastbilar eller inte. Det är avhängigt av bedömningen när man har utvärderat testverksamheten och tittar vidare på vad som skulle kunna komma ut av en sådan förändring och ställer nyttan av en sådan åtgärd mot kostnaden.

Dessa frågor har vi inte svar på, och därför har jag inte heller för avsikt att peka ut någon riktning i det avseendet.

Anf. 97 ERIK OTTOSON (M):

Herr talman! Jag tackar statsrådet. Vi är ändå hyggligt överens om i Sveriges riksdag och i politiken rent generellt att varje transportslag ska bära sina egna kostnader.

En del i en sådan här tillståndprocess skulle kunna vara att gå igenom om bärigheten på den aktuella sträckan är så pass god att den tillåter så tunga fordon. Gör den inte det är det inte orimligt att en sådan tillståndprocess skulle utmynna i ett avslag eller i ett föreläggande om att det företag eller den grupp av företag som vill använda vägsträckan för den sortens fordon får vara med och investera i bärighetsförstärkningar på de vägar eller broar som är aktuella.

Låt mig i mitt sista inlägg göra ett medskick till statsrådet. Givet att man har en tillståndprocess på detta vis för denna sorts fordon skulle broar som inte klarar 90-tonskravet men 60-tonskravet kunna användas eftersom de ska kunna klara av att två 60-tonsfordon möts på bron. 60 plus 60 är 120, vilket är mer än 90. Om man då i tillståndet skulle villkora att endast ett fordon i taget får befinna sig på bron skulle det kunna fungera alldeles utmärkt, och vi skulle kunna använda vår infrastruktur utan ökade kostnader.

Det är mitt medskick till statsrådet. Jag hoppas att hon är villig att ta med sig detta och att vi tillsammans kan försöka driva på utvecklingen för att få en ännu mer effektiv lastbilstrafik på de platser där vi inte har sjöfart eller järnväg som kan ta dess plats.

Anf. 98 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Den här interpellationsdebatten blev nästan en sorts brainstorming för att hitta ganska detaljerade lösningar på den utmaning vi har, och jag tar naturligtvis med mig alla goda idéer.

Vi har stora utmaningar framför oss vad gäller att ställa om transportsektorn för att bli mer hållbar socialt, ekonomiskt och inte minst ur miljösynpunkt. Här har vi mycket mer att göra. I det fortsatta arbetet kommer det att vara väsentligt att vi både inventerar en bredd av åtgärder och att vi är beredda att ta beslut om många olika saker. Det kan handla om allt från regleringar, lagstiftning och begränsningar till olika typer av morötter och incitamentsskapande åtgärder och att verkligen utnyttja hela skalan av åtgärder för att nå målen.

I det arbetet bör man rimligen ställa sig frågan vilka de mest effektiva metoderna för att nå målen är. Om det visar sig att ännu tyngre lastbilar är en sådan åtgärd är jag definitivt beredd att titta vidare på det. Men i dagsläget, vilket inte minst vår diskussion visar, är det lite för många frågetecken och lite för oklart för att kunna ta tydlig ställning för en sådan utveckling.

Vi har snart ett beslut om en ny bärighetsgräns på 74 ton. Jag tror att det är en bra början. Redan det kommer att innebära ett behov av bärighetsåtgärder. Låt oss se vad det ger, så kan vi eventuellt gå vidare sedan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 99 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Emma Wallrup har frågat mig om jag avser att förlänga eller utöka remisstiden för inriktningsunderlaget samt låta klimatrapporten ingå som en del i hela inriktningsunderlaget.

Emma Wallrup har även frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att försäkra mig om att fossiloberoende fordonsflotta år 2030 bör vara en utgångspunkt inför infrastrukturplaneringen 2018–2029 och om jag delar bedömningen att minskad biltrafik bör vara en utgångspunkt inför infrastrukturplaneringen 2018–2029.

Slutligen har Emma Wallrup frågat mig om jag avser att vidta några ytterligare åtgärder inför infrastrukturplaneringen 2018–2029 med anledning av den höjda ambitionsnivån i klimatöverenskommelsen som slöts i Paris.

Den 30 november 2015 avrapporterade Trafikverket sitt inriktningsunderlag inför den långsiktiga infrastrukturplaneringen för planperioden 2018–2029. En grundläggande utgångspunkt för regeringens uppdrag var att infrastrukturen, som en väsentlig del av transportsystemet, ska planeras, utvecklas och förvaltas så att det övergripande transportpolitiska målet och de jämbördiga funktions- och hänsynsmålen nås.

En viktig bakgrund till uppdraget var även regeringens mål om att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020 och att minst 250 000 nya bostäder ska byggas till år 2020, visionen att Sverige år 2050 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser och regeringens ambition att miljöpåverkan från transportsektorn ska minskas.

Trafikverket har meddelat att den rapport Emma Wallrup tar upp är ett kunskapsunderlag där alla relevanta delar är inarbetade i inriktningsunderlaget, som har överlämnats till regeringen.

Regeringen har inte för avsikt att förlänga eller utöka remisstiden för inriktningsunderlaget.

Regeringen har tagit ställning till att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer och att Sverige ska ha en fossilfri fordonsflotta.

Min bestämda uppfattning är att fokus måste riktas mot att minska utsläppen av växthusgaser. Det är vidare angeläget att prioritera åtgärder som främjar gång, cykling och kollektivtrafik samt överflyttning av godstrafik till järnväg och sjöfart.

Infrastrukturplaneringen är ett verktyg i arbetet för att minska transportsystemets klimatpåverkan. Regeringen genomför och planerar att genomföra en mängd andra åtgärder. Som exempel kan jag nämna utredningar om vägsplitageskatt och bonus–malus-system, stöd till utbyggnad av laddinfrastruktur och en nationell cykelstrategi.

Regeringen satsar 1,24 miljarder kronor extra på järnvägsunderhåll varje år mellan 2016 och 2018 och 850 miljoner kronor på fyra år till kollektivtrafik på landsbygd.

Samtliga dessa åtgärder kan bidra till att ta oss mot minskade utsläpp i transportsektorn och en minskad klimatpåverkan.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 100 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Inriktningsunderlaget för transportinfrastrukturplaneringen 2018–2029 har varit ute på remiss. Planen har stor betydelse för hur anslagen ska fördelas på bland annat järnväg och väg.

Underlaget är framtaget av Trafikverket efter direktiv av regeringen och utgör grunden för den kommande infrastrukturpropositionen, som kommer att beslutas av riksdagen. Detta var den del av underlaget som togs bort och som var målstyrd och inte prognosstyrd. Det är otroligt viktigt att vi arbetar med målstyrning om vi ska klara av att nå klimatmålen.

Rapporten publicerades bara några dagar innan remisstiden gick ut den 29 februari i år. Det är upprörande eftersom alla remissinstanser då inte har kunnat ta del av denna rapport som var målstyrd.

Detta oroar mig, och jag undrar hur regeringen ser på klimatmålen och på den gigantiska utmaning som vi står inför.

Det är anmärkningsvärt att ett sådant viktigt ämne undanhålls ända till veckan före remisstidens utgång. På det här sättet kan vi inte arbeta om vi ska nå klimatmålen. Vi har aldrig stått inför en större utmaning.

Nya siffror från Nasa visar att vi redan nu i februari hade plus 1,6 grader i genomsnittstemperatur i världen. Det är jätteallvarligt. Vi ser nu väderhändelser inträffa runt om i världen som orsakar bränder, översvämningar och andra väderkatastrofer.

Vi har gigantiska utmaningar framför oss, och vi måste ta detta på största allvar. Detta är ett läge när Näringsdepartementet, som är ansvarigt för att ta fram underlaget, måste vakna upp och inte fortsätta att satsa på mer väg i stället för järnväg i Sverige.

Det finns en term för detta att mer väg resulterar i mer biltrafik. Det kallas för inducerad trafik i forskningstermer, och det är för att forskarna vet att när man bygger mer väg kommer det fler bilar på vägarna. Just därför räcker det inte med att vi har ett bonus–malus-system och lite extra satsningar på järnvägsunderhåll.

Vi har en organisation som samlar alla stora företag i Sverige. De säger att om järnvägen inte fungerar kan de inte exportera sitt gods. Den nivå som vi nu ligger på i järnvägsunderhåll är bättre än vad borgarna hade, men den är långt ifrån bra. Det fattas 2 miljarder eller något sådant för att nå upp till den kapacitet som vi behöver se för att järnvägar inte ska behöva stängas ned runt om i Sverige, som Järnvägsfrämjandet nu varnar för.

Detta räcker inte. Vi måste ta krafttag om vi ska klara klimatutmaningen. Det står och väger om vi över huvud taget ska kunna ha en civilisation. Då är det anmärkningsvärt att man plockar bort en rapport som är den enda rapport som är målstyrd och som togs fram med anledning av den tredje frågan i regeringens inriktningsunderlag till Trafikverket.

Frågan gällde att man skulle titta på dels prognoser, dels vilka styrmedel man behöver för att nå klimatmålen. Den var inte mer målstyrd än så. Ändå klarar regeringen inte av att ta emot rapporten, framför allt inte Näringsdepartementet, som i dag kommer ut i medierna.

Detta är inte någon lekstuga. Det här är allvar. Vi har en hel planet att ta ansvar för.

Anf. 101 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Jag delar Emma Wallrups uppfattning att vi har ett stort ansvar och att vi har en planet att ta hand om.

Jag hade därför önskat att debatten handlade om vilka åtgärder som är mest verkningsfulla, vad vi verkligen behöver göra och hur vi ställer om transportsystemet på ett sätt som gör att vi når transportpolitikens övergripande mål om tillgänglighet, regeringens mål om jobb i hela landet och ökat bostadsbyggande samtidigt som vi når klimatmålen.

Nu får vi i stället en debatt som handlar om en underrapport som Trafikverket har haft som en del i sin kunskapsinhämtning inför att man ska skriva ett inriktningsunderlag för regeringens planplanering. Det tycker jag är väldigt tråkigt.

Jag kan nämna att remissinstanser har hört av sig till Näringsdepartementet och velat lämna synpunkter efter det att de tagit del av rapporten, som alltså inte – det vill jag understryka – är en del av Trafikverkets rapport till regeringen.

Trafikverket har naturligtvis använt en rad olika källor som stöd när de tagit fram rapporten till regeringen. Den rapport som finns omskriven i interpellationen har varit en sådan del av Trafikverkets underlag. Den har alltså inte kommit in som en självständig rapport till regeringen, utan det har varit ett arbetsmaterial inom Trafikverket. Det innebär att den inte har varit remitterad alls.

De remissinstanser som har hört av sig till Näringsdepartementet och önskat lämna synpunkter har fått svaret att det är fullt möjligt att göra detta efter det att remisstiden har gått ut. Då kan man lämna så kallade kompletterande synpunkter. Om remissinstanserna har andra synpunkter är det fullt möjligt att lämna dem, men vi kommer inte att förlänga remisstiden. Nu har rapporten varit diskuterad länge, och det har blivit en omfattande diskussion om form men väldigt lite om innehåll.

Man kan konstatera att regeringen har ett tydligt mål i uppdraget till Trafikverket, nämligen att beakta målet om att vi ska ha noll nettoutsläpp av växthusgaser 2050. Det står tydligt uttryckt i uppdraget.

Man kan också konstatera att Trafikverket berör dessa frågor i inriktningsunderlaget men konstaterar att infrastrukturplanering och byggnation är en ganska liten del av svaret på utmaningen, det vill säga att nå ett hållbart samhälle och noll nettoutsläpp av klimatgaser till 2050. Det kommer att krävas helt andra åtgärder för att nå dit.

Man kan även konstatera att minskad biltrafik kan vara ett viktigt instrument i vissa delar av vårt land. Men vi har också stora delar av Sverige där bilen i allra högsta grad är en förutsättning för såväl arbete som fritid och frihet för människor. Då kanske vi i första hand ska ge oss på utsläppen, inte människor som är beroende av bilen i sin vardag.

Anf. 102 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Jag blir väldigt upprörd över det jag får höra av Anna Johansson här, för hon lyssnar på fel delar av underlaget.

I en del påpekas att biltrafiken i städerna måste minska med 48 procent om vi ska klara målet om en fossilfri fordonsflotta 2030. Då menar man att vi minskar 80 procent, inte 100. Vi måste klara 48 procent därför att teknikutvecklingen inte kommer att ta oss ända fram, enligt professionella tjänstemän på Trafikverket. Järnvägstrafiken måste öka med 52 procent.

Vi har inte sett att man har gjort sådana prioriteringar under den borgerliga mandatperioden, precis, utan man har prioriterat väg före järnväg. Det är många i Sverige som är väldigt besvikna över det, bland andra de största företagen som är samlade i Näringslivets Transportråd.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att ni vill blunda för innehållet i rapporten, Anna Johansson, för det är vad du svarar mig. Jag vill inte se att vi efter denna mandatperiod har fortsatt att bygga mer väg än järnväg eller att vi har fortsatt att bygga så mycket väg att Trafikverkets egna klimatmål inte nås, vilket skedde förra mandatperioden enligt studier.

Detta är fruktansvärt viktigt. Jag är inte här för att bråka av en anledning som inte finns, utan jag är här och pratar i talarstolen just nu därför att jag värnar vårt klimat och att Sverige ska gå före. Som litet land i världen är det enda vi kan göra att gå före och visa att det går. Vi har potential, vi har välfärd och vi har resurser, bioenergi med mera.

Inte ens Sverige klarar av att släppa fordonsindustrin med handen. Jag tror att den kanske kan finnas med i detta – jag vet inte. I vilket fall som helst måste vi vända utvecklingen. Vi måste lyssna på den term som forskarna lyfter fram: inducerad trafik, alltså att när man bygger mer väg blir det fler bilar på dessa vägar.

Enligt Trafikverkets egna prognoser och studier och enligt många av verkets tjänstemän som jag själv har pratat med kommer vi inte att nå våra klimatmål om vi bygger mer väg. Då tycker jag att det är anmärkningsvärt att man inte tar klimatrappporten på allvar. Rapporten var ju ett svar på en fråga från regeringen, ett svar på frågan: Om vi har de prognoser vi har men ändå ska nå klimatmålen, vilka styrmedel behöver vi ha på plats för att nå målen om en fossilfri fordonsflotta till 2030?

Och så plockas rapporten bort, och du, Anna Johansson, svarar mig fortfarande utifrån ett helt annat underlag, som om inte detta underlag var väsentligt, trots att det togs fram med anledning av frågan från regeringen. Ni måste ta detta på allvar och framför allt prata med Näringsdepartementet om det, för det är där som det största problemet ligger.

Att skapa jobb i Sverige på ett hållbart sätt sker genom mer järnväg och mer kollektivtrafik. Infrastruktur och transporter är grunden i ekonomin, och bygger man inte detta hållbart får man problem. Då kommer vi att överskrida klimatgränserna när vi bygger en stark ekonomi. Men vi kan bygga en stark ekonomi om vi satsar på järnväg. Är det så svårt att förstå?

Ni kan själva prata med Näringslivets Transportråd, som samlar de största företagen i Sverige. Till och med de säger detta. Varför kan då inte Socialdemokraterna lyssna, framför allt inte Näringsdepartementet? Jag tror ärligt talat att Anna Johansson skulle vilja gå längre men att det är Damberg som stoppar.

Anf. 103 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Såvitt jag vet har Mikael Damberg över huvud taget inte varit involverad i den här frågan. Den rapport som Emma Wallrup hänvisar till och som många andra har hänvisat till är inte en självständig rapport utan ett underlag. Väsentliga delar av det underlaget har arbetats in i Trafikverkets svar till regeringen på det uppdrag som regeringen gav Trafikverket – att återkomma med underlag för en åtgärdsplanering.

Vi kommer naturligtvis att ta del av alla remissinstansers synpunkter. Men om man på allvar tror att alla transporter i vårt land som i dag sker på väg kommer att kunna ske på järnväg därför att man bygger fler spår, då tror jag att man kommer att få mycket svårt att nå klimatmålen. Jag tror att vi kommer att behöva jobba med många olika typer av åtgärder, som jag nämnde i den tidigare debatten som handlade om andra frågor. Det kan handla om bonus–malus-system för att ställa om fordonsflottan. Det kan handla om att bygga ut biodrivmedel. Vi har olika försök med elvägar, som kan vara en väg. Det finns en lång rad åtgärder som vi behöver vidta.

Men att människor på landsbygden kommer att ställa bilen därför att vi har byggt järnväg i storstäderna tror jag inte. Men jag ser fram emot att ta del av alla de underlag som kommer från remissinstanserna. Vi kommer självklart att fortsatt ha fokus på det som är det långsiktiga målet, nämligen att vi inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser år 2050.

Om man tittar på vad som har hänt inom fordonsindustrin och när det gäller omställning till andra drivmedel de senaste 20 åren kan man konstatera att det har gått oerhört fort. Det är något av ett genombrott för annan teknik än fossildrivmedel som har skett bara på de allra senaste åren.

Att nu säga att man med teknik inte kommer att kunna lösa de problem som vi har fram till 2050 – den spåkulan skulle jag gärna vilja ha. Med den snabba utveckling som vi har och med det stora fokus som vi har på att nå klimatmålen skulle jag inte våga uttala mig så tvärsäkert om att tekniken inte kommer att vara en viktig, bidragande faktor till att nå klimatmålen – utan att väsentligt begränsa människors frihet.

Anf. 104 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Jag undrar verkligen om regeringen kommer att ta in 2030-målet ordentligt i infrastrukturplanen. Det tycker jag är den största frågan. Jag vill verkligen se det på plats. Det är viktigt att vi tar fram kvantifierade delmål på vägen mot en fossilfri fordonsflotta år 2030. Den här infrastrukturplanen bör jobba med detta – det stöds av utredare såväl som av Trafikverkets egna handläggare – om vi ska nå klimatmålen.

Det är mycket allvarligt att regeringen i svar som jag har fått tidigare säger att man inte avser att sätta något datum för en fossilfri fordonsflotta. Om man inte gör det nu är det ingen som kan göra det framöver eftersom detta avgörs under den här planperioden. Det är upprörande om man inte tar det målet på större allvar. Nästa plan ska gälla just till 2029, så detta är sista chansen vi har. Det är den bollen ni har på ert bord.

Jag ber er ödmjukast: Titta noggrannare när ni tar fram den här planen och lägger fram förslaget! Gå igenom de styrmedel som föreslås i den här klimatrapporten, i resten av underlaget, både på tekniksidan och på vägsidan och järnvägssidan, för att vi faktiskt ska nå målet – det är det viktiga!

Det gäller att vi har en målstyrd planering, det som kallas backcasting, där man först tittar på var målet ligger och sedan tar fram delmål dit och tittar på exakt vad man behöver nå för att nå nästa mål, målet därefter och så vidare, för att faktiskt klara av att rädda den här planeten och lämna över den till våra barn så att de kan leva här precis som du och jag.

Anf. 105 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S):

Herr talman! Vi har ett stort ansvar i vår generation. Vi vet att tidigare generationer och också vår egen generation har överutnyttjat jordens resurser. Vi vet att vi, om vi fortsätter i kompassens riktning, kommer att föröda förutsättningarna för liv på den här planeten. Redan på ganska kort sikt kommer vi att se förödande konsekvenser av de klimatförändringar som vi upplever redan nu i form av extremväder, översvämningar, torka, svält och därpå följande stora migrationsströmmar – oerhört stora påfrestningar för vår värld.

Därför har vi ett enormt ansvar för att möta de klimatutmaningarna med aktiv politik och med omställning, där vi som ett rikt land har ett ansvar för att gå före och visa på lösningar.

Däremot ska vi naturligtvis i första hand göra det som är rimligt och möjligt och som ger bäst förutsättningar att nå målen. Då menar jag att det vore oerhört befriande att sluta prata form och börja prata innehåll. Vi behöver förhålla oss till en verklighet som ser ut som den gör. Vi kan inte önska bort saker som redan finns. Däremot kan vi påverka med de medel som vi har till vårt förfogande, och det ska vi göra.

Den rapport som vi har fått från Trafikverket är den vi har att arbeta utifrån. Till det kommer vi också att väva in de remissvar som vi får in.

Jag kan lova Emma Wallrup och alla andra som eventuellt lyssnar att regeringen kommer att ha stort fokus på att nå klimatmålen också när det gäller transportpolitiken framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2015/16:444 om ytterligare regelförenklingar för ett ökat bostadsbyggande

Anf. 106 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Ewa Thalén Finné har frågat mig om jag delar bedömningen att det behövs ytterligare regelförenklingar för att komma till rätta med bostadssituationen och i så fall vilka. Ewa Thalén Finné har vidare frågat mig om jag och regeringen kommer att ta initiativ till några regelförändringar i närtid för att snabba på byggprocesserna och riva hinder för byggande.

Regeringen har tagit en rad beslut för att göra det snabbare, enklare och billigare att bygga bostäder. Vi har förkortat överklagandeprocessen, lagt fram en ny bullerförordning, satsat på energieffektiva och klimatsmarta hyresfastigheter och inlett den största bostadssatsningen på över 20 år. Redan i år förväntas bostadsbyggandet vara det högsta sedan början av 1990-talet.

Regeringens ambition är att fortsätta driva på för förenklade byggregler för att snabba upp byggprocesserna. Det är i grunden samma bestämmelser i plan- och bygglagen som används oavsett om planprocessen tar ett halvår eller om den tar åtta år. Om och när det byggs beror i hög utsträckning på politisk vilja. Exempelvis byggs det fyra gånger mer per capita i Sundbybergs kommun jämfört med i Danderyds kommun.

En av orsakerna till att planprocessen ibland tar lång tid är att lagen tillämpas på ett ineffektivt sätt. När planprocessen tar lång tid beror det ofta på att det finns många motstående intressen. Ett sätt att förenkla och snabba upp planarbetet är därför att tydliggöra hur reglerna i plan- och bygglagen ska tillämpas. Ett konkret exempel på detta är att regeringen har gett Boverket i uppdrag att utarbeta en vägledning avseende hur kommuner och länsstyrelser i olika skeden av de kommunala planeringsprocesserna ska tillgodose plan- och bygglagens krav på att bebyggelsen ska utformas så att den inte blir olämplig i förhållande till människors hälsa, säkerhet, risken för olyckor med mera. Andra konkreta åtgärder som är under beredning är förslagen från Bostadsplaneringskommittén och Planprocessutredningen.

Enligt Boverkets prognos påbörjades 48 000 bostäder år 2015, vilket är en ökning med 25 procent jämfört med föregående år, och år 2016 påbörjas runt 53 500 bostäder. Även om bostadsbyggandet ökar snabbt är nivåerna inte tillräckliga för att motsvara befolkningsökningen. Det finns därför ett behov av att söka politiska överenskommelser om hur bostadsbyggandet kan etableras på en långsiktigt högre nivå. Regeringen har därför tagit initiativ till breda politiska samtal med Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Vänsterpartiet om hur vi ökar byggtakten. Inom ramen för dessa samtal kommer en rad konkreta förslag att diskuteras, bland annat regelförenklingar och regelförändringar för att snabba upp byggprocesserna. Det vore fel av mig att föregå dessa samtal genom att redan nu slå fast vilka konkreta åtgärder som bör genomföras.

Jag har stora förhoppningar på att samtalen ska leda fram till en överenskommelse om konkreta åtgärder. Med en sådan överenskommelse som grund bör det vara möjligt att åstadkomma verkningsfulla reformer i regelverket och därmed skapa hållbara förutsättningar för att öka bostadsbyggandet långsiktigt.

Anf. 107 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Herr talman! Jag börjar med att tacka statsrådet för svaret. Tyvärr blir jag lite ledsen. Vi befinner oss i en situation och i en tid då vi har gått från en bostadsbrist till en bostadskris, och jag tycker att regeringens förslag saknas.

Av svaret kan jag utläsa att statsrådet slår sig lite för bröstet och säger att man har lagt fram en rad förslag. Jag konstaterar att det är två förslag som har kommit till denna kammare. Det tycker jag inte känns tillräckligt.

Som vän av ordning kan man känna att vi ska sitta i samtal och diskutera förslag. Men det vore så mycket lättare att diskutera förslag om vi faktiskt vände och vred på olika förslag.

Moderaterna har presenterat över 20 olika förslag för att förenkla och snabba på processen för att få den byggklara mark som många efterfrågar. Egentligen säger alla aktörer att det största hindret för att fler bostäder ska kunna byggas handlar om att få fram mer byggklar mark.

Statsrådet säger i sitt svar att man har gett Boverket i uppdrag att tydliggöra tillämpningen av regelverket. De må vara bra. Men jag tycker att det är mer bekymmersamt att man inte också kan lyfta blicken och se att en del regelverk onekligen hindrar bostadsbyggande.

Här i Stockholm finns det över 30 olika hinder för att bygga. De ligger på varandra. Det handlar om allt från diken till kulturmiljöer. Jag säger inte att allt sådant ska tas bort. Men om vi seriöst kunde sätta oss ned, eller rättare sagt debattera detta i kammaren, och vända och vrida på vad som är väsentligt och vad som inte är väsentligt vore det bra. Att vi inte ska äventyra hälsa och säkerhet är en självklarhet, och det är knappast någonting som vi behöver diskutera.

Men jag saknar konkreta förslag, och jag saknar en konkret vilja att hitta förslagen till regelförenklingar och att diskutera dem för att man ska få fram denna byggklara mark.

Jag tycker att vi måste ha ett fokus på regelförenklingar och mer byggklar mark just för att fler ska kunna få sin första bostad. I dessa tider saknar jag konkreta förslag. Det var därför jag ställde denna interpellation.

När jag tittar i propositionsförteckningen finns det en proposition från bostadsministern upptagen i den, och den ska inte ens komma under denna termin utan i september. Jag känner mig mer stressad än så.

Jag är beredd att komma överens om mycket långtgående regelförenklingar. Men jag skulle vilja höra vad statsrådet har för idéer när det gäller just dessa frågor.

Anf. 108 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Nu har vi läst och hört Mehmet Kaplans svar på Ewa Thalén Finnés fråga om han delar bedömningen att det behövs mer regelförenklingar för att komma till rätta med bostadssituationen och i så fall vilka.

Några konkreta förslag på regelförenklingar hörde vi inte talas om. Han svarade inte heller på den enkla ja- eller nejfrågan. Han konstaterade i stället att det byggs mer än det byggts sedan 1990-talet.

Efter åtta år av sammanhängande alliansstyre har denna avgörande vändning skett. Det vore snyggt om den ansvarige ministern kunde erkänna att just detta skedde långt före hans eget tillträde och att den sittande regeringens politik inte på något sätt har bidragit till detta glädjande resultat.

Den historiska satsningen på bostäder sedan 20 år har vi ännu inte sett genomföras. Det finns en avisering om bostadssubventioner. Men det finns inget regelverk, och det finns inte heller någon politisk avsikt om att dessa investeringsstöd ska komma dem till del som mest av allt behöver en bostad för att de är fattigast och står långt utanför bostadsmarknaden.

Som vi borde känna till vid det här laget finns det inte heller någon önskan från byggföretagen att få betalt för att bygga.

Det talas om 700 000 fler bostäder de närmaste tio åren. Vi behöver då verkkningsfulla och långsiktiga reformer och inte bara regelförenklingar på marginalen. Vi behöver verkliga incitament för att göra mark attraktiv att bygga på och öka rörligheten med hjälp av skattepolitiken men också med hjälp av en reformering av hyressättningen.

Vi kan konstatera att de regelförenklingar som hittills har genomförts är resultatet av Alliansens utredningar – ibland kritiserade – som nu kommer i form av väl förberedda och fullt genomförbara förslag. Det är glädjande. Men skillnaden är att det är för sent; det är halvmesyrer och helt otillräckligt. Just bullerregler och instansordningen för överklaganden är två sådana exempel – för sent, för lite och inte tillräckligt.

Den politiska viljan att bygga kommer om man ger möjligheter för kommuner att själva korta eller helt utelämna delar av planprocessen. Att kunna bygga strandnära, att kunna slopa kravet på detaljplan och låta byggföretagen själva ta fram planer när resurser och vilja saknas hos kommuner är några av Centerpartiets inspel till bostadssamtalen. Det behövs mer mark, och det behövs mer marknad för att få igång byggandet. Man ska kunna lita på att ett överklagande har sakliga skäl och att det också ska finnas utsikter att få rätt och att det inte bara görs för att okynnesöverklaga och fördröja.

Vi kan utläsa i ministerns svar till Ewa Thalén Finné att det finns en antydning om att man borde pressa kommuner – Danderyd nämndes – att planera och ta fram bostäder enligt någon form av nyckeltalsfördelning.

Om det saknas politisk vilja är det hos er i regeringen. I stället för att ta tag i de stora frågorna vill ni ömsom införa subventioner för att få fram bostäder, ömsom införa tvångsåtgärder mot kommuner.

Centerpartiet värnar det kommunala självstyret och ansvaret för bostadsförsörjningen. Den kommun som vill hänga med i utvecklingen – få ett växande underlag, inte bara till platser i äldreomsorgen utan till förskola och skola, få tillgång till arbetskraft i de kommunala verksamheterna, få ett växande skatteunderlag och växande företag som kan rekrytera personal – tar detta ansvar utan pekpinnar och tvång.

När jag är inne på saker som har att göra med rekrytering och växande företag vill jag säga att när 700 000 bostäder ska tas fram under kort tid kommer det att saknas kompetent arbetskraft. Med den överrock som Miljöpartiet försetts med, där varje tänkbar reform hindras av endera Byggnadsarbetareförbundet, Hyresgästföreningen eller Vänsterpartiet, och med den nya praxis som regeringen har att själv kritisera de egna besluten vill jag ställa frågan till dig, miljöpartisten Mehmet Kaplan: Vilka är dina förslag på hur bostadsmarknaden kan förbättras och byggandet förenklas?

Anf. 109 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag tackar Ewa Thalén Finné och Ola Johansson som deltar i denna interpellationsdebatt.

Ewa Thalén Finné använde ett mycket talande, nästan freudianskt, sätt att uttrycka sig här i talarstolen. Hon sa: Om vi seriöst kunde sätta oss ned.

Det är precis det som vi har gjort, Ewa Thalén Finné. Det är precis det som vi håller på med. Regeringen har bjudit in till samtal – seriösa samtal – där Ewa Thalén Finné själv deltar tillsammans med sin kollega Ulf Kristersson, där Ola Johansson deltar tillsammans med sin kollega och där Vänsterpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna också deltar. Det är seriösa samtal. Det är precis det som Ewa Thalén Finné faktiskt efterfrågar.

Det var detta som pågick under hela förra året, då det ena oppositionspartiet efter det andra – de fyra borgerliga partierna – hela tiden sa att man å ena sidan tyckte att det som regeringen gjorde var för lite och för sent och å andra sidan tyckte att vi borde ha breda politiska överenskommelser.

Vi är ju där precis nu, och jag är väldigt glad över att vi nu har de här samtalen.

Dessutom är jag glad över att vi faktiskt jobbar skyndsamt. Detta är nämligen ingenting som ska dras i långbänk, utan vi har ett antal möten på oss då vi på ett konstruktivt sätt mejslar fram vad som kan fungera – tillsammans, för Sverige. Det gör vi för våra tätorter och för landsbygden.

Det handlar om en bostadspolitik som faktiskt kan få effekt och som inte låser fast oss i de skyttegravar som under långa tider har präglat den bostadspolitiska debatten.

När det gäller det Ola Johansson sa kan jag hålla med om att den förra, den förrförra och den förrförrförra regeringen faktiskt gjorde en hel del viktiga insatser på området. Jag kommer ihåg när jag tillträdde som riksdagsledamot 2006 och den förrförrförra regeringen Perssons riksdagsledamöter lyfte fram att regeringen Reinfeldt hade kommit till dukat bord och att det minsann bara var den socialdemokratiska regeringen, som avslutade sitt värv 2006, som hade byggt upp arbetet. Efter ett tag började man dock inordna sig under de regler och förordningar som finns när det gäller hur vi jobbar parlamentariskt, och man övergick då till att vara i opposition.

Det är ungefär där vi är i dag. Ni är i opposition, och er ingång är naturligtvis att lyfta fram saker ni tycker borde göras bättre. Dessutom har ni nu en regering som lyssnar och har sagt att vi behöver sitta ned – som Ewa Thalén Finné säger, seriöst sätta oss ned – och faktiskt jobba på ett sådant sätt att det blir långsiktigt när det gäller bostadspolitiken. Den mår inte bra av hattande fram och tillbaka, och den tycker inte om det fyraåriga mandatperiodstänket. Den vill i stället ha långsiktighet. Det är det vi står för, och det är det vi kommer att fortsätta jobba med som metod.

Målet är att vi ska investera i bostadsbyggandet och att det ska bli enklare, snabbare och billigare att bygga bostäder. Jag kommer inte att upprepa det jag sa i mitt interpellationssvar även om det naturligtvis vore enkelt att läsa upp det igen. Det står där att vissa kommuner verkar bygga mer än andra – med samma regelverk.

Anf. 110 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Fru talman! Nu börjar det bli lite intressant ändå, tycker jag. Vi fick en inbjudan, och vi har nu suttit i ett möte, kan vi säga.

Det jag tycker är väldigt fascinerande är att vi alltså inte ska kunna diskutera förslag. De förslag vi har diskuterat så här långt är ju ganska minimalistiska, och jag skulle ju vilja och önska att vi på ett seriöst sätt faktiskt kunde diskutera. Jag tycker att vi skulle kunna göra det också här. Men det var snarare så att vi när vi kom till mötet fick skäll för att vi hade bostadspolitiska debatter utanför. Det är ju möjligen en underlig aspekt på detta, för någonstans måste vi ju kunna diskutera viktiga politiska frågor. Eller ska det vara locket på i ett halvår? Fast vi hade ju inte ett halvår på oss, för det skulle vara klart i juni. Vi har inget intresse av att dra detta i långbänk.

Som jag sa har vi lagt fram över 20 konkreta förslag på förbättringar av regelverk och förändringar av regelverk. Det handlar bland annat om att stärka en översiktsplanering och ta bort detaljplanekrav. Där får vi se om det kanske kommer någonting, men man skulle kunna fundera över att ta bort detaljplaner vid genomförandetidens slut. Det handlar om att ha initiativrätten. Det handlar om bygglovsbefriade åtgärder och om att införa typgodkända hus. Att minska överklagandeproblematiken, framför allt när det gäller sakägare, vore en viktig bit.

Reformera strandskyddet så att det blir lättare att bygga utanför våra storstäder! Där är det oftast väldigt svårt att finansiera husbyggande i dag. Reformera systemet för naturreservat! Det kanske inte är rimligt att kommunerna gör naturreservat, utan det kanske är så att det ska vara staten som

har ensamrätt på det. Riksintressesystemet känns väl väldigt angeläget att titta över, och inte åt det hållet Riksintresseutredningen gjorde. Den försvårade nämligen systemet, och i stället ska man förenkla och kanske ta bort delar.

När det gäller byggreglerna behöver vi förenkla, inte utvärdera. Vad gäller bullerreglerna finns det ju en majoritet i riksdagen som ville gå längre än regeringen gjorde. Sedan borde vi titta mycket mer på att harmonisera byggregler med Norden, Tyskland och Baltikum för att få in fler som kan bygga. Kanske skulle vi ha samma energihushållningsregler i hela landet.

Det finns alltså en hel karta med regler vi skulle kunna diskutera. Nej, vi blir säkert inte överens om allt, för det är inte så det funkar. Men det jag tycker är trist är att vi har ytterst få debatter med bostadsministern och att de, när vi väl har dem, handlar om att vi ska sitta ned. Man framför egentligen inga konkreta förslag, och jag tycker att det är olyckligt. Det är så mycket bättre att också i det offentliga vända och vrida på – och diskutera – regelverk. Jag upplever inte att det görs från regeringens sida.

Anf. 111 OLA JOHANSSON (C):

Fru talman! När det gäller Boverkets uppdrag att se över hälsa, säkerhet och olyckor är det naturligtvis jättebra och viktigt. Men hur leder det till ökat byggande? Om det är det enda exemplet på hur vi ska få fram fler bostäder förstår jag att det är tomt i kistan. När det gäller att sitta ned och samtala gör vi ju det, men sittande kommer man ingenvart med. Spring i stället till riksdagen med de regelförenklingar vi redan har en majoritet för att genomföra! Då kommer ni ju att få igenom er politik.

Det vi frågar efter nu är nya förslag. Det är inte kutym att gå ut och skvallra och tala om vad vi har talat om i våra samtal eller vilka pm vi har läst. Jag ska inte göra det, men vi behöver riktiga reformer. Vår ingång är att vi ska lyfta fram och föra in dem i samtalet, men vi får ju ingen respons. Vad är det för mening med att lyfta in saker när de inte kommer upp på bordet? Det är det vi saknar här. Det saknas besked till små och tätbebyggda kommuner om hur det blir med bullerreglerna, vilket vi har haft ett tillkännagivande om.

Vi har faktiskt ett tillkännagivande från miljö- och jordbruksutskottet som jag har uppmärksammat och som gäller strandskyddet. Det gäller en ytterligare översyn av strandskyddet som gör det enklare att bygga strandnära och göra mer mark attraktiv att bygga på. Vi behöver nämligen bygga i hela landet om vi ska klara detta. En minskning av bygglovsavgiften vid långa handläggningstider har vi ett tillkännagivande om, och vi har tillkännagivanden från riksdagen om åtgärder som underlättar att få fram studentbostäder. Detta har vi redan begärt att regeringen ska komma med, men det kommer ju ingenting.

Jag instämmer i Ewa Thalén Finnés lista över vad som måste göras. Nyckeln till att få utväxling av nya bostäder är att vi har en rörlighet. Det kommer nämligen åtminstone indirekt att se till att människor som står utanför bostadsmarknaden kommer in, men då kanske inte i de nya och förhållandevis dyra bostäderna utan – genom flyttkedjor – i de äldre. För att få den önskade rörligheten behövs en översyn av skatteregler och hyressättningssystemet.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 112 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Jag vill tacka Ewa Thalén Finné för att hon tar upp frågan om hur vi får upp bostadsbyggandet. Jag tycker att det är otroligt fascinerande att lyssna på dessa två borgerliga bostadspolitiker som hade nio budgetår på sig att bygga bort bostadsbristen i Sverige men lyckades halvera bostadsbyggandet under sin period, trots att vi fick en väldigt stor befolkningsökning i början av 2006.

Det var egentligen så det såg ut. Vi tror nu att det beror på flyktingarna, men det var 2006 som det blev en stor befolkningsökning i Sverige. Den borgerliga regeringen lyckades minska byggandet väldigt kraftigt därför att man tog bort bland annat investeringsstödet. Sedan har man lirkat med regelverken, och det har över huvud taget inte gett någon utdelning alls. Det tycker jag är oerhört fascinerande.

Det jag nu hör från Moderaterna och Anna Kinberg Batra är att vi ska börja dela med varandra på kök och toaletter och rulla tillbaka tiden ett par decennier för att få fram bostäder. Det tror jag inte på. Jag vill vara väldigt tydlig med att Vänsterpartiet inte tycker att vi ska gå tillbaka till de gamla barnrikehusen.

SKL tog fram en rapport för några månader sedan där man tittade på vad det finns för mark i kommunerna. SKL såg då att i bara 50 av Sveriges kommuner fanns det närmare 200 000 bostäder i färdiga detaljplaner. Det är bara att sätta spaden i marken. Sverige är ett väldigt glest land. Vi har rätt mycket mark, och på många håll är kommunerna bra på att ta fram den marken. Frågan som jag vill ställa till bostadsministern är: Hur ser vi till att denna mark blir bebyggd? Det är en så kallad lågt hängande frukt. Om man börjar bygga på den mark som redan finns hos bolagen kan man få upp volymerna kraftigt.

I dag köper många bolag upp den här marken. Man ligger på den och hamstrar den. Det finns stora byggbolag som har tusentals och åter tusentals byggrätter bara i Stockholmsregionen som de inte bygger på, därför att de avvaktar en värdestegring på de bostadsrätter som de tänker bygga. Man ser till att bostadspriserna går upp och bygger när – som det heter – marknaden är mogen. Kommunerna borde få starkare verktyg för att motarbeta detta.

Bostadspriserna är alldeles för höga i dag. Det är väldigt svårt för vanligt folk att över huvud taget komma in på bostadsmarknaden. Kommunerna måste få verktyg för att ta tillbaka den mark som inte bebyggs och som bolagen bara ligger på i spekulationssyfte. Vad vill regeringen göra åt detta? Om man har kraftfulla verktyg för att åstadkomma någonting i den här frågan, då kan man få många fler bostäder på kort tid. Hur ser ministern på frågan om att belöna kommuner som tar fram mark för hyresrättsbyggande?

I dag ser vi i Stockholmsregionen att om man delar ut mark till byggande av hyresrätter bebyggs den ganska fort, därför att det inte finns samma spekulationsincitament i byggande av hyresrätter. Hur vill ministern se till att kommunerna får hjälp med att köpa in mark? Många av kommunerna har inte så mycket mark. Är ministern beredd att återinföra förköpsrätten för kommunerna? Är man redo att titta på hur vi härifrån kan hjälpa kommunerna att köpa in mer mark för kommunerna att disponera för bostadsbyggande?

Fru talman! Tack så mycket, Nooshi Dadgostar, Ola Johansson och Ewa Thalén Finné.

Plötsligt blev det en mycket bredare debatt än det som Ewa Thalén Finné från början hade tagit upp. Jag ska försöka att hinna med i alla fall några frågor.

Ewa Thalén Finné efterlyser mer debatt om bostadspolitiken. Det kan inte ha undgått Ewa Thalén Finné att det är ungefär vad vi debatterat under hela förra året. Vi har debatterat och diskuterat. Almedalen i somras var en väldigt intressant tillställning. Enligt en branschtidning hade jag bland partiledarkretsen och statsråden deltagit i flest debatter. Bostadsfrågorna har legat väldigt högt upp på dagordningen. Jag förstår inte vad det är för debatt som Ewa Thalén Finné efterlyser.

Jag förstår ni är fler bland moderaterna som debatterar bostadspolitiken. Men du som bostadspolitisk talesperson borde känna till att jag är en av dem som är med i flest debatter. Jag kommer gärna till den här kammaren och debatterar och diskuterar.

I sitt inledningsanförande sa Ewa Thalén Finné: ”Om vi seriöst kan sätta oss ned...”. Det räcker inte bara med att debattera och diskutera och ta fram idéer om att den ena ideologiska ståndpunkten är bättre än motståndarens. Man måste faktiskt försöka att hitta gemensamma linjer som vi kan komma överens om, så att bostadsmarknaden och de aktörer som finns där vet vad som gäller även under de kommande fem tio åren, eller ännu hellre längre tid framöver.

Det är ju det här som har varit en del av problematiken som Nooshi Dadgostar belyste på ett förtjänstfullt sätt. Det finns alltså politiker här som har representerat partier som har suttit vid makten i åtta år – inte fyra år, inte sex år utan åtta år. Det är väldigt lång tid. Till och med i bostadsbranschsammanhang är åtta år rätt så mycket. I de flesta kommuner i Sverige hade man kunnat gå från ax till limpa, även om jag då och då får tillfälle att besöka projekt som påbörjades under förrförrförra mandatperioden.

Det är väldigt intressant att höra retoriken hos företrädare som för bara ett och ett halvt år sedan stöttade den dåvarande regeringen. Jag var tidigare mycket tydlig, Ola Johansson. Jag tycker att man ska ge kredt till dem som tidigare har jobbat med frågorna. Det var därför som jag nämnde förra, förrförra och förrförrförra mandatperioden. Eftersom ledtiderna är så långa inom bostadspolitiken fanns det regeringar som gjorde också bra saker. Det vore väl konstigt, Ola Johansson, om ni efter åtta år inte har åstadkommit särskilt mycket. Bostadsbyggandet ökade inte så mycket som det hade behövts.

Jag har tagit del av en gammal debatt, inte särskilt gammal egentligen. Den var ett och ett halvt år gammal. Min företrädare Stefan Attefall deltog i en debatt i civilutskottet där man diskuterade framtiden. Stefan Attefall sa då att 2015 kommer Alliansens politik att ha resulterat i många nya bostäder. Det kommer att ha påbörjats 38 000 nya bostäder. Med facit i hand blev det 48 000 bostäder 2015. Alla propåer från Alliansen om att bostadsbyggandet skulle tvärstanna har ju inte besannats, tack och lov.

Anf. 114 EWA THALÉN FINNÉ (M):

Fru talman! Jag måste reagera på den debatteknik som statsrådet använder sig av. När jag efterlyste konkreta förslag och åtgärder och att vi ska kunna debattera dem får jag till svar: Ja, men vi har debatterat hela förra året. Framför allt har statsrådet varit oerhört flitig i Almedalen. Ja, det var kanske inte riktigt det som jag efterlyste. Jag efterlyste att vi även detta år skulle kunna debattera dessa frågor.

Sedan regeringen tillträdde har man sagt att regelförenklingar är det ena benet som man ska jobba med. Samtidigt har man inte presenterat ett endaste eget förslag. De två propositioner som har lagts fram till riksdagen bygger på Alliansens tillsatta utredningar och förslag. Dessutom har man inte gått hela vägen i de här förslagen.

Jag tycker att det är fascinerande att möta regeringsföreträdare och statsråd med ansvar för denna otroliga viktiga fråga. Det finns ett så stort behov och vi har gått från brist till kris. Då är man överens om att det kanske på tio år ska byggas 700 000 bostäder. Jag har nu lyssnat på ministrernas inlägg under tio minuter, och inte ett enda konkret förslag har lagts fram som vi skulle kunna debattera. Jag har inte ens fått något litet bemötande av de förslag som jag lyfte fram. Det är vi, Centern, Alliansen och även Vänstern som kommer med förslag, men regeringen har inga förslag.

Anf. 115 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Jag tackar för alla de inlägg som gjorts i debatten. Den handlar om olika regler för bostadsbyggandet, och det är en ganska bred fråga som Ewa ställt. Det är också därför jag vill fråga bostadsministern hur han ser på det faktum att det finns så otroligt mycket mark. Markfrågan är uppe mycket i debatten, men sällan säger vi det självklara, det vill säga att det finns mycket mark. Bolagen, åtminstone de stora bolagen, ligger på otroligt mycket mark, men det byggs inte ändå. Särskilt i strategiskt ganska viktiga tillväxtregioner sitter bolagen på mark utan att bygga. Det finns två problem med det. Dels stiger priserna alldeles för mycket när vi inte har ett högt utbud, dels fördröjs byggandet oerhört mycket när man ”släpper ut” alldeles för få bostäder på marknaden.

När man läser de utredningar som den tidigare regeringen tillsatte och ställer frågan varför den mark som redan finns inte bebyggs hänvisas det till att det inte finnas ”marknadsförutsättningar” för att bygga bostäder. Jag vill ifrågasätta vad det är för marknadsförutsättningar man talar om. Behovet är ju enormt.

Det är detta som Vänsterpartiets förslag riktar in sig på. Kommunerna måste få verktyg att få tillbaka den där marken om den inte bebyggs. Vi vill hjälpa allmännyttan och alla andra som i dag bygger hyresrätter med rimliga hyror. Vårt ena skäl är att det är mark som bebyggs snabbt, eftersom det inte finns något spekulationsincitament. Vårt andra skäl är att det är en upplåtelseform som vanliga människor kan ta del av, eftersom den inte kräver någon stor kapitalinsats.

Jag vill ställa frågan igen till bostadsministern. Hur ser bostadsministern på Vänsterpartiets förslag om markfrågorna?

Anf. 116 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Jag tackar interpellanten Ewa Thalén Finné så mycket. Jag tackar också Ola Johansson för att han deltog i debatten, och jag tackar Nooshi Dadgostar för frågorna på slutet.

Det stämmer som Nooshi Dadgostar säger: Det finns indikationer på att bostadsbolagen sitter på mark. Samtidigt har kommunerna möjlighet att ställa krav vid markanvisning. Det ser vi till exempel i Stockholmsregionen, där Nacka kommun påstår att de gör så och på det sättet får en ruljans i markanvisning och byggnation. Det här är någonting som fler kommuner i så fall borde ta efter, för det är naturligtvis inte bra att det finns en propp i systemet som inte beror på kommunen eller staten.

Därmed kommer jag över till Ewa Thalén Finnés och Ola Johanssons ingångar. De pekar alltid ut att det är statens fel att det inte byggs. Det är det där som är det lite lustiga, även om jag inte vet om det är så lustigt för alla de människor som står utan bostad. Om det hade varit statens fel hade ni under de åtta år ni satt och styrde faktiskt gjort någonting åt det. Ni påbörjade ett arbete. I vissa delar gick det i mål, i andra delar fastnade det i olika typer av invändningar från experter och andra som kan frågan väldigt bra.

Nooshi Dadgostar tar upp allmännyttan som en viktig aktör. Jag håller med henne om att det finns en möjlighet här för olika aktörer att göra investeringar i bostadsbyggande. För det har vi lanserat den största bostadspolitiska satsningen i budgeten tillsammans med Vänsterpartiet. Den innebär att det finns ett investeringsstöd som bland annat de kommunala bostadsbolagen kan använda för att bygga fler hyresrätter.

Ewa Thalén Finné! Jag tar debatten när som helst, när du vill och var du vill. Jag kommer att fortsätta göra det. Men vi måste också seriöst – för att använda dina ord – sätta oss ned och diskutera frågorna.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2015/16:456 om kommunala wifi-nät

Anf. 117 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Erik Ottoson har ställt tre frågor till mig. För det första har han frågat om det enligt mig är en korrekt prioritering att bygga wifi-nät i städer när bredbandsmålet ännu inte är uppfyllt och många på landsbygden inte har fullgott bredband. För det andra har han frågat om jag inom ramen för min tjänsteutövning på något sätt kommer att ge styrsignaler för huruvida kommunala gratis wifi är önskvärda eller inte. För det tredje undrar Erik Ottoson vilka åtgärder jag har vidtagit sedan vår senaste interpellationsdebatt på temat, där jag enligt Erik Ottoson lovade att ta med mig frågan om att inom ramen för bredbandsstrategin lämna styrsignaler kring vilka teknikval för att uppnå bredbandsmålet som är önskvärda.

När Erik Ottoson och jag senast diskuterade frågan om kommunalt wifi, det vill säga i augusti 2015, pågick Konkurrensverkets prövning av Helsingborgs kommuns agerande. Som Erik Ottoson påpekar har Konkurrensverket beslutat i frågan. Det skedde i december 2015. Av beslutet framgår att Konkurrensverket inte anser att den aktuella verksamheten el-

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

ler något tillämpat förfarande däri i nuläget ger upphov till tillräckliga negativa effekter på konkurrensen för att ärendet ska drivas vidare till domstol.

När det gäller den första frågan, om det är en korrekt prioritering, är utgångspunkten det kommunala självstyret. Det är inte min sak som minister att kommentera hur prioriteringar ska göras på kommunal nivå. Det är på kommunal nivå som det finns kunskap om vilka behov av service som finns i den enskilda kommunen. Det är också där kunskapen finns om hur man ska ge bästa möjliga samhällsservice till sina medborgare. Tillgången till bredband har betydelse för möjligheten att skapa fler jobb och ett växande näringsliv i hela landet, liksom för tillhandahållandet av god samhällsservice.

När det gäller den andra frågan, om styrsignaler, är det inte heller min sak som minister att uttala mig. I sitt beslut från december 2015 kom Konkurrensverket fram till att Helsingborgs kommuns agerande vid tiden för beslutet inte gav upphov till tillräckligt negativa effekter på konkurrensen för att Konkurrensverket skulle driva ärendet vidare. Konkurrensverket ingrep alltså inte mot Helsingborgs kommuns wifi-verksamhet, men beslutet kan komma att omprövas om agerandet får en så kallad negativ marknadspåverkan, till exempel om wifi-tjänsten byggs ut eller om trafikmängden ökar.

Slutligen gäller det Erik Ottosons tredje fråga, om bredbandsstrategin. Den nuvarande bredbandsstrategin beslutades 2009, och målen formulerades med sikte på år 2020. Det är viktigt att se till att skapa goda förutsättningar för snabb utbyggnad av bredband, fast och mobilt, också efter 2020. Regeringens arbete med att specificera inriktningen för bredbandspolitiken initierades i samband med ett möte i Bredbandsforums styrgrupp 2015, och det arbetet väntas kunna avslutas under året. I detta arbete beaktas de gemensamma principer som Post- och telestyrelsen, Konkurrensverket och Sveriges Kommuner och Landsting har utformat för kommunala insatser på bredbandsområdet.

Den ökade digitaliseringen av samhället innebär att bredbandsinfrastrukturen, med såväl fasta som mobila tekniker, är av stor vikt. Kapaciteten i de mobila näten utvecklas mot att kunna leverera allt högre hastigheter. I såväl regeringens beslut om bredbandskoordinatorer som propositionen *Billigare utbyggnad av bredbandsnät* framgår att regeringen har en neutral hållning i fråga om valet mellan fasta och mobila tekniker vid utbyggnad av bredbandsnät. Regeringen ser att det är viktigt att främja och effektivisera utbyggnaden av såväl fast som trådlöst bredband.

Anf. 118 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Statsrådet och jag har diskuterat frågan tidigare, och jag kan förvarna, fru talman, om att vi icke heller i dag kommer att vara överens.

Frågan om så kallade kommunala gratis wifi innehåller en viss teknisk komplexitet vad gäller dels hur marknader fungerar, dels hur den digitala tekniken för distribution av internetjänster fungerar. Men den är principiellt viktig för att vi ska ha en effektiv utbyggnad av bredband i det här landet. Den är också principiellt viktig för att se till att vi har en god täckning även i de delar av landet som inte direkt kan anses vara centrala.

Fru talman! Jag ska vara tydlig med vad det egentligen gäller. Om en stad eller kommun väljer att i för stor utsträckning tillhandahålla en gratis wifi-tjänst slår det undan benen på dem som i dag tillhandahåller motsvarande sortens tjänst på kommersiell nivå. Det är när vi till exempel använder våra smarta mobiltelefoner och via telenätet kopplar upp oss till internet.

Innerstaden och storstäderna är i det här läget en stor kassako som möjliggör att vi utan att tillskjuta statliga medel eller skattemedel har möjlighet att få en bättre täckning även utanför storstadsområdena. Storstäderna bidrar på det viset till att vi får en icke-skattesubventionerad utbyggnad även utanför storstäderna.

Det ironiska är möjligtvis att när man i storstäder väljer att göra den här formen av wifi-nät får det konsekvensen att vi behöver lägga mer pengar på utbyggd bredbandsinfrastruktur såväl fiberbunden som trådlös även på landsbygden.

Efter den ganska konstruktiva diskussion som jag och statsrådet hade senast vi diskuterade frågan hade man kunnat hoppas att man från regeringens sida ville tillgripa de styrsignaler man har möjlighet att använda sig av. Det gäller att tydliggöra vad som gäller.

Konkurrensverket har inte valt att säga att Helsingborgs stads agerande, som i den stora bilden är ganska relevant, är konkurrenssnedvridande. Men man säger samtidigt från Konkurrensverket att om det sker i en utökad omfattning kan det bli konkurrenssnedvridande.

Om man drar den slutsatsen, fru talman, är det inte ett långt steg att dra precis samma slutsats i styrsignalerna från regeringen. Men det säger statsrådet att han inte är beredd att göra. I bredbandsstrategin finns det förslag och vissa riktlinjer och råd om vilken sorts utbyggnad som är önskvärd för att göra det på ett effektivt och bra sätt.

Fru talman! Jag har i dag redogjort för, och andra aktörer på marknaden har redogjort för, de negativa konsekvenserna av ett gratis kommunalt wifi för utbyggnaden såväl i städer som på landsbygd.

I samstämmighet med Konkurrensverket och dess slutsatser om Helsingborgs stad bör även regeringen kunna dra samma slutsats och förebygga slöseriet med skattepengar. Det riskerar annars att infinna sig om man tvingar fram en utbyggnad som gör att Konkurrensverket sedan behöver ingripa.

Anf. 119 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Tack, Erik Ottosson, för den ytterst viktiga frågan för att vi kan kunna få ett bredband i världsklass.

Det finns ett principiellt problem här. När vi diskuterade frågan förra gången och debatterade den i kammaren ville Erik Ottosson att jag skulle uttala mig innan Konkurrensverket hade fällt sitt avgörande. Nu vill han att jag utifrån det Konkurrensverket har sagt ska göra saker som Konkurrensverket inte säger.

Konkurrensverket talar om att prövningen av Helsingborgs kommuns agerande inte ledde till att man ifrågasatte den service som Helsingborgs kommun erbjuder medborgare. Det blir väldigt hårddraget att agera utifrån det. Jag har däremot sagt det jag också sa tidigare. Det vi jobbar med nu i framtagandet av den digitala bredbandsstrategin är styrsignaler.

Innan vi är klara med det arbetet tror jag inte att det låter sig göras att exakt precisera på vilket sätt det ska vara. Det gäller oavsett om vi vill förhindra detta för att öka marknadens genomslagskraft inom området eller om vi tycker att det är bra att fler kommuner gör den här typen av satsningar. Det är inte jag beredd att göra nu.

Vi är mitt uppe i det arbete som ska fastställa det. Den gamla bredbandsstrategin fastslog inte vad det skulle innebära på många olika sätt. Det är därför som det är bra att ha ett avgörande från Konkurrensverket.

Det säger dessutom i princip att det håller ögonen på situationen. Därför behöver varken Erik Ottoson eller någon annan riksdagsledamot vara orolig. Jag som it-minister har dessutom ett yttersta ansvar för att den typen av service inte skapar problem för den kommersiella utbyggnaden.

Vi har också myndigheter som experter på området anser vara de som är mest lämpade att ha tillsynen. Post- och telestyrelsen är en sådan myndighet som vi litar väldigt mycket på. Vi har diskuterat och debatterat dess funktion tidigare jag och Erik Ottoson. Konkurrensverket är när det gäller just den här specifika frågan en annan myndighet.

Anf. 120 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! Jag kan börja med att konstatera att den nuvarande bredbandsstrategin togs fram i en tid då gratis kommunala wifi-nät egentligen inte var ett fenomen. Det är lite grann tempusfrågan som här blir den springande punkten.

Helsingborgs stad agerande är, precis som statsrådet och Konkurrensverket noterat, inte något som föranleder en konkurrenssnedvridande effekt. Jag har heller inte lagt någon större tyngdpunkt vid Helsingborgs stad som exempel. Det finns avsevärt mycket mer oroväckande exempel i den lokalpolitiska debatten i dag.

Ta till exempel statsrådets egna partikamrater i Stockholms stadshus och deras koalitionspartner. De har diskuterat möjligheten att täcka hela Stockholms stad med ett gratis wifi-nät och på det viset slå ut i princip hela marknaden i Sveriges största stad. Det är den absolut viktigaste delen i kassakosystemet för telekomföretagen som sedan ska bygga ut på landsbygden.

Sedan har man svävat lite grann på målet exakt i vilken omfattning det skulle ske när man insåg att det drog iväg ganska långt när det gällde att kosta pengar. Det är här nästa del kommer in. Det är anledningen till att statsrådet måste vara på tårna i denna fråga. Vi måste förebygga att man plöjer ned så pass många skattemiljoner i ett sådant projekt att Konkurrensverket, som granskar i efterhand och inte i förhand, behöver protestera och slå till.

Statsrådet har det förebyggande instrumentet i sin hand. Sedan förstår jag att han kanske inte vill föregripa arbetet med den nya bredbandsstrategin. Det må vara så. Men han kan arbeta med den nya bredbandsstrategin. Det är det förebyggande instrumentet som kan spara skattebetalarna på såväl lokal nivå som nationell nivå åtskilliga miljoner kronor i att undvika dåliga investeringar.

Det vinner möjligen några röster lokalt och kan framstå som alltifrån en viktig tillgänglighetsatsning för bredband till en demokratisk satsning. Man kan hitta på väldigt många olika beskrivningar på detta. Men när man ser hela bilden är det inte ett förståndigt sätt att satsa på om man gör det i den omfattning som till exempel statsrådets egna partikollegor i Stockholms stadshus har aviserat.

Det är därför som det är så viktigt att vi inte bara förlitar oss på Konkurrensverket och Post- och telestyrelsen. Statsrådet och politiken i allmänhet har framför allt ett ansvar att visa vägen för vad som är och inte är önskvärt i detta läge.

Politik handlar i många delar om förmågan att se runt hörn och försöka förebygga dåliga saker och underbygga bra saker. Här har vi ett dåligt projekt som finns på flera ställen runt om i landet. Det riskerar att kosta ofantliga mängder pengar.

Vi kan inte lita på att myndigheterna sätter stopp för det förrän efter att pengarna har gått åt. Vi sitter då i en avsevärt mycket sämre sits att uppnå bredbandsmålet till 2020. Det är därför jag väljer att lyfta fram den här frågan.

Jag tror att statsrådet egentligen förstår detta och min oro. Även om han nu inte kan ge beskedet i dag att det kommer att ingå i den förnyade bredbandsstrategin hoppas jag ändå att han tar med sig detta. Det är en väldigt viktig fråga för att se till att varje krona används på rätt sätt.

Det gäller framför allt nu när bredbandspengarna för utbyggnaden av fiber på landsbygden börjar på att sina. Då behövs varje krona, och de pengarna behöver användas på helt rätt sätt.

Anf. 121 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Jag vill tacka Erik Ottoson.

Jag delar Erik Ottosons oro för att bredbandsutbyggnaden ska gå i stå, så att vi inte får bredband i världsklass i hela Sverige, där storstadsområdena är oerhört viktiga.

Men det är svårt att lyfta ut fallet Helsingborg. Erik Ottoson talar gång på gång om oron, som jag delar, för att skattepengar inte ska användas på det mest effektiva sättet. Men vi har 290 kommuner i Sverige, och de har var och en ett mandat att utifrån sina egna förutsättningar skapa goda villkor för medborgare och näringsliv.

Det är någonting som Helsingborgs kommun har tagit fasta på när de har gjort sin bedömning som har föranlett att de har ett wifi-nät som, såvitt jag förstår, är öppet för allmänheten utan kostnad. Det har i sin tur hamnat hos Konkurrensverket.

Så långt är allt väl. Och så långt kan jag instämma i Erik Ottosons oro för att det här skulle kunna vara ett större problem än isolerat till en enda kommun. Den oron hade vi båda när vi debatterade frågan förra året.

Konkurrensverket kom i sitt beslut i december förra året fram till att Helsingborgs kommuns agerande vid tiden för beslutet inte, jag upprepar inte, gav upphov till tillräckligt negativa effekter på konkurrensen för att de skulle driva ärendet vidare.

Jag vet att Erik Ottoson litar på att den oberoende myndigheten kan sin sak; det gör jag också. Och som minister är det olämpligt att efter att de har kommit fram till ett beslut försöka ompröva det. Så långt menar jag att vi var på samma våglängd.

Att efter det driva frågan vidare om att det nu finns ytterligare hot vid horisonten tycker jag är lite problematiskt, sett ur en ministers synvinkel. Men sett ur en riksdagsledamots synvinkel är det bara bra. Då får vi tillfälle att diskutera och debattera frågan. Och jag kan ta med mig de delar av Erik Ottosons oro som jag i så fall har smittats av. Det kommer jag att göra. Jag tycker nämligen att bredbandsstrategin är oerhört viktig för att Sverige ska kunna uppnå sitt mål om att vara det land i världen som når digitaliseringens yttersta möjligheter och där vi kan använda dessa möjligheter på bästa möjliga sätt, både inom näringslivet och för privatpersoner.

Om man vill dra det ett varv till innebär det att Konkursverket, nästa gång de behöver titta på ett liknande ärende, kanske kommer fram till motsatt svar. Det innebär inte att skattemedel har använts på ett felaktigt sätt, när det gäller Sverige. Det gäller den kommunens enskilda angelägenheter, att bedöma vad man har att hantera i fråga om servicen till sina medborgare.

I den digitala strategin kommer vi att lägga upp ett scenario som försöker täcka så mycket som möjligt av vad Sverige kan erbjuda i form av olikheter. Men med 290 kommuner med 290 olika sätt att se på frågan kommer liknande situationer då och då att uppkomma. Och jag kommer alltid att bevaka detta.

Anf. 122 ERIK OTTOSON (M):

Fru talman! Nu blev det invecklat. Statsrådet argumenterar bitvis mot sig själv. Han säger å ena sidan att det som skedde i Helsingborgs kommun inte föranledde någon anmärkning från Konkursverket. Därför borde vi inte oroas, och därför kan han inte göra någonting. Han säger å andra sidan – vilket också stämmer, och det är här det blir roligt – att anledningen till det var att Helsingborgs kommun inte hade gjort detta i tillräckligt stor omfattning.

Men då kan man ganska fort upptäcka att hans kollegor på andra sidan Riddarfjärden vill göra detta, i en oerhört mycket större omfattning. Man riskerar att plöja ned fantastiska mängder skattepengar i en utbyggnad av ett kommunalt wifi-nät, vilket definitivt kommer att rendera i synpunkter från Konkursverket – kan jag som riksdagsledamot kosta på mig att säga. Det är såklart problematiskt, även för undertecknad.

Det är också problematiskt att statsrådet säger att han inte kan gå in och styra de 290 kommunerna. Det är inte det jag ber om. Det vi talar om nu när det gäller bredbandsstrategin är råd som man utfärdar. De är inte tvingande för kommunerna. Det är råd som statsrådet har möjlighet att påverka inom ramen för sin tjänsteutövning.

När statsrådet räknar upp vilka som ska vara en del i utvecklingen av detta räknar han upp Post- och telestyrelsen, Konkursverket och Sveriges Kommuner och Landsting. Inte med ett ord nämns branschen, de som är väldigt viktiga att samarbeta med för att detta ska bli bra.

Fru talman! Det är inte fråga om att ompröva Konkursverkets ställningstagande. Det handlar om att titta på mer än den första meningen i det de säger, alltså att om detta hade varit i större omfattning hade detta kunnat få konkurrenssnedvridande effekter. Det är det statsrådet måste ta fasta på för att det här inte ska spåra ur.

Anf. 123 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Jag vill tacka Erik Ottoson för den här mycket angelägna frågan.

Självklart vet både Erik Ottoson och jag att det är branschens aktörer som bygger ut bredbandet. När jag säger att det inte ska få negativ marknadspåverkan är det implicit branschens aktörer som åsyftas. Det är möjligt att vi får se över svaren så att de inkluderas mer specifikt. Men jag tror att de vet exakt vilka som avses när vi säger så.

Det är en viktig fråga ur många olika aspekter. När Erik Ottoson har farhågor för det röd-grön-rosa styret i Stadshuset vill jag naturligtvis tolka honom välvilligt. Jag förstår det alltså som att det handlar mer om sakfrågan än ideologiska skillnader. Jag litar på mina vänner i Stadshuset. Det röd-grön-rosa styret fick ta över efter två mandatperioder med Erik Ottosons parti i ledningen som styrde åt ett håll som medborgarna i huvudstaden tack och lov röstade emot så att vi fick ett nytt styre. Det röd-grön-rosa styret gör många goda insatser, på många olika områden.

För mig är det viktigt att värna det kommunala självstyret för de 290 kommunerna. Många styrs av Erik Ottosons eget parti. Helsingborg är spännande nog en kommun där Moderaterna sitter vid styret. Jag ville inte ta upp det eftersom det blir en polemik om att det är ditt eller mitt parti som styr. För mig är det viktiga att bredbandsutbyggnadens förutsättningar hela tiden är klara och tydliga.

Konkurrensverket har kommit fram till ett beslut som enligt mig tjänar landet väl. I det här fallet har de gjort ett mycket tydligt uttalande om vad det här är eller inte är när det gäller Helsingborg. Det lyssnar vi på.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 22 Svar på interpellation 2015/16:457 om vinstuttag ur allmännyttan

Anf. 124 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Nooshi Dadgostar har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att de allmännyttiga bostadsbolagen själva ska kunna få disponera sina vinster.

Vi har en enorm bostadsbrist i landet. Då är de allmännyttiga bostadsbolagen en viktig aktör. De ska kunna bygga nya bostäder och rusta upp befintliga. Jag delar Nooshi Dadgostars uppfattning att det krävs kraftanstängningar även från de allmännyttiga bostadsbolagen och att deras eventuella vinster därför borde bidra till bostadsbyggandet.

Det är upp till varje kommun att bestämma hur de vill styra sitt allmännyttiga bostadsbolag. Jag är medveten om att sju av bostadsbolagen har delat ut mer än tillåtet under 2014. Några bostadsbolag har också använt sig av undantagsregeln och avsatt delar av vinsten till bostadsförsörjningsåtgärder som främjar integration och social sammanhållning eller som tillgodoser bostadsbehovet för personer för vilka kommunen har ett särskilt ansvar.

Prot. 2015/16:80

15 mars

*Svar på
interpellationer*

När lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag trädde i kraft 2011 ändrades villkoren för begränsningar av värdeöverföringar, det vill säga vinstutdelning och överföring av koncernbidrag till moderbolag och systerbolag. Ett syfte med lagen var att klargöra att kommunerna har rätt att driva allmännyttiga bostadsaktiebolag men att det måste ske i sådana former att konkurrensen inte snedvrids. Lagen utformades så att det svenska regelverket inte strider mot EU:s konkurrens- och statsstödsregler men också för att balansera de delvis skilda intressen som finns hos boende, kommuner och fastighetsägare.

Kommunerna ska varje år lämna uppgifter om beslutade värdeöverföringar till länsstyrelserna, och sedan lagen trädde i kraft har Boverket på regeringens uppdrag fortlöpande följt de förändringar som lagen medfört på bostadsmarknaden. De otillåtna värdeöverföringarna har exempelvis minskat betydligt sedan lagen ändrades 2011. Året innan lagen infördes lämnade 18 procent av bolagen otillåten värdeöverföring att jämföra med mellan 3 och 5 procent under åren 2011–2014. Regeringen har inte för avsikt att vidta några åtgärder men följer utvecklingen noga och är beredd att kunna göra en samlad utvärdering om utvecklingen går i fel riktning.

Anf. 125 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Jag vill tacka ministern för svaret.

Anledningen till min interpellation är att SVT för ett antal veckor sedan kunde visa att mycket av pengarna i kommunerna försvinner ut från de kommunala bostadsbolagen och in i annan kommunal verksamhet. Det är förstås helt fel tajmning. När vi nu har en så enorm bostadsbrist behöver ju alla pengar som finns i bolagen stanna där för att gå till ökat bostadsbyggande.

Jag noterar också att i den mätning som SVT gjorde var Stockholmsmoderaterna värst under förra mandatperioden. De tog ut flera miljarder ur bostadsbolagen för att i första hand finansiera skattesänkningar för ganska välbeställda stockholmare. Det här är pengar som hade kunnat leda till ett stort antal nya hyresrätter i Stockholm. Stockholm hade sett helt annorlunda ut i dag om inte den typen av värdeöverföringar hade genomförts under förra mandatperioden i Stockholms stad – för att ta ett exempel.

I granskningen ser man också att den gamla borgerliga majoriteten i Mölndal tar ut en hel del pengar för att finansiera Gunnebo slott och trädgårdar. Det är slottsparkar, hotell och annat som finansieras med hyresgästernas pengar. Boverket konstaterar att de har noterat att Mölndals kommun återkommande har gjort otillåtna vinstöverföringar, och har gjort det i nio år, men att de kan inte göra någonting åt det. Det måste ändå framstå som ganska obegripligt för vanliga människor att vi har ett regelverk som kommuner återkommande bryter mot men att ingenting händer.

Allmännyttan är ett av våra mest kraftfulla verktyg för att bygga bort bostadsbristen. Oftast är det så att om allmännyttan börjar bygga kommer de privata efter och man kan få upp bostadsbyggandet ganska kraftigt.

Den lagändring som ministern hänvisar till, som drevs igenom 2010, byggde på ett slags kompromiss. De kommunala bolagen skulle drivas enligt affärsmässiga principer så länge hyresgästernas pengar inte användes till annat än just fastigheterna. Men den här lagstiftningen har ju blivit ensidigt dålig för hyresgästerna, får man ju säga så här i efterhand. Dels gör

flera kommuner oerhört hårda tolkningar av vad affärsmässigt är, det vill säga att de ställer alldeles för höga avkastningskrav och genomför irrationella utförsäljningar, dels fortsätter de att plocka ut pengar ur bolagen. Ministern pekar då på att andelen sjunker. Men det blir ju mer pengar.

Det uttag ur bolaget på flera miljarder som exempelvis Stockholm gjorde var ju ett tillåtet uttag, därför att man då bara hänvisar till den enorma flora av undantagsparagrafer som i dag finns. Jag menar att när det finns så generösa undantag i lagstiftningen har vi inte skyddat hyresgästerna från stora uttag, utan hyresgästernas pengar försvinner ut i annan kommunal verksamhet eller, som i det här fallet, till skattesänkningar för rika stockholmare. Samtidigt upplever många att hyrorna pressas upp för mycket, att underhållet är för dåligt och att renoveringarna inte genomförs på ett bra sätt för hyresgästerna. För många upplevs det som enormt orättvist att hyresgästerna betalar dubbelt för välfärden när det är skattebetalarna som borde stå för den kommunala verksamheten, inte hyresgästen.

Anf. 126 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Jag tackar Nooshi Dadgostar för att hon tar upp den här viktiga frågan.

Vi har ett antal siffror från 2014 när det gäller överföringarna från kommunala bostadsaktiebolag. Det vi ser är en markant minskning i det totala antalet men också i antalet bolag som gör detta. Och det finns inga sanktioner i lagen om ett bostadsbolag lämnar värdeöverföringar i strid med bestämmelserna. Det är så lagen ser ut. Och så som den här riksdagen ser ut kanske det inte heller är att förvänta sig att en ändring av lagen skulle gå igenom. Men vi bevakar det här väldigt noga. Sedan lagen trädde i kraft har Boverket på regeringens uppdrag fortlöpande följt förändringarna på bostadsmarknaden, vilket innebär att vi har de siffror vi har.

Dessutom är det viktigt att känna till att ett beslut i Stockholms stad om vilka åtgärder som ryms inom undantaget, som vi också diskuterar, faktiskt överklagades. Överklagandet avslogs i Förvaltningsrätten liksom i Kammarrätten som är en högre instans. Man fick inget prövningstillstånd i Högsta förvaltningsdomstolen, vilket innebär att vidare överklagande inte har varit möjligt. Då kvarstår Kammarrättens dom i ärendet. Denna vägledande dom visar att kommunerna har en omfattande handlingsfrihet i användandet av överskottet.

Överskottet är en fråga och de otillåtna överföringarna är en annan fråga. Om vi från regeringens sida skulle se att det här eskalerar, eller åtminstone inte stagnerar, kommer vi att få tillfälle att återkomma till frågan. Då är det i linje med det som Nooshi Dadgostar tar upp, att det inte är meningen att de här värdeöverföringarna ska kunna ske. Det här ska ju vara medel som kommer kommunen, dess invånare och framför allt de boende till del.

Utöver detta har jag ingenting att tillägga, fru talman.

Anf. 127 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Tack, ministern, för det ytterligare svaret!

Ett problem är dels de otillåtna uttagen som inte ger någon påföljd, dels de enormt flexibla undantagen som finns i lagstiftningen. Den kompromiss som lagstiftningen ändå byggde på, det vill säga att hyresgästerna skulle

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

gå med på att det här drivs enligt affärsmässiga principer men att hyresgästernas pengar skulle behållas inom bolaget, menar jag inte hålls just nu. Och jag är inte alls lika övertygad som ministern om att man inte kan driva igenom det i Sveriges riksdag. Jag är helt övertygad om att de flesta tycker att det är skattebetalarna i en kommun som ska betala för den kommunala verksamheten, inte de som råkar vara hyresgäster under just den perioden.

Ett undantag i lagstiftningen är till exempel att pengarna ska främja integration och social sammanhållning. Då måste frågan bli: Varför är det hyresgästerna som ska betala för integration och social sammanhållning i en kommun? Är det inte kommuninvånarnas uppgift att göra det? Är det just hyresgästerna som ska integreras? Eller hur är det egentligen tänkt? Det är en enormt omfattande och ospecifik formulering i ett undantag, måste jag säga, därför att integration och social sammanhållning kan ju faktiskt vara vad som helst. Det här är oerhört vagt. En jurist som tittar på detta kan få in exakt vad som helst i detta, så jag menar att det här bör skärpas.

Att en stad som Stockholm, där bostadsbristen är så himla stor, ska kunna sälja ut så enormt många bostäder och sedan använda pengarna till att sänka skatten för i första hand villaägare blir för mig en fördelningspolitiskt väldigt negativ sak. Att man kan göra på det sättet gör att vi inte kommer åt bostadsbristen.

Tycker inte ministern att det är ganska orimligt att man kan göra den typen av dispositioner? Vore det inte rimligt att man i stället ökar incitamentet att investera i bostäder och skyddar hyresgästernas pengar och i så fall ser till öka underhållet ytterligare eller använda pengarna till renoveringar?

Om det blir pengar över ska man underhålla och renovera bostäder och investera i nyproduktion. Den kommunala verksamheten ska finansieras med skattemedel. Det är min poäng.

Villaägarna får ROT-avdrag och ränteavdrag, och många av de dyra villorna har inte längre någon fastighetsskatt. Det är staten och den gemensamma kassan som står för detta. Men dessutom är det hyresgästerna som betalar den kommunala välfärden. För mig är den fördelningseffekt som detta sammantaget får inte särskilt solidarisk eller den bild vi ger till hyresgästerna av hur vi fördelar kostnader och rättigheter. Välfärd efter behov och skatt efter förmåga är det viktigaste.

Juristen Ingrid Birgersson på Boverket säger till SVT i denna granskning: Det är olyckligt att lagen inte är strikt formulerad, vilket ger utrymme för tolkningar. Dessutom finns ingen sanktionsmöjlighet för den som bryter mot de uppsatta reglerna.

Det är Boverkets uttalande om detta. Vad anser ministern om det?

Anf. 128 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Jag tackar Nooshi Dadgostar. Jag vet att denna fråga är oerhört viktig för Nooshi Dadgostar, och jag följer frågan nära och noga. En problematik här handlar om hur jag som statsråd kan hantera en fråga som det finns en lag om och i så fall förbereda förändringar.

Vi tittar på om det blir fler och fler otillåtna utdelningar eller om det stagnerar. Här kan man naturligtvis göra olika bedömningar. Men när Nooshi Dadgostars parti tillsammans med mitt parti, Socialdemokraterna och FI tog över styret i Stockholms stadshus gjordes insatser på området,

vilket har gjort att hela bilden ändrades över i princip en natt. De tre stora bostadsbolagen har ändrat policy och fortsätter inte att göra så som de har gjort under föregående år.

Det kan synas vara en liten förändring eftersom dessa tre bolag ensamt kan förändra bilden så mycket.

Men jag menar att också medborgarna har ifrågasatt detta. Det finns ju ett skäl till att våra två partier och S och FI vann valet. Det var för att det fanns ett stort missnöje med hur det före detta styret hanterade bland annat bostadsfrågorna i Stockholms stad.

Vi måste följa denna fråga noga.

När det gäller rättspraxis och hur bedömningen är kan jag inte annat än att hålla med Nooshi Dadgostar om att det medger en rymlig tolkning. Det visar inte minst domstolarnas bedömning av tidigare ärenden. Det gäller till exempel beslutet i Stockholms stad om vilka åtgärder som ryms inom detta undantag. Här kom man fram till att kommunerna har en omfattande handlingsfrihet i hanteringen.

Samtidigt vet vi att de medel som överförs enligt det undantag vi nu diskuterar i huvudsak har använts till bostadsförsörjningsåtgärder. Det handlar bland annat om satsningar på trygghetsskapande och vräkningsförebyggande åtgärder, upprustning av parker och satsning på boende för särskilt utsatta grupper.

MKB Fastighets AB i Malmö är det bolag som i enlighet med undantagsregeln har lämnat störst belopp till kommunen. Det är drygt 36 miljoner kronor till framför allt bostadsförsörjningsåtgärder. Man kan tycka att det inte borde skötas av kommunens bolag, men lagen stipulerar att hanteringen inte är utanför ramarna för vad riksdagen beslutade om.

Jag följer detta noga. Det är en vikande trend, och Nooshi Dadgostar måste hålla med om att det överförs mycket mindre pengar från allmännyttan nu. Men skulle det ändras kommer vi att diskutera vad vi kan göra för att undvika det Nooshi Dadgostar ser som ett problem, nämligen att hyresgästerna är med och betalar den allmänna välfärden.

Detta får vi i så fall återkomma till.

Anf. 129 NOOSHI DADGOSTAR (V):

Fru talman! Jag tackar ministern. Jag är lite orolig för att ministern litar för mycket på rådande valresultat och hoppas på en stabil rödgrön majoritet i Stockholms stad. Det finns en viss risk att det kommer att ändras, och då är det ganska lätt för en ny majoritet att sälja i den enorma omfattning som man gjorde i Stockholm under förra mandatperioden och under vissa perioder väldigt snabbt plocka ut mycket pengar.

Det finns en stor möjlighet att göra detta, så jag tror att vi måste ha en långsiktighet i lagstiftningen. Även vid skiftande majoritet ska det finnas en grund och en kultur där man inte använder hyresgästernas pengar till annat än fastighetsskötsel, nyproduktion och så vidare.

Mitt förslag är mycket modest. Jag föreslår att man kanske tar bort den paragraf som är extra flexibel, det vill säga den om integration och social sammanhållning. Vänsterpartiet har föreslagit att man åtminstone stramar upp det som är flummigast i lagstiftningen.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Kanske behöver vi inte ha enorma viten. Det kan vi också diskutera. Men varför inte ha en myndighet som kontrollerar och för tillbaka de pengar som har tagits ut olagligt? Kan vi åtminstone diskutera en sådan modell? Den är inte hård men visar tydligt att det är olagligt och därför förs pengarna tillbaka.

Om vi inte skärper lagstiftningen riskerar vi i slutänden att få mycket färre hyresrätter. Det blir resultatet om inte pengarna används rätt.

Anf. 130 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP):

Fru talman! Jag tackar Nooshi Dadgostar för denna mycket angelägna fråga.

Det var inte så att riksdagen under förra mandatperioden gjorde insatser som föranledde att kommunerna tog ut mer eller gjorde fler vinstöverföringar. Tvärtom har vinstöverföringarna och vinstuttagen minskat. Det är inte bara på grund av att de tre kommunala fastighetsbolagen i Stockholm har fått nya direktiv, utan vi har ett diagram där vi kan se hur det är färre överföringar i dag än vad det var förra året och förrförra året. Det är alltså en nedåtgående trend.

Vi säger inte nej till det som Nooshi Dadgostar och hennes parti lyfter fram. Vi menar att det är viktigt att följa detta noga och nära. Jag tackar Nooshi Dadgostar för att hon lyfter upp denna angelägna fråga och fäster fler än bara våra blickar här inne på att detta är en fråga som behöver bevakas noga och följas nära.

Det är min uppgift som statsråd att hålla ögonen på denna fråga så att det inte blir en orättvis omfördelning. Både Nooshi Dadgostar och jag vet att hyresgästerna i många fall betalar mer för sitt boende än vad den som äger sin fastighet gör. Det har accentuerats ytterligare på grund av de rådande omständigheterna på bostadsmarknaden.

Därför har vi tillsatt en utredning som ser över hyresgästernas ställning på bostadsmarknaden och hur man kan stärka deras ställning, och utredaren Agneta Börjesson ska presentera ett antal förslag. Det är inte omöjligt att vi i samband med det, om vi får ytterligare data, kan se om det går att göra något i frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 23 Svar på interpellation 2015/16:433 om kalkutvinning på norra Gotland

Anf. 131 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jesper Skalberg Karlsson har frågat mig hur jag och regeringen avser att skapa goda förutsättningar för den nationellt viktiga kalk- och cementindustrin på Gotland. Jesper Skalberg Karlsson har också frågat mig om jag står bakom regeringens uttalanden om att man även i fortsättningen vill se kalk- och cementindustri på Gotland.

Regeringen tar skyddet av Sveriges natur på stort allvar, vilket vi har visat genom förra årets beslut om ett antal Natura 2000-områden på Got-

land. Jag är samtidigt medveten om att fjolårets beslut ändrar förutsättningar för framtida kalkbrytning i Båsteträsk. Nuvarande och planerad kalkbrytning i övrigt på Gotland påverkas inte av beslutet.

Som regeringen kommunicerade redan i somras är vår uppfattning att för Gotlands räkning gör vi bedömningen att ytterligare åtgärder som berör större områden inte kommer att behövas för att följa Sveriges förpliktelser enligt EU:s art- och habitatdirektiv.

Regional utveckling och skapandet av nya jobb i hela landet är mycket viktiga frågor för regeringen. Regeringen anser att det är mycket viktigt att Gotland fortsatt har en livskraftig industri och näringsliv. Därför aviserade regeringen under förra året en kraftfull satsning om 100 miljoner kronor för att stärka företag och företagande på Gotland.

En särskild kontaktperson är utsedd som har regeringens uppdrag att ta fram förslag för att stärka näringslivet i regionen. Uppdraget omfattar konkreta insatser för fler jobb och hållbar näringslivsutveckling i Gotlands län där kalkindustrin är en viktig del. Uppdraget är påbörjat och genomförs i bred dialog med företrädare för näringsliv, offentlighet och det civila samhället.

I mitten av juni kommer en rapport med förslag på konkreta åtgärder att lämnas till Regeringskansliet för vidare hantering. Dessutom har Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten i år fördelat totalt 72 miljoner kronor till Gotlands län för skydd och skötsel av värdefulla områden, friluftslivsinsatser samt åtgärder för havs- och vattenmiljön, insatser som stärker det lokala näringslivet och skapar sysselsättning.

Anf. 132 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret och för ännu ett förtydligande av regeringens ståndpunkt i denna fråga.

Jag inser att det kan kännas tjatigt och lite déjà-vu-aktigt att vi står här igen och har ungefär samma debatt som vi hade för ett år sedan. Men det är en komplicerad och lång process med många bitar, och processen har fortsatt.

När det gäller en industri som är så pass viktig för Sverige och som ger så många arbetstillfällen i ett län där industrin är på tillbakagång kan man inte riktigt lämna något åt slumpen. Det är därför jag har kallat hit statsrådet i dag.

Cementindustrin är, som vi båda håller med om, viktig för Gotland. Den är en av många delar i ett näringsliv som behöver livskraft och framtidstro. Den grad av tunga investeringar som den för med sig och det långsiktiga perspektivet är viktiga som komplement till exempelvis den stora lantbrukssektorn på Gotland och de myndigheter som är förlagda till ön. Olika delar behövs och drar nytta av varandra.

Därtill lägger vi att cementindustrin är viktig för hela Sverige. Mer än 60 procent av vår cement kommer från norra Gotland, och om cementindustrin försvinner därifrån försvinner den antagligen också från Sverige. Då får vi förlita oss på att skeppa kalk över Atlanten från exempelvis Kanada, som vi har sett exempel på under 2015, vilket är miljömässigt och ekonomiskt ganska tveksamt. Dessutom måste den som kan tänka sig att lägga ned cementindustrin svara på frågan: Vad ska vi använda i stället?

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Jag är personligen övertygad om att vi i framtiden kommer att nyttja den svenska skogen i allt större utsträckning, bland annat när vi bygger hus. Men att cement skulle vara helt uttraderat som material före 2050 förefaller ändå ganska osannolikt. Med andra ord: Gotland och Sverige behöver cementindustrin.

Det är på File Hajdar som vi har möjlighet att bryta kalksten. Det är File Hajdar som är det nationella riksintresset för mineralutvinning. Därför borde man skåda förslag som inkräktar på fortsatt kalkbrytning i ljust av att det är ett riksintresse vi pratar om och att konsekvenserna skulle bli långtgående för jobben, för ekonomin och i slutändan för människor.

Med anledning av detta vill jag passa på att fråga statsrådet lite mer om just det ställningstagande man gör i interpellationssvaret och det som regeringen har upprepat flera gånger. Jag citerar interpellationssvaret: "Som regeringen kommunicerade redan i somras är vår uppfattning att för Gotlands räkning gör vi bedömningen att ytterligare åtgärder som berör större områden inte kommer att behövas för att följa Sveriges förpliktelser enligt EU:s art- och habitatdirektiv."

Jag har två frågor när det gäller detta. Den första är: Vad är "större områden"? Det förslag som nu arbetas fram, som ännu inte ligger på regeringens bord, är ungefär 2 000 hektar. Är det ett större område? Den andra, och kanske viktigaste, är: Menar regeringen alltså att det är enbart enligt art- och habitatdirektivet som man inte kommer att utlysa nya områden, eller finns det andra målsättningar och krav som gör att regeringen skulle kunna tänka sig att ändå utlysa nya Natura 2000-områden?

Det var mina inledande frågor. Kommer regeringen att orka stå fast vid att industrin är viktig, och har regeringen några andra anledningar än art- och habitatdirektivet att utlysa nya Natura 2000-områden?

Anf. 133 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag tackar åter interpellanten för möjligheten att diskutera denna fråga. Jag tycker absolut inte att det är för ofta att diskutera den en gång om året. Det är en viktig fråga för Gotland men också en viktig fråga för övrig svensk industri hur man hanterar dessa frågor.

Jag tycker att regeringen med hanteringen av frågan förra året gjorde det väldigt tydligt att vi ser positivt på att utveckla näringslivet, inklusive industrin, på Gotland. Industrin är en viktig del av Gotlands näringsliv i dag och kommer att vara det under lång tid framöver.

Gotlands kalkindustri är viktig inte bara för ön utan också för Sverige, och jag ser gärna både att den fortlever och att nya kalktakter kan öppnas. Men det är en speciell miljö på Gotland, vilket kräver en prospektering och en utvinning i harmoni med de höga naturvärdena där. Det tror jag att vi också är överens om, för Gotland är en unik naturmiljö som vi har ett ansvar för att slå vakt om och se till att den finns för framtida generationer.

Vid sidan av det arbete som Peter Larsson i dag bedriver och som jag än så länge bara har fått positiva signaler om försöker man jobba ihop med lokala och regionala aktörer för att ta fram ett starkt näringslivsprogram som omfattar de 100 miljoner kronorna. Där finns diskussioner om hur man långsiktigt jobbar med industriutveckling på ön. Sådana diskussioner finns, men vi får se vilka förslag som Peter Larsson kommer fram med till regeringen i början av sommaren.

Det ska nämnas att det redan nu har kommit ett positivt besked för cementindustrin. Yrkeshögskolan har beviljat ett antal utbildningar, varav en berör just yrkeshögskoleutbildning till drift- och underhållstekniker på Gotland. Det är en tvåårig eftergymnasial utbildning på 400 yrkeshögskolepoäng, med en fjärdedel av utbildningen förlagd hos någon av arbetsgivarna Cementa, Region Gotlands teknikförvaltning, Visbys slakteri, Nordkalk eller Sweprod.

Att man klarar kompetensförsörjningen framöver är en viktig fråga för industrins utveckling. Det växlar in i den diskussion vi har haft om ny-industrialiseringsstrategin, som jag har drivit fram och som innebär att vi måste se på vad vi kan göra på olika områden för att stärka industrins möjligheter att utvecklas. På Gotland är kompetensförsörjning en viktig del för att utveckla cementindustrin.

Jag förstår att man vill föra en diskussion om framtida möjliga Natura 2000-områden, men återigen, för det formella: Det har inte inkommit någon begäran till regeringen om detta. Vi har inte mottagit något förslag från Naturvårdsverket. Regeringen är, både i detta och tidigare interpellationssvar, väldigt tydlig med att vi anser att vi med de åtgärder vi nu har vidtagit på Gotland uppfyller art- och habitatdirektivet. Det var den bedömningen vi gjorde då.

Sedan är det mycket riktigt så att länsstyrelserna kan komma in med andra prioriteringar som har mer med nationella prioriteringar att göra, men det är ett annat regelverk som gäller för detta. Vi får vänta och se om länsstyrelserna kommer in till Naturvårdsverket och vad verket sedan gör för bedömning till regeringen i denna fråga.

Det är lite svårt för mig att kommentera frågor som ännu inte har väckts till regeringen. För mig som näringsminister är det dock så att vi aldrig hade gjort en satsning på 100 miljoner kronor på Gotland om vi inte hade trott att det finns möjligheter att utveckla både industrin och annat näringsliv på Gotland och att det är viktigt, inte bara för ön utan för Sverige.

Anf. 134 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Det Gotlandspaket som Peter Larsson just nu håller på att ta fram ska presenteras den 16 juni i år. Det är ännu inte klart. Jag har inte full insyn i vad han kommer att presentera. Men jag skulle ändå säga att jag är hoppfull inför det. Jag tror framför allt att den kartläggning av näringslivet som görs just nu kommer att vara värdefull för kommunpolitikerna. Kartläggningen – inte bara de 100 miljonerna – kommer att vara värd mycket för dem som bryr sig om Gotlands framtid.

När det gäller kalkindustrin på Gotland vill jag fortsätta på spåret beträffande Natura 2000 och den speciella naturen. Kalkindustrin är viktig som en kugge i en ganska stor maskin. Det är många som i debatten slänger sig med uttryck om att stenindustrin nästan helt kommer att automatiseras, att arbetstillfällena är få och att Gotland borde satsa på turismen i stället, ungefär som om det vore ett motsatsförhållande.

Jag konstaterar att cementindustrin är viktig. Den skapar jobb runt omkring vad gäller transporter, service, sjöfart, besöksnäring och offentlig verksamhet.

Vi kan titta på de bristnaturtyper som man har åtgärdat tidigare. Vad gäller basiska berghällar och karsthällmarker når vi de mål som vi har satt upp, det vill säga 20 procent skydd. Tittar vi på nipsippan, som har varit omdebatterad i nästan tio femton år ser vi att vi skyddar 50 procent av beståndet med nuvarande Natura 2000-områden. I ärlighetens namn är det största hotet mot dem inte längre kalkbrytning utan rådjur.

Jag vill också problematisera vad gäller Natura 2000 och att det spelar roll. Det finns helt riktigt inget förslag på bordet ännu. Men Natura 2000 påverkar i förlängningen också täktverksamheten. Det som är Natura 2000-områden som har angetts av regeringen genom Naturvårdsverket och länsstyrelsen kan inte nyttjas i den process som man behöver ha med mark- och miljödomstolen när man vill ansöka om täkttillstånd – man kan inte använda det som avsättningsmark. Det blir problematiskt. Även om Natura 2000 inte direkt påverkar kalkbrytningen finns det ändå en koppling.

För att sammanfatta: Vi har uppfyllt EU-kraven. Ytterligare Natura 2000-områden riskerar framtidens kalk- och cementindustri. Det kommer inte att hända i morgon eller den här mandatperioden. Nuvarande brytande företag har möjlighet att bryta i kanske 25–30 år till. Men för en industri som har så lång planeringshorisont och som redan i dag planerar för CCS och annat fram till 2050 kan ett negativt beslut i dag innebära att den sista nyinvesteringen är gjord.

Mitt medskick till statsrådet och till hela regeringen handlar om att regeringen borde titta på det man har lovat tidigare och i en prövning av specifikt File Hajdar uttrycka en ganska tveksam hållning till nya Natura 2000-områden, eftersom vi inte längre har de europeiska kraven att följa utan det nu handlar om nationella krav och nationella önskemål kontra ett riksintresse. Det är en svår avvägning – det kan jag medge. Men vad jag har nämnt tidigare borde i alla fall medföra några nya inspel i den prövning som regeringen har framför sig.

Anf. 135 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Först om det arbete som Peter Larsson bedriver: Jag menar verkligen att inte heller jag kan alla detaljer om det förslag som ännu inte finns. Däremot har jag fått uppfattningen att många aktörer regionalt och lokalt har uttryckt stort intresse för arbetet och också känner sig delaktiga i det arbete som bedrivs. Det tror jag är en bra förutsättning, så att man inte diskuterar ett Gotlandspaket på 100 miljoner kronor som bara kommer uppifrån utan att man jobbar med regionala och lokala styrkor och utgår från det när man jobbar med regional näringslivsutveckling. Det tror jag är en bra modell.

Vad jag har förstått av de samtal som jag har haft med Peter Larson i början av den här processen tittar man också på industridelarna för att se vad man kan göra ytterligare för att stärka industrins ställning på ön. Vi får se vilka förslag som kommer att lämnas, men detta är i alla fall den bild som jag har fått.

Det är sant som sägs i den här debatten att det inte finns något formellt förslag på regeringens bord. Därför blir det lite svårt att säga hur regeringen kommer att ta ställning till ett förslag som inte finns. När man är orolig för frågor tror jag att det är viktigt att man inte går händelserna i

förväg, innan man vet vilka förslag som de facto kommer att finnas – det är viktigt att säga det.

Jag tycker att vi är tydliga i det här interpellationssvaret om att regeringen gör bedömningen att ytterligare åtgärder som berör större områden inte kommer att behövas för att fullfölja Sveriges förpliktelser enligt EU:s art- och habitatdirektiv.

Utöver att följa Sveriges förpliktelser när det gäller EU:s art- och habitatdirektiv är syftet också att åtgärda eventuella andra nationellt identifierade brister i nätverket. Det är det uppdrag som finns. Enligt Naturvårdsverkets direktiv är utpekande för att åtgärda dessa brister i nätverket angeläget medan arbetet med de brister som fastställs av kommissionen har lägre prioritet. För nationellt identifierade brister är en positiv markägareförankring särskilt betydelsefullt för urvalet av området. Regeringen förutsätter att länsstyrelsen följer Naturvårdsverkets riktlinjer i den här delen.

Anf. 136 JESPER SKALBERG KARLSSON (M):

Fru talman! Jag får avsluta med att tacka för en angelägen debatt. Det är som sagt ett ärende som ännu inte ligger på regeringens bord. Men jag tycker ändå att det finns skäl att kalla statsrådet till kammaren för att inhämta regeringens ståndpunkt.

Om jag uppfattar statsrådet rätt står regeringen fast vid ställningstagandet att Gotland behöver en livskraftig industri och att den även i fortsättningen har en stomme som utgörs av cementindustrin. Regeringen har vid flera tillfällen efter beslutet om nya Natura 2000-områden den 31 augusti förra året upprepat den ståndpunkt som finns i interpellationssvaret.

Om den ligger fast kan jag säga att det gläder mig och Gotland. Jag hoppas att regeringen står fast vid detta. Nya Natura 2000-områden på File Hajdar kan sätta stopp för kalkbrytning före 2050. Det oroar mig. Det kan kännas långt bort, men för en industri som har en planeringshorisont på 30–50 år kan det innebära att den sista nyinvesteringen redan är gjord. Jag hoppas därför att regeringen i sin kommande prövning är tveksam och överväger att säga nej till förslag som sätter punkt för kalkbrytningen på Gotland.

Det vore att leva upp till de löften som man har ställt ut och det ställningstagande som man har gjort inte minst i och med det här interpellationssvaret. Det tycker jag skulle vara bra, att regeringen håller vad man lovar.

Anf. 137 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Då vill jag tacka Jesper Skalberg Karlsson för interpellationen och hans engagemang för näringslivsutvecklingen på Gotland. En förutsättning för regional utveckling är att man förmår samverka och att man också förmår arbeta tillsammans för att utveckla en region.

Det arbetet pågår just nu på Gotland, med förutsättningen med de 100 miljoner kronor som regeringen har avsatt för detta. Jag hoppas också att det kan bli ett bra resultat. I det ingår att utveckla också industrin på ön. Det var specifikt nämnt i uppdraget till Peter Larsson, och det kommer jag som näringsminister att fortsätta verka för.

Prot. 2015/16:80
15 mars

Svar på
interpellationer

Om det kommer ett förslag till regeringen är regeringen skyldig att hantera och bereda det, och det kommer vi att göra på sedvanligt sätt. Regeringen ska göra en samlad bedömning av de inkomna förslagen baserad på de principiella diskussioner som vi har haft i den här interpellationsdebatten och tidigare.

Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 24 Svar på interpellation 2015/16:415

Tredje vice talmannen meddelade att socialförsäkringsminister Annika Strandhäll var förhindrad att vid dagens sammanträde besvara interpellation 2015/16:415 av Lotta Finstorp om framtidens cancervård och Försäkringskassan. Interpellationen skulle i stället besvaras tisdagen den 22 mars.

§ 25 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Propositioner

- 2015/16:110 Staten och kapitalet – struktur för finansiering av innovation och hållbar tillväxt
- 2015/16:121 Övergångsstyre och utjämning vid ändrad kommun- och landstingsindelning
- 2015/16:123 Lagändringar till följd av ändringar i EU:s varumärkesförordning
- 2015/16:124 Ökad rättssäkerhet i det enhetliga patentsystemet
- 2015/16:128 Ett särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden
- 2015/16:129 Interimistiska beslut vid överprövning av upphandlingar
- 2015/16:132 Mer film till fler – en sammanhållen filmpolitik
- 2015/16:134 Tilläggsbelopp för särskilt stöd till barn och elever

Skrivelse

- 2015/16:103 Kommittéberättelse 2016

EU-dokument

- KOM(2016) 106 Förslag till rådets förordning om domstols behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet i mål om makars förmögenhetsförhållanden
- KOM(2016) 107 Förslag till rådets förordning om domstols behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet av domar i mål om förmögenhetsrättsliga verkningar av registrerade partnerskap

Följande interpellationer hade framställts:

den 11 mars

2015/16:476 Regeringens hantering av fas 3

av *Katarina Brännström* (M)

till arbetsmarknadsminister *Ylva Johansson* (S)

2015/16:477 Umeå som regionhuvudstad

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2015/16:478 Kostnaderna för att slopa den bortre tidsgränsen

av *Johan Forssell* (M)

till socialförsäkringsminister *Annika Strandhäll* (S)

2015/16:479 Insatser för ökad sysselsättning bland utrikes födda kvinnor

av *Erik Andersson* (M)

till arbetsmarknadsminister *Ylva Johansson* (S)

2015/16:480 Ökad kvalitet och skärpt tillsyn för utsatta barn

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2015/16:481 Skattehöjningen på etanol

av *Jonas Jacobsson Gjörtlér* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2015/16:482 Utvärdering av Västra Götalandsregionen

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2015/16:483 De föreslagna ändringarna i vapendirektivet

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

den 12 mars

2015/16:484 Effektskatten

av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2015/16:485 Sveriges solidaritet med de baltiska länderna

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2015/16:486 Exportvillkor för anskaffning av nästa generations ubåt

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2015/16:487 Bemanning av det svenska försvaret

av *Allan Widman* (L)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

den 14 mars

2015/16:488 Gemensamma nordiska gränskontroller

av *Fredrik Schulte* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:489 Högkonjunktur och skuldsättning

av *Fredrik Schulte* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 27 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 11 mars

2015/16:954 Skogskonto

av *Ulf Berg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:955 Kontrollstation för insamling och återvinning av förpackningar och tidningar

av *Kristina Yngwe* (C)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:956 Återgång till Europas liberalaste migrationspolitik

av *Markus Wiechel* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:957 Kontanterna och landsbygden

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2015/16:958 Staten och kontanthanteringen

av *Peter Persson* (S)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2015/16:959 Åtgärder för minskade avhopp från högskoleutbildningar

av *Betty Malmberg* (M)

till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

2015/16:960 Minskade utsläpp från transportsektorn genom ökad användning av biodrivmedel

av *Johan Hultberg* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:961 Beskattningen av biodrivmedel

av *Johan Hultberg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:962 Löntagarfonder

av *Lars-Arne Staxäng* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:963 Landspecifika rapporter om mänskliga rättigheter

av *Karin Enström* (M)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

2015/16:964 Lista över medlemmar i IS

av *Andreas Carlson* (KD)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2015/16:965 Dolda avgifter i pensionssystemet

av *Mats Persson* (L)

till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2015/16:966 Mord på urfolksledare i Honduras

av *Hans Linde* (V)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2015/16:967 Snabbare vårdnadsöverflyttning av placerade barn

av *Thomas Finnborg* (M)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2015/16:968 Ändrat insamlingsansvar för förpackningsavfall och returpapper från hushållen

av *Gunilla Nordgren* (M)

till klimat- och miljöminister *Åsa Romson* (MP)

2015/16:969 Samarbete för att bekämpa Daish

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2015/16:970 Konsekvenser för svenskt jordbruk av Kemikalieinspektionens beslut

av *Betty Malmberg* (M)

till klimat- och miljöminister *Åsa Romson* (MP)

2015/16:971 Nya storregioner

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2015/16:972 Säkerställande av Syrienstrategin

av *Sofia Arkelsten* (M)

till statsrådet *Isabella Lövin* (MP)

2015/16:973 Stödområden Alfta-Bollnäs

av *Ulla Andersson* (V)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2015/16:974 Försvarets användning av brandskum med giftiga kemikalier

av *Kristina Yngwe* (C)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2015/16:975 Kompensation för ökade kostnader i samband med id-kontroller

av *Gunilla Nordgren* (M)

till närings- och innovationsminister *Mikael Damberg* (S)

den 14 mars

2015/16:976 Erkännande av seyfo

av *Robert Hannah* (L)

till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2015/16:977 Ungdomspoliser i Göteborgsområdet

av *Robert Hannah* (L)

till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

Prot. 2015/16:80

15 mars

2015/16:978 700-megahertzbandet

av *Per Åsling* (C)

till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:979 Svenska företags konkurrenskraft

av *Jörgen Warborn* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

§ 28 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 14 mars

2015/16:859 Kalk- och cementproduktion på Gotland

av *Anders Åkesson* (C)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:883 Bättre konsekvensutredningar

av *Jörgen Warborn* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:920 Ökat regelkrångel för företagare

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2015/16:943 Företagsamhet bland kvinnor

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

§ 29 Kammaren åtskildes kl. 21.28.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med § 11
anf. 44 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 20 anf. 109 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

§ 1 Avsägelse.....	1
§ 2 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	1
§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
§ 5 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 6 Ärenden för bordläggning.....	3
§ 7 Svar på interpellation 2015/16:425 om strandskyddet	3
Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	3
Anf. 2 EDWARD RIEDL (M)	4
Anf. 3 LARS TYSKLIND (L).....	4
Anf. 4 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	5
Anf. 5 EDWARD RIEDL (M)	6
Anf. 6 LARS TYSKLIND (L).....	7
Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	7
Anf. 8 EDWARD RIEDL (M)	8
Anf. 9 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	8
§ 8 Svar på interpellation 2015/16:448 om energipolitiken	8
Anf. 10 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	8
Anf. 11 LARS HJÄLMERED (M).....	9
Anf. 12 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	10
Anf. 13 LARS HJÄLMERED (M).....	11
Anf. 14 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	13
Anf. 15 LARS HJÄLMERED (M).....	14
Anf. 16 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	14
§ 9 Svar på interpellation 2015/16:416 om Mehmet Kaplans uttalande om arbetet på Finansdepartementet	15
Anf. 17 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	15
Anf. 18 NIKLAS WYKMAN (M)	15
Anf. 19 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	16
Anf. 20 NIKLAS WYKMAN (M)	17
Anf. 21 FREDRIK SCHULTE (M).....	18
Anf. 22 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	19
Anf. 23 NIKLAS WYKMAN (M)	20
Anf. 24 FREDRIK SCHULTE (M).....	20
Anf. 25 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	21
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:420 om de statligt ägda företagens förluster.....	22
Anf. 26 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	22
Anf. 27 NIKLAS WYKMAN (M)	22
Anf. 28 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	24
Anf. 29 NIKLAS WYKMAN (M)	24

Anf. 30 FREDRIK SCHULTE (M)	25
Anf. 31 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	26
Anf. 32 NIKLAS WYKMAN (M)	26
Anf. 33 FREDRIK SCHULTE (M)	27
Anf. 34 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	28
§ 11 Svar på interpellation 2015/16:428 om skatter som stimulerar jobb och tillväxt.....	28
Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	28
Anf. 36 FREDRIK SCHULTE (M)	29
Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	30
Anf. 38 FREDRIK SCHULTE (M)	30
Anf. 39 NIKLAS WYKMAN (M)	31
Anf. 40 HILLEVI LARSSON (S)	32
Anf. 41 NIKLAS KARLSSON (S)	33
Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	33
Anf. 43 FREDRIK SCHULTE (M)	34
Anf. 44 NIKLAS WYKMAN (M)	34
Anf. 45 HILLEVI LARSSON (S)	35
Anf. 46 NIKLAS KARLSSON (S)	35
Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	36
§ 12 Svar på interpellation 2015/16:430 om tillståndet i Sveriges ekonomi	37
Anf. 48 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	37
Anf. 49 FREDRIK SCHULTE (M)	37
Anf. 50 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	38
Anf. 51 FREDRIK SCHULTE (M)	39
Anf. 52 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	40
Anf. 53 FREDRIK SCHULTE (M)	40
Anf. 54 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	41
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:461 om bedömningar av kostnadstrycket i offentlig sektor	42
Anf. 55 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	42
Anf. 56 NIKLAS WYKMAN (M)	42
Anf. 57 HILLEVI LARSSON (S)	44
Anf. 58 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	45
Anf. 59 NIKLAS WYKMAN (M)	45
Anf. 60 HILLEVI LARSSON (S)	46

Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	47
Anf. 62 NIKLAS WYKMAN (M)	47
Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	48
§ 14 Svar på interpellation 2015/16:437 om	
Transportstyrelsens hantering av broavgift	48
Anf. 64 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	48
Anf. 65 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	49
(forts.).....	50
Ajournering.....	50
Återupptagna förhandlingar	50
§ 14 (forts.) Svar på interpellation 2015/16:437 om	
Transportstyrelsens hantering av broavgift	50
Anf. 66 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	50
Anf. 67 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	51
Anf. 68 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	52
Anf. 69 CARL-OSKAR BOHLIN (M)	52
Anf. 70 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	53
§ 15 Svar på interpellation 2015/16:449 om moderna bussar i	
kollektivtrafiken i Göteborg.....	53
Anf. 71 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	53
Anf. 72 LARS HJÄLMERED (M).....	54
Anf. 73 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	55
Anf. 74 LARS HJÄLMERED (M).....	55
Anf. 75 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	56
Anf. 76 LARS HJÄLMERED (M).....	57
Anf. 77 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	57
§ 16 Svar på interpellation 2015/16:451 om internationella	
styrmedel för minskade utsläpp från flyg	58
Anf. 78 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	58
Anf. 79 JOHAN HULTBERG (M)	58
Anf. 80 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	59
Anf. 81 JOHAN HULTBERG (M)	60
Anf. 82 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	61
Anf. 83 JOHAN HULTBERG (M)	62
Anf. 84 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	62
§ 17 Svar på interpellation 2015/16:452 om hållbara städer	
och hållbara transporter	63
Anf. 85 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	63
Anf. 86 JOHAN HULTBERG (M)	63
Anf. 87 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	64
Anf. 88 JOHAN HULTBERG (M)	65
Anf. 89 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	66
Anf. 90 JOHAN HULTBERG (M)	67
Anf. 91 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	68
§ 18 Svar på interpellation 2015/16:459 om lastbilar som	
väger 90 ton	68
Anf. 92 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S).....	68
Anf. 93 ERIK OTTOSON (M).....	69

Anf. 94 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	70
Anf. 95 ERIK OTTOSON (M)	70
Anf. 96 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	71
Anf. 97 ERIK OTTOSON (M)	72
Anf. 98 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	72
§ 19 Svar på interpellation 2015/16:463 om	
infrastrukturplanering mot klimatmål	73
Anf. 99 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	73
Anf. 100 EMMA WALLRUP (V)	74
Anf. 101 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	74
Anf. 102 EMMA WALLRUP (V)	75
Anf. 103 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	76
Anf. 104 EMMA WALLRUP (V)	77
Anf. 105 Statsrådet ANNA JOHANSSON (S)	78
§ 20 Svar på interpellation 2015/16:444 om ytterligare	
regelförenklingar för ett ökat bostadsbyggande	78
Anf. 106 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	78
Anf. 107 EWA THALÉN FINNÉ (M)	79
Anf. 108 OLA JOHANSSON (C)	80
Anf. 109 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	81
Anf. 110 EWA THALÉN FINNÉ (M)	82
Anf. 111 OLA JOHANSSON (C)	83
Anf. 112 NOOSHI DADGOSTAR (V)	84
Anf. 113 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	85
Anf. 114 EWA THALÉN FINNÉ (M)	86
Anf. 115 NOOSHI DADGOSTAR (V)	86
Anf. 116 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	87
§ 21 Svar på interpellation 2015/16:456 om kommunala wifi-	
nät	87
Anf. 117 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	87
Anf. 118 ERIK OTTOSON (M)	88
Anf. 119 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	89
Anf. 120 ERIK OTTOSON (M)	90
Anf. 121 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	91
Anf. 122 ERIK OTTOSON (M)	92
Anf. 123 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	93
§ 22 Svar på interpellation 2015/16:457 om vinstuttag ur	
allmännyttan	93
Anf. 124 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	93
Anf. 125 NOOSHI DADGOSTAR (V)	94
Anf. 126 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	95
Anf. 127 NOOSHI DADGOSTAR (V)	95
Anf. 128 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	96
Anf. 129 NOOSHI DADGOSTAR (V)	97
Anf. 130 Statsrådet MEHMET KAPLAN (MP)	98
§ 23 Svar på interpellation 2015/16:433 om kalkutvinning på	
norra Gotland	98
Anf. 131 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	98
Anf. 132 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	99

Anf. 133 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	100	Prot. 2015/16:80
Anf. 134 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	101	15 mars
Anf. 135 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	102	
Anf. 136 JESPER SKALBERG KARLSSON (M)	103	
Anf. 137 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	103	
§ 24 Svar på interpellation 2015/16:415	104	
§ 25 Bordläggning	104	
§ 26 Anmälan om interpellationer	105	
§ 27 Anmälan om frågor för skriftliga svar	106	
§ 28 Anmälan om skriftliga svar på frågor	108	
§ 29 Kammaren åtskildes kl. 21.28	108	